

ภาวะหนี้สินและแนวทางการบริหารหนี้สินของ
สหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด

ปัญหาพิเศษนี้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์
โครงการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พ.ศ. 2550

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ใบรับรองปัญหาพิเศษ
โครงการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์

ชื่อเรื่อง

ภาวะหนี้สินและแนวทางการบริหารหนี้สินของ
สหกรณ์ออมทรัพย์ครูอุโขทัย จำกัด

โดย

สมบุญ เกียรติกุล

พิจารณาเห็นชอบโดย

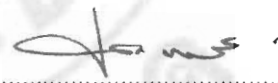
ประธานกรรมการที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ จรรยาสุภาพ)
วันที่ 21 เดือน มี.ค. พ.ศ. 50

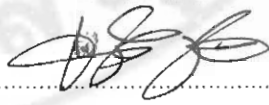
กรรมการที่ปรึกษา

(อาจารย์ ดร.รัตนา โพธิ์สุวรรณ)
วันที่ 21 เดือน มี.ค. พ.ศ. 50

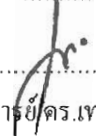
กรรมการที่ปรึกษา

(อาจารย์ขนิษฐา เสถียรพิระกุล)
วันที่ 21 เดือน มี.ค. พ.ศ. 50

ประธานกรรมการประจำหลักสูตร

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ จรรยาสุภาพ)
วันที่ 21 เดือน มี.ค. พ.ศ. 50

โครงการบัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์ ดร.เทพ พงษ์พานิช)
ประธานคณะกรรมการ โครงการบัณฑิตวิทยาลัย
วันที่ 22 เดือน มี.ค. พ.ศ. 2550

ชื่อเรื่อง ภาวะหนี้สินและแนวทางการบริหารหนี้สินของสหกรณ์ออมทรัพย์
ครูสุโขทัย จำกัด

ชื่อผู้เขียน นายสมบุญ เกียรติกุล

ชื่อปริญญา วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์

ประธานกรรมการที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ จรรยาสุภาพ

บทคัดย่อ

การศึกษาภาวะหนี้สินและแนวทางการบริหารหนี้สินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาภาวะหนี้และทรัพย์สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด ปีบัญชี 2545 - 2547 2) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารหนี้สินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด โดยทำการรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิจากสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด จำนวน 380 คน

ผลการศึกษาภาวะหนี้และทรัพย์สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่มีหนี้สินกับสหกรณ์ ซึ่งเป็นหนี้สินประเภทเงินกู้สามัญมากที่สุด โดยส่วนใหญ่ใช้บริการสินเชื่อประเภทเงินกู้สามัญ วงเงินมากกว่า 400,000 บาท ใช้บริการเงินกู้พิเศษ วงเงินมากกว่า 2,000,000 บาท ส่วนแหล่งเงินกู้อื่น สมาชิกใช้บริการสินเชื่อวงเงินมากกว่า 200,000 บาท และปัจจุบันสมาชิกส่วนใหญ่มีหนี้สินคงเหลือกับสหกรณ์ โดยเป็นหนี้สินที่เป็นประเภทเงินกู้สามัญมากกว่า 400,000 บาท ประเภทเงินกู้พิเศษ มากกว่า 40,000 บาท และมีหนี้สินคงเหลือจากแหล่งเงินกู้อื่น มากกว่า 40,000 บาท ส่วนทรัพย์สินจากการกู้ยืมเงินจากสหกรณ์ของสมาชิกนั้น ส่วนใหญ่อยู่ในรูปของบ้านมากที่สุด รองลงมาคือ รถยนต์ และการศึกษาต่อ โดยบ้านส่วนใหญ่กู้เพื่อซ่อมแซมบ้าน มีราคาประเมินมากกว่า 300,000 บาท รถยนต์ มีราคาประเมินต่ำกว่า 500,000 บาท ส่วนการศึกษานั้นส่วนใหญ่กู้การศึกษาเพื่อบุตร/หลานจำนวนต่ำกว่า 20,000 บาท ซึ่งโดยภาพรวมแล้ว สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่เห็นว่า เมื่อเข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์แล้วทรัพย์สินของครอบครัวเพิ่มขึ้น ทำให้สมาชิกสหกรณ์ร้อยละ 96.80 พอใจในการเป็นสมาชิกสหกรณ์

สำหรับผลการศึกษาแนวทางการบริหารหนี้สินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด จากการสัมภาษณ์กลุ่ม สรุปได้ว่า ในการแก้ไขหนี้สินขั้นต้นควรนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำริขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต ใช้หลักพึ่งตนเอง จัดสรรรายได้ รายจ่ายให้เกิดความพอดี ลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น และเพิ่มการออม โดยอาศัยองค์ประกอบ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ดังนี้

1. ความพอประมาณ โดยปรับจากการมีหนี้สินส่วนตัว เป็นการใช้จ่ายตามความจำเป็นและเหมาะสม

2. ความมีเหตุผล คือ การทำอะไร ทำอย่างไรจึงไม่เป็นหนี้อีก และยินดีตามควร

3. การสร้างภูมิคุ้มกัน โดยลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น หารายได้เสริม ออมเงิน และไม่กู้โดยไม่จำเป็น

ทั้งนี้ต้องประกอบด้วย 2 เงื่อนไข คือ ใช้ความรู้คู่คุณธรรม กล่าวคือ รอบรู้ในวิชาการต่าง ๆ ที่จะนำปรับใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด รอบคอบในการนำความรู้ไปใช้ ระมัดระวังในการใช้ความรู้ และมีคุณธรรมทั้งในด้านความคิดจิตใจและในด้านการกระทำ

นอกจากนี้ ในด้านหน่วยงานต่าง ๆ ควรจะมีแนวทางในการบริหารหนี้สินของสมาชิก โดย

1. กระทรวงศึกษาธิการ ควรควบคุมการดำเนินการบริหารหนี้สินครูให้เป็นไปตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ หักเงิน ณ ที่จ่าย แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหนี้สินครู และควบคุมให้ครูปฏิบัติตามเงื่อนไขของโครงการโดยเคร่งครัด

2. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครู ควรประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดลำดับการให้ความช่วยเหลือครูตามความจำเป็นแห่งมูลหนี้ ตั้งคณะกรรมการบริหารหนี้สิน ควบคุมและตรวจสอบการดำเนินงานตามโครงการ ติดตามประเมินผลโครงการ และจัดทำรายงานผลการดำเนินงานเสนอกระทรวงศึกษาธิการ

3. ธนาคารออมสิน ควรเข้มงวดให้ครูดำเนินการตามเงื่อนไขของโครงการการพัฒนาชีวิตครูอย่างเคร่งครัด ตรวจสอบกับสหกรณ์ก่อนการจ่ายเงิน ไม่พิจารณาหรืออนุมัติเงินกู้ให้แก่ครูที่ได้เข้าโครงการกับสหกรณ์ออมทรัพย์ครู และควบคุมให้ครูที่ได้รับเงินไปแล้วปฏิบัติตามเงื่อนไขของโครงการ

4. ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ/สหกรณ์ออมทรัพย์ครู ควรทำหน้าที่ประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พิจารณารายชื่อ เข้มงวดให้ครูดำเนินการตามเงื่อนไขของโครงการการพัฒนาชีวิตครูอย่างเคร่งครัด ตรวจสอบกับธนาคารออมสินก่อนการจ่ายเงิน และควบคุมให้ครูที่ได้รับเงินไปแล้วปฏิบัติตามเงื่อนไขของโครงการ

Title	Debt Conditions and Ways of Debt Management of Sukhothai Teachers' Saving and Cooperative Limited
Author	Mr.Somboom Kreatikul
Degree of	Master of Science in Cooperative Economics
Advisory Committee Chairperson	Associate Professor Dr.Prasert Janyasupab

ABSTRACT

The purposes of this study were to: 1) study debt conditions and assets of cooperative members in fiscal year 200-2004; and 2) debt Management of Sukhothai Teachers' Saving and Cooperative Limited. Primary data were collected from 380 members of Sukhothai Teachers' Saving and Cooperative Limited.

Results of the study revealed that most of cooperative members had debt with the cooperative in common loan budget for more than 400,000 baht, extra loan for more than 2,000,000 baht and cooperative members had common loan with other loan sourced form more than 200,000 baht. During that time, members had debt for more than 400,000 baht, extra loan for more than 40,000 baht and debt from other sources of loan for 40,000 baht. The assets of members were houses. They got a loan for repairing their house (more than 300,000 baht), buying a car (less than 500,000 baht), and loan for children's education (less than 20,000 baht). In general, 96.80 percent of cooperative members had more assets and they were satisfied to be a member of the cooperative

The study concluded that members of the cooperative should be aware of the philosophy of sufficiency economy. They should be self – reliance and not extravagant. Also, they should increase their saving.

The following were suggested:

1. Moderation - adjust the debt and spend money as necessary and appropriateness.
2. Reasoning - how to avoid having debt with theme' s assets.
3. Immune building - by reducing expenses and generating more income.

This should share with knowledge with moral principles. That is, members should be knowledgeable and use their knowledge in a positive way.

Moreover, various agencies or organizations should have ways of debt administration for cooperative members. The following were suggested:

1. The Ministry of Education should control the debt administration of teachers which is in accordance with the Ministry of Education's policy. A committee for debt administration of teachers should be appointed in order to control teachers to follow the rules and regulations of the cooperative.

2. The office of the Welfare Promotion Commission should coordinate with concerned agencies - assisting teachers who have debt based on their level of financial problem.

3. The Government Saving Bank should be strict on the conditions of bank's loan project for the development of teachers' life. The bank should check the teachers' debt with the cooperative before releasing the loan to teachers. Also, the bank should monitor teachers on their purpose of using the loan.

4. The Federation of Savings and Credit Cooperatives of Thailand and The Teachers' Saving and Cooperative limited should coordinate with concerned agencies or organizations to monitor loan using of teachers. Also, The Teachers' Saving and Cooperative limited should check with the Saving Bank on financial condition of teachers before releasing the loan.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษานโยบายพิเศษฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีโดยได้รับความกรุณาจากรองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ จรรยาสุภาพ ประธานกรรมการที่ปรึกษานโยบายพิเศษ อาจารย์ ดร.รัตนา โพธิ์สุวรรณ และอาจารย์ณินฐา เสถียรพิระกุล กรรมการที่ปรึกษานโยบายพิเศษ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ รวมทั้งให้คำแนะนำจนทำให้ปัญหานโยบายฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด เจ้าหน้าที่สหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลตลอดจนเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด สำนักงานส่งเสริมสหกรณ์พื้นที่ 1 สหกรณ์ออมทรัพย์ครูมหาสารคาม จำกัด สหกรณ์ออมทรัพย์ครูสามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัด สหกรณ์ออมทรัพย์ครูอุบลราชธานี จำกัด สหกรณ์ออมทรัพย์ครูอุดรธานี จำกัด สหกรณ์ออมทรัพย์ครูเลย จำกัด สหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกระทรวง ศึกษาธิการ จำกัด และกรมส่งเสริมสหกรณ์

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ที่ให้ความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการให้ข้อมูล จนกระทั่งทำให้ปัญหานโยบายสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สุดท้ายนี้ ขอขอบพระคุณบิดา มารดา พี่และน้อง ๆ ที่ส่งเสริมสนับสนุนและให้กำลังใจอย่างดียิ่งแก่ผู้วิจัยตลอดมา จนทำให้ปัญหานโยบายสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สมบุญ เกียรติกุล

มีนาคม 2550

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
ABSTRACT	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญ	(8)
สารบัญตาราง	(10)
สารบัญภาพ	(12)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	4
วัตถุประสงค์ในการวิจัย	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
ขอบเขตและข้อจำกัดในการวิจัย	8
นิยามศัพท์ปฏิบัติการ	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
ความเป็นมาของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัดและสถานการณ์ของ	
สหกรณ์ออมทรัพย์ในปัจจุบัน	11
นโยบายในการแก้ไขหนี้	15
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารหนี้/สินเชื่อ	20
หลักการบริหารและดำเนินงานสินเชื่อของสถาบันการเงิน	31
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	35
กรอบแนวคิดในการวิจัย	44
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	45
สถานที่ดำเนินการวิจัย	45
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	45
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	48
การทดสอบแบบสอบถาม	48
การเก็บรวบรวมข้อมูล	48
การวิเคราะห์ข้อมูล	49

บทที่ 4	ผลการวิจัย	50
	ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล	50
	ตอนที่ 2 ข้อมูลภาวะหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์	65
	ตอนที่ 3 ทรัพย์สินที่ได้จากการกู้เงินจากสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด	73
	ตอนที่ 4 แนวทางการบริหารหนี้สิน	85
บทที่ 5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	88
	สรุปผลการศึกษา	88
	อภิปรายผล	89
	ข้อเสนอแนะจากการวิจัย	90
	ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	90
บรรณานุกรม		91
ภาคผนวก		94
	ภาคผนวก ก ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครู ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการทั่วประเทศ และจำแนกตามภาค	95
	ภาคผนวก ข เกณฑ์การจัดขนาดของสหกรณ์ออมทรัพย์	106
	ภาคผนวก ค รายงานการประชุม	108
	ภาคผนวก ง แบบสอบถาม	114
	ภาคผนวก จ ประวัติผู้วิจัย	121

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนสหกรณ์สมาชิก สมาชิกสหกรณ์ หนี้สิน ของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั้งประเทศ	3
2 จำนวนหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)	6
3 สมาชิก รุ่นเรือนหุ้น ลูกหนี้เงินกู้ กำไรสุทธิ ปี 2530 (ปีจัดตั้ง) ปี พ.ศ. 2545-2547	7
4 ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด ประจำปี พ.ศ. 2545-2547	13
5 ข้อมูลวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินของครู จำนวนครู และจำนวนหนี้	36
6 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจากเงินกู้สามัญและเงินกู้พิเศษ	47
7 จำนวนและร้อยละข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์	51
8 จำนวนและร้อยละของสมาชิกสหกรณ์แบ่งตามเงินเดือน	53
9 จำนวนและร้อยละแบ่งตามรายได้ทั้งหมด	54
10 จำนวนและร้อยละแบ่งตามเงินเหลือสุทธิหลังหักค่าใช้จ่าย	55
11 จำนวนและร้อยละของปริมาณรายได้ต่อค่าใช้จ่าย	55
12 จำนวนและร้อยละของแหล่งการหาเงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์	56
13 จำนวนและร้อยละแบ่งตามระยะเวลาการรับราชการ	57
14 จำนวนและร้อยละแบ่งตามระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์	57
15 จำนวนและร้อยละแบ่งตามเหตุผลการเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์	58
16 จำนวนและร้อยละแบ่งตามจำนวนหุ้นที่ถือในสหกรณ์	59
17 จำนวนและร้อยละแบ่งตามสถานที่ในการฝากเงิน	59
18 จำนวนและร้อยละแบ่งตามประเภทการฝากเงินในสหกรณ์ออมทรัพย์	61
19 จำนวนและร้อยละแบ่งตามจำนวนเงินฝากในสถาบันการเงิน	62
20 จำนวนและร้อยละของการมีหนี้สินก่อนการเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์	62
21 จำนวนและร้อยละของสมาชิกแบ่งตามหนี้สินสถาบันการเงิน	64
22 จำนวนและร้อยละของสมาชิกสหกรณ์แบ่งตามแหล่งเงินกู้	66
23 จำนวนและร้อยละแบ่งตามประเภทเงินกู้ในสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด	66
24 จำนวนและร้อยละแบ่งตามจำนวนเงินกู้สามัญ	67
25 จำนวนและร้อยละแบ่งตามจำนวนเงินกู้พิเศษ	67

ตาราง	หน้า
26 จำนวนและร้อยละแบ่งตามจำนวนหนี้สินจากแหล่งเงินกู้	68
27 จำนวนและร้อยละแบ่งตามหนี้สินคงเหลือของสมาชิกสหกรณ์	69
28 จำนวนและร้อยละของสมาชิกสหกรณ์ที่ใช้บริการเงินกู้สามัญ	70
29 จำนวนและร้อยละของสมาชิกสหกรณ์ที่ใช้บริการเงินกู้พิเศษ	70
30 จำนวนและร้อยละของสมาชิกสหกรณ์ที่มีหนี้สินคงเหลือจากแหล่งเงินกู้	71
31 จำนวนและร้อยละของสมาชิกสหกรณ์ที่ใช้กู้เงินฉุกเฉิน	72
32 จำนวนและร้อยละของสมาชิกสหกรณ์ที่ใช้บริการเงินกู้เงินฉุกเฉินต่อปี	72
33 จำนวนและร้อยละของทรัพย์สินจากกู้ยืมเงินสหกรณ์ออมทรัพย์	73
34 จำนวนและร้อยละของการใช้เงินกู้ ครัวเรือน	74
35 จำนวนและร้อยละของการใช้เงินกู้ ครัวเรือนการศึกษา	75
36 จำนวนและร้อยละของราคาประเมินที่ดิน	75
37 จำนวนและร้อยละของราคาประเมินบ้าน	76
38 จำนวนและร้อยละของราคาประเมินของบ้านพร้อมที่ดิน	77
39 จำนวนและร้อยละของราคาประเมินของทาวเฮ้าส์	78
40 จำนวนและร้อยละของราคาประเมินของคอนโดมิเนียม	78
41 จำนวนและร้อยละของราคาประเมินของรถยนต์	79
42 จำนวนและร้อยละของราคาประเมินของรถจักรยานยนต์	80
43 จำนวนและร้อยละของราคาประเมินเฟอร์นิเจอร์	80
44 จำนวนและร้อยละของราคาประเมินเครื่องประดับ	81
45 จำนวนและร้อยละของเงินสด	82
46 จำนวนและร้อยละของเงินฝากธนาคาร	82
47 จำนวนและร้อยละของสมาชิกที่กู้เงินเพื่อการศึกษา	83
48 จำนวนและร้อยละของทรัพย์สินสมาชิกสหกรณ์	84
49 จำนวนและร้อยละของความพอใจในการเป็นสมาชิกสหกรณ์	84

สารบัญภาพ

ภาพ

หน้า

I กรอบแนวคิดในการวิจัย

44

บทที่ 1

บทนำ

หนี้สินของข้าราชการ เกิดจากรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย และส่วนหนึ่งมาจากการขาดวินัยในการใช้จ่ายเงิน ไม่มีการวางแผนควบคุมการใช้จ่ายให้สอดคล้องกับรายรับ และเพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการของตนเองให้สามารถดำรงชีวิตได้ตามประสงค์ จึงจำเป็นต้องไปกู้ยืมเงินจากสถาบันหรือหน่วยงานตลอดจนบุคคลที่ให้บริการกู้ยืมเงิน เกิดเป็นหนี้สินของข้าราชการขึ้น ทั้งกรณีหนี้ในระบบและหนี้นอกระบบ จากการสำรวจข้อมูลหนี้สินข้าราชการครู และพนักงานบริษัทเอกชนทั่วประเทศ ปี 2546 ศูนย์ให้คำปรึกษาทางการเงินสำหรับวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อมและประชาชน หรือ ศงป. (2546: 2) พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีช่วงอายุ ระดับการศึกษา และ อายุงานเท่ากัน ข้าราชการครูมีความเดือดร้อน (มีรายได้น้อยกว่ารายจ่าย) ทางการเงินมากกว่าพนักงานบริษัทเอกชน และจากการสำรวจวิจัยของคณะกรรมการข้าราชการครู ในปีงบประมาณ 2540 พบว่า ครูร้อยละ 95 มีหนี้สินเฉลี่ยประมาณคนละ 171,699 บาท ซึ่งในบรรดาข้าราชการ ครูมีฐานะยากจนที่สุดเพราะมีเงินเดือนต่ำ ครูจึงมีรายได้น้อยกว่าข้าราชการทุกสาขาอาชีพทั้งที่ผู้ประกอบอาชีพไม่ว่าสาขาใดส่วนใหญ่มักจะมีความรู้อยู่ในระดับเดียวกัน แต่สิ่งที่แตกต่างก็คือค่าตอบแทน โดยเฉพาะอาชีพครูมีรายได้ไม่พอใช้จ่าย จากการสำรวจยังพบว่า อาชีพครูต้องรักษาภาพลักษณ์ ทำให้เกิดค่าใช้จ่ายเกินตัวและเงินเดือนส่วนใหญ่ของครูต้องจ่ายหนี้ให้กับสหกรณ์ ทำให้เงินเดือนไม่พอใช้ ส่งผลให้ครูเป็นหนี้ติดตัวแทบทุกเดือน บำเหน็จ ทิพย์อักษร (2548) รองเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา (สก.สค.) กล่าวว่า ครูเป็นหนี้จำนวนมากและส่วนใหญ่เป็นหนี้หลักล้าน บางคนมีหนี้สูงถึง 1.2 ล้านบาท ปัญหาที่สำคัญตอนนี้คือ การหาแหล่งเงินที่จะนำมาใช้ในการปลดเปลื้องหนี้สินให้กับครู จากการสำรวจการแก้ปัญหาหนี้สินครูของ สก.สค. ได้มีการเสนอแนวทางการแก้ปัญหาหนี้สินครูดังนี้ 1. ทวรมีแนวทางในการลดรายจ่าย วางแนวทางสร้างรายได้ 2. สำรวจภาวะหน้าที่ที่แท้จริงของครู เพื่ขนำภาระไปกำหนดเงินเดือนของครู จากการวิจัยปัญหาหนี้สินข้าราชการครู ปี 2544 พบว่า แหล่งเงินกู้ที่กลุ่มตัวอย่างขอกู้เงินและมีมูลค่าหนี้รวมสูงสุด คือสหกรณ์ออมทรัพย์ครู ซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่เห็นว่าดอกเบี้ยถูก มีการเฉลี่ยเงินคืนโดยสมาชิกบางกลุ่มกู้เงินไปลงทุนค้าขาย ทำให้มีทุนหมุนเวียนในการจัดการ กู้เงินเพื่อซื้อที่ดินหรือซื้อบ้าน ทำให้เกิดทรัพย์สิน คนในครอบครัวมีที่พักพิงมั่นคงถาวร และมีความสุขมากขึ้น ความต้องการในสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ มีความสัมพันธ์กับความต้องการ คุณภาพชีวิต พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต, 2545) กล่าวว่า ความต้องการคุณภาพชีวิตนั้น เป็นการแสดงถึงการที่มนุษย์ต้องการพัฒนาตนเอง หรือพัฒนาศักยภาพของตนเองขึ้นไป เพราะฉะนั้น สาระบาย

หนึ่งของการพัฒนามนุษย์ก็คือการที่เราจะต้องพยายามหันเห หรือ สับเปลี่ยนความต้องการจาก ความต้องการสิ่งเสพปรนเปรอตนมาเป็นความต้องการคุณภาพชีวิต ซึ่งเป็นลักษณะอย่างหนึ่งของการฝึกฝนพัฒนาตนของมนุษย์ ซึ่งสัมพันธ์กับเรื่องความต้องการ การบริโภคเป็นการบำบัดหรือสนองความต้องการ เป็นการใช้สินค้าหรือบริการบำบัดความต้องการ เพื่อให้เกิดความพอใจ โดยเกิดคุณภาพชีวิตขึ้น การเร้าความต้องการโดยการเร้าค่านิยมการบริโภค ต้องการให้คนบริโภคมก โดยไม่ทำให้เขาเกิดการผลิตขึ้น จะทำให้เกิดการฟุ้งเฟ้อ กู้หนี้ยืมสิน ทุจริต เพื่อการบริโภคได้มาก เป็นการพัฒนาที่ผิดพลาด เป็นผลเสียหายต่อเศรษฐกิจ ในทางตรงข้ามการได้คุณภาพชีวิตย่อมเป็นฐานสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ต่อไป ทำให้ชีวิตมีความดีงามยิ่งขึ้น ภาระหน้าที่เกิดจากความ ต้องการในการพัฒนาตนเองหรือต้องการคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นนี้ รัฐบาลตระหนักและเข้าใจดีว่า ต้องให้ความช่วยเหลือเพื่อมิให้ผู้บริโภคต้องรับภาระกับภาวะหนี้ที่เกิดขึ้น จนทำให้กระทบกับหน้าที่ความรับผิดชอบของตน ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์ออมทรัพย์ รัฐบาลได้ประสานกับ สหกรณ์ออมทรัพย์ครูทั่วประเทศ ขอความร่วมมือให้บริการกู้ยืมเงินใน อัตราดอกเบี้ยต่ำ และจัดตั้ง เงินทุนหมุนเวียนเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครู ตลอดจนจัดทำโครงการพัฒนาชีวิตครู เพื่อ แก้ไขภาวะหนี้สินดังกล่าว แต่ก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินได้อย่างเบ็ดเสร็จ ทั้งนี้เนื่องจาก ข้าราชการครูส่วนใหญ่มีหนี้สินมาก

รัฐบาลชุดปัจจุบัน ภายใต้การนำของ พ.ต.ท. ดร.ทักษิณ ชินวัตร มอบนโยบาย ให้ กระทรวงศึกษาธิการรับไปดำเนินการแก้ไขปัญหาหนี้สินครู เพราะผู้ประกอบอาชีพครูเป็นข้าราชการ กลุ่มใหญ่มาก ได้รับผลกระทบจากปัญหาหนี้สิน ต้องทำงานท่ามกลางกระแสการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งมีเจตนารมณ์ที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่งและมีความสุข สักสมกล่าวครู จะเป็นผู้นำที่ เข้มแข็งในการดำเนินการกิจดังกล่าว แต่ปัญหาดังกล่าวก็สะท้อนความเชื่อมั่นศรัทธาต่อ ผู้ ประกอบวิชาชีพครูค่อนข้างมาก สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและ บุคลากรทางการศึกษา (สทศ.) ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 โดยมีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมสวัสดิการ สวัสดิภาพ สิทธิประโยชน์แก่ครูและ ความ มั่นคงของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและผู้ปฏิบัติงานด้านการศึกษา ได้ดำเนินโครงการที่ เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาหนี้สินครู ได้แก่ โครงการกู้เงิน ชพค. โครงการพัฒนาชีวิตครู เป็นต้น

ตามนโยบายของรัฐบาลโดยกระทรวงศึกษาธิการ ที่มีนโยบายแก้ไขปัญหาหนี้สิน ข้าราชการครู โดยยึดหลักการให้ทุกหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับครู ได้มี ส่วนร่วมในการแก้ปัญหานี้อย่างมีบูรณาการ ซึ่งสำนักงาน ก.ค. ได้จัดตั้ง “เงินทุนหมุนเวียนเพื่อ แก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครู” เพื่อให้ข้าราชการครูกู้ไปชำระหนี้ โดยคิดอัตราดอกเบี้ยต่ำเป็น

การผ่อนคลายภาระหนี้สินของข้าราชการครู สังกัดกระทรวงศึกษาธิการทั่วประเทศ ซึ่งจะทำให้ข้าราชการครูมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานอันจะส่งผลต่อคุณภาพของข้าราชการครู ด้วยการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครู เริ่มในปีงบประมาณ พ.ศ. 2540 ได้รับงบประมาณสนับสนุนเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครู เพื่อกำหนดนโยบายแนวทางการจัดสรรเงินให้ข้าราชการครูกู้ยืม พร้อมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และคุณสมบัติของข้าราชการครูผู้กู้ยืมและแจ้งให้คณะกรรมการบริหารเงินทุนหมุนเวียนระดับจังหวัด/ระดับกระทรวงถือปฏิบัติ โดยมีหน่วยงานปฏิบัติอยู่ 2 หน่วยงาน คือ สำนักงาน ก.ค. สำหรับข้าราชการครูในกรุงเทพมหานครและสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสำหรับข้าราชการครูในส่วนภูมิภาค

คณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา (สกสค.) เป็นเจ้าภาพดูแล การแก้ไขปัญหาหนี้สินครูแบบครบวงจรและต่อเนื่อง เพื่อให้โครงการทั้งหมดที่ เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหานี้สินครูรวมอยู่ชุดเดียวกัน นอกจากนี้จะมีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนด้วยว่า ในแต่ละปีจะแก้ปัญหานี้สินให้ครูได้จำนวนเท่าใด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548)

ปัจจุบันสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย มี 1,272 สหกรณ์ มีสมาชิก 2,244,545 ราย มีสินทรัพย์ 391,674.2 ล้านบาท ทุนเรือนหุ้น 175,427.13 ล้านบาท ทุนสำรอง 18,096.44 ล้านบาท ทุนสะสม 23,864.86 ล้านบาท และเงินรับฝาก 147,290.18 ล้านบาท โดยมีผลกำไร 20,858.55 ล้านบาท จากสหกรณ์ 1,220 สหกรณ์ ขาดทุน 28 สหกรณ์ ไม่มีกำไร/ขาดทุน 18 สหกรณ์ (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2545)

ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย (2546) จากรายงานสถิติข้อมูลด้านการเงินของสหกรณ์สมาชิก ประจำปี 2545 สหกรณ์ออมทรัพย์ครูในประเทศไทย ทั้งหมด จำนวน 102 แห่ง มีสมาชิกสหกรณ์ จำนวน 589,568 ราย หนี้สินรวม 162,786 ล้านบาท เฉลี่ยสมาชิกสหกรณ์เป็นหนี้คนละประมาณ 0.276 ล้านบาท (ตาราง 1)

ตาราง 1 จำนวนสหกรณ์สมาชิก สมาชิกสหกรณ์ หนี้สิน ของสหกรณ์ทั่วประเทศ

ภาค	จำนวนสหกรณ์ ที่ เป็นสมาชิก (แห่ง)	จำนวน สมาชิก (คน)	จำนวน หนี้สิน (บาท)	หนี้สินเฉลี่ย ต่อคน (บาท)
กลาง	31	177,886	38,066,990,000	213,996.54
เหนือ	24	123,875	36,269,920,000	292,794.54

ตาราง 1 (ต่อ)

ภาค	จำนวนสหกรณ์ ที่ เป็นสมาชิก (แห่ง)	จำนวน สมาชิก (คน)	จำนวน หนี้สิน (บาท)	หนี้สินเฉลี่ย ต่อกัน (บาท)
ใต้	15	89,341	21,631,890,000	242,127.24
ตะวันออกเฉียงเหนือ	32	198,466	66,817,270,000	336,668.55
รวม	102	589,568	162,786,070,000	276,110.76

ที่มา: ชุมชุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย (2546)

สำหรับแนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้สินครูของภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพบว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 จนถึงปี พ.ศ. 2546 ได้มีการจัดสรรเงินให้ข้าราชการครูกู้ยืมแล้วทั้งสิ้น 1,661 ล้านบาท ข้าราชการครูที่ได้รับการช่วยเหลือจากโครงการเงินทุนหมุนเวียนเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครู รวมทั้งสิ้น 20,198 ราย ในปี พ.ศ. 2546 มีข้าราชการครูส่งข้อมูล แสดงภาวะหนี้สินแล้ว จำนวน 183,075 ราย จากจำนวนครูทั่วประเทศไทย จำนวน 609,282 ราย เป็นกลุ่มใหญ่จำนวน 1,324 กลุ่ม มีเงินออมในกลุ่มทั้งสิ้น 270.81 ล้านบาท ธนาคารออมสิน ได้อนุมัติเงินกู้ไปแล้วจำนวน 56,390 ราย เป็นเงิน 42,616.64 ล้านบาท (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548)

ความสำคัญของปัญหา

ทุกข์ของครูเป็นทุกข์ของแผ่นดิน ทุกข์ของครูเกิดขึ้นมาจากปัญหาหนี้สิน จึงเป็นปัญหาที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิต จิตวิญญาณของครู ด้วยเหตุผลดังกล่าว ทุกข์ของครูจึงเป็นวาระแห่งชาติ (national agenda)

นับเป็นปัญหาที่ยืดเยื้อเรื้อรังมายาวนานเกี่ยวกับการแก้ปัญหานี้สินครู เพราะปัญหานี้สินของครูเป็นปัญหาที่ครูต้องเผชิญอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งนั้นนอกระบบที่ บางครั้งแทรกซึมเข้ามาโดยที่ครูไม่รู้สีกว่านี่คือสภาพหนี้ เพราะการเผชิญกับปัญหานี้สินกลายเป็นวิถีชีวิตและจิตวิญญาณของครู ซึ่งส่งผลให้ครูมีหนี้สินถาวร กลายเป็นมรดกตกทอดตลอดจนเป็นภาระสู่ลูกหลาน สร้างความทุกข์ทรมานอย่างเป็นระบบ ดังพุทธพจน์ที่ว่า “อณาทานโลก; การเป็นหนี้เป็นทุกข์ในโลก”

สหกรณ์ออมทรัพย์ครู เป็นสถาบันการเงินที่มีครูเป็นสมาชิกจำนวนมากขอกู้เงิน และมีมูลค่าหนี้รวมสูงสุด ครูส่วนใหญ่เห็นว่าดอกเบี้ยถูก มีการเฉลี่ยเงินคืน บางกลุ่มกู้เงินไปลงทุนค้าขาย ทำให้มีทุนหมุนเวียนในการจัดการกู้เงินเพื่อซื้อที่ดินหรือซื้อบ้าน ทำให้เกิดทรัพย์สิน คนในครอบครัวมีที่พักพิงมั่นคงถาวร และมีความสุขมากขึ้น เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นในด้านวัตถุ มีความสัมพันธ์กับค่านิยม การบริโภค ต้องการให้คนบริโภคมาก โดยไม่ทำให้เขาเกิดการผลัดขึ้นจะทำให้เกิดการฟุ้งเฟ้อ กู้หนี้ยืมสิน พุงจรด เพื่อการบริโภคได้มากเป็นการบริโภค ที่ผิดพลาด มีผลเสียหลายต่อเศรษฐกิจ ในทางตรงกันข้ามได้คุณภาพชีวิตย่อมเป็นฐานสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ต่อไป ทำให้ชีวิตมีความดียิ่งขึ้น ภาวะหนี้ที่เกิดจากความต้องการในการพัฒนาตนหรือต้องการคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น รัฐบาลตระหนักและเข้าใจดีว่าต้องให้ ความช่วยเหลือเพื่อมิให้ครูต้องรับภาวะหนี้ที่เกิดขึ้น จนทำให้กระทบกับหน้าที่ความรับผิดชอบของตนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์ออมทรัพย์ รัฐบาลได้ประสานกับสหกรณ์ออมทรัพย์ครู ทั่วประเทศ ขอความร่วมมือให้บริการกู้ยืมเงินในอัตราดอกเบี้ยต่ำ และจัดตั้งเงินทุนหมุนเวียน เพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครู ตลอดจนจัดทำโครงการพัฒนาชีวิตครูเพื่อแก้ไขภาวะหนี้สินดังกล่าว แต่ก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินได้อย่างเบ็ดเสร็จ ทั้งนี้เนื่องจากข้าราชการครูส่วนใหญ่มีหนี้สินมากจากการสำรวจ ปัญหาหนี้สินที่มีอยู่ทั่วประเทศ มีจำนวนเงินกู้ประมาณ 57,000 ล้านบาท เป็นการกู้ไปซื้อบ้าน กู้เพื่อดำรงชีวิต เช่น กู้ไปใช้หนี้มีประมาณกว่า 50,000 ล้านบาท กู้ซื้อยานพาหนะประมาณ 25,000 ล้านบาท เพื่อการศึกษาต่อประมาณ 8,600 ล้านบาท และกู้ เพื่อการลงทุนค้าขายกว่าประมาณ 6,000 ล้านบาท (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548)

ในปีการเงิน พ.ศ. 2545 ครูในภาคเหนือที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ทั้งหมด 24 แห่ง มีจำนวนทั้งสิ้น 123,875 คน มีหนี้สินรวม 36,269,920,000 บาท จำนวนหนี้สินต่อคนเฉลี่ย 292,795 บาท แต่เมื่อแยกเป็นรายจังหวัด พบว่าจังหวัดสุโขทัย ครูมีหนี้สินต่อคนเฉลี่ยสูงที่สุดคือ 386,632.25 บาท/คน ดังรายละเอียดในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนหนี้ จำนวนลูกหนี้และหนี้เฉลี่ยต่อราย ประจำปี 2545 ภาคเหนือ

ที่	จังหวัด	สหกรณ์ออมทรัพย์... จำกัด	จำนวนสมาชิก (คน)	จำนวนหนี้เงิน (บาท)	จำนวนหนี้เงิน เฉลี่ยต่อคน
1	สุโขทัย	ครูสุโขทัย	7,168	2,771,380,000.00	386,632.25
2	อุดรดิตถ์	ครูอุดรดิตถ์	5,954	2,232,070,000.00	374,885.79
3	ตาก	ครูตาก	3,391	1,231,850,000.00	363,270.42
4	ตาก	ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดตาก	731	245,070,000.00	335,253.08
5	พะเยา	ครูพะเยา	5,199	1,697,440,000.00	326,493.56
6	อุทัยธานี	ครูอุทัยธานี	4,140	1,343,310,000.00	324,471.01
7	น่าน	ครูน่าน	6,468	2,086,640,000.00	322,609.77
8	ลำปาง	ครูลำปาง	7,398	2,358,150,000.00	318,755.07
9	เพชรบูรณ์	ครูเพชรบูรณ์	8,781	2,692,320,000.00	306,607.45
10	แพร่	ครูแพร่	5,474	1,674,360,000.00	305,875.05
11	พิจิตร	ครูพิจิตร	6,929	2,106,400,000.00	303,997.69
12	ลำพูน	ครูลำพูน	4,201	1,181,390,000.00	281,216.38
13	นครสวรรค์	ครูนครสวรรค์	9,995	2,806,810,000.00	280,821.41
14	กำแพงเพชร	ครูกำแพงเพชร	6,838	1,880,730,000.00	275,040.95
15	เชียงราย	ครูเชียงราย	10,006	2,622,850,000.00	262,127.72
16	พิษณุโลก	ครูพิษณุโลก	9,476	2,369,700,000.00	250,073.87
17	เชียงใหม่	ครูเชียงใหม่	12,972	3,231,330,000.00	249,100.37
18	ลำปาง	ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดลำปาง	1,113	264,080,000.00	237,268.64
19	นครสวรรค์	สามัญศึกษานครสวรรค์	1,482	347,480,000.00	234,466.94
20	แม่ฮ่องสอน	แม่ฮ่องสอนครู	2,486	508,310,000.00	204,469.03
21	เชียงราย	ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัด เชียงราย	796	152,180,000.00	191,180.90
22	เพชรบูรณ์	สามัญศึกษาเพชรบูรณ์	856	149,970,000.00	175,198.60
23	เชียงใหม่	ข้าราชการกระทรวงศึกษาธิการ	1,804	293,460,000.00	162,671.84
24	ลำพูน	ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดลำพูน	217	22,640,000.00	104,331.80
รวม			123,875	36,269,920,000	292,795

ที่มา: ขุมขุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย (2546)

สหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด ดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2502 ผลการดำเนินงานเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2545 และปี 2547 พบว่ามีการขยายตัวทั้งจำนวนสมาชิก ทุนเรือนหุ้น เงินกู้ และกำไรในตาราง 3

ตาราง 3 สมาชิก ทุนเรือนหุ้น ลูกหนี้เงินกู้ กำไรสุทธิ ปี 2502, 2545 และปี 2547

รายการ	ปี 2502	ปี 2545	ปี 2547
สมาชิก	739	7,163	7,065
ทุนเรือนหุ้น	97,600	1,129,598,820.00	1,308,542,940
เงินให้กู้	-	3,207,952,977.57	2,724,295,474.34
กำไร	11,712	97,130,345.69	109,406,713.20

ที่มา: สหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด (2547)

ในปัจจุบันสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด เป็นสหกรณ์ออมทรัพย์ขนาดใหญ่ ซึ่งในปีบัญชี 2545 สหกรณ์มีสมาชิกจำนวน 7,163 สิ้นทรัพย์ 2,895,195.25 บาท หนี้สินรวม 1,354,926,238.74 ทุนเรือนหุ้น 1,129,598,820 บาท เงินให้กู้แก่สมาชิกโดยแยกเป็นเงินกู้สามัญจำนวน 5,736 สัญญา รวมเป็นเงิน 3,021,990,353.21 บาท และเงินกู้พิเศษ จำนวน 161 สัญญา รวมเป็นเงิน 33,691,038.21 บาท สหกรณ์เริ่มประสบปัญหาในด้านการปล่อยเงินกู้แก่สมาชิก โดยมีหนี้ตามคำพิพากษา 15,979,289.24 บาท ลูกหนี้ระหว่างดำเนินคดี 7,190,230.95 บาท และค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ 4,176,933.26 บาท ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสหกรณ์เริ่มประสบปัญหาหรือขาดประสิทธิภาพในการบริหารหนี้หรือสมาชิกขาดความสามารถในการชำระหนี้ ซึ่งมีผลต่อการดำเนินงานของสหกรณ์ (สหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด, 2545)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาถึงภาวะหนี้สินและแนวทางการบริหารหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด เพื่อเป็นประโยชน์ในการบริหารจัดการของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั่วประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาภาวะหนี้และทรัพย์สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด ในปีบัญชี 2545 - 2547
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารหนี้สินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยคาดว่าจะได้รับประโยชน์ดังนี้

1. ได้ทราบถึงข้อมูลเบื้องต้นของสมาชิกสหกรณ์ก่อนที่จะมีหนี้สิน และหลังจากมีหนี้สิน ว่าได้นำหนี้สินที่กู้ไปก่อให้เกิดทรัพย์สิน ตามวัตถุประสงค์ที่กู้เงินไปหรือไม่อย่างไร
2. กระบวนการศึกษาการใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดมาตรการเพื่อร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหาหนี้สินของข้าราชการครูในสังกัด

ขอบเขตและข้อจำกัดในการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ใช้ฐานข้อมูลปี 2545 ในการหาข้อมูลหนี้ (ลูกหนี้เงินกู้สามัญและเงินกู้พิเศษ) โดยคำนวณจากหนี้คงเหลือจากลูกหนี้ทั้งสิ้นหารด้วยจำนวนสมาชิกทั้งหมด
2. ศึกษาภาวะหนี้สินและทรัพย์สินของลูกหนี้ต่อรายในปี 2545-2547 โดยใช้จำนวนหนี้ทั้งหมด (ลูกหนี้เงินกู้สามัญและเงินกู้พิเศษ) หารด้วยจำนวนสมาชิกที่กู้เงินสหกรณ์ตามจำนวนสัญญาเงินกู้ (สามัญและพิเศษ)
3. ศึกษาแนวทางการบริหารหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด จากคณะกรรมการ ฝ่ายจัดการ และผู้ทรงคุณวุฒิ

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

สหกรณ์ออมทรัพย์ครู หมายถึง สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีสมาชิกเป็นข้าราชการครู และลูกจ้างประจำสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ สหกรณ์ ออมทรัพย์ที่มีสมาชิกเป็นข้าราชการครูและ

ลูกจ้างประจำสังกัดกรุงเทพมหานคร และสหกรณ์ออมทรัพย์ครูที่มีสมาชิกเป็นข้าราชการครูและลูกจ้างประจำโรงเรียนเอกชน

สหกรณ์ออมทรัพย์ครูในภาคเหนือ หมายถึงสหกรณ์ออมทรัพย์ครูในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 18 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสุโขทัย อุตรดิตถ์ ตาก พะเยา อุทัยธานี น่าน ลำปาง เพชรบูรณ์ แพร่ พิจิตร ลำพูน กำแพงเพชร เชียงราย พินัญโลก เชียงใหม่ นครสวรรค์ แม่ฮ่องสอน

สหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัยจำกัด หมายถึง สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีสมาชิกเป็นข้าราชการครูและลูกจ้างประจำสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ในจังหวัดสุโขทัย

ภาวะหนี้สิน หมายถึง จำนวนหนี้สินที่คิดเป็นจำนวนเงิน ระยะเวลาที่เป็นหนี้ อัตราดอกเบี้ยและสาเหตุที่ก่อหนี้ของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครู

หนี้สิน หมายถึง จำนวนเงินที่บุคคลหรือกิจการมีภาระผูกพันต่อบุคคลภายนอกที่ต้องชำระเงิน ซึ่งอยู่ในรูปของเจ้าหนี้ เจ้าหนี้เงินกู้ ตัวเงินจ่าย ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย และหุ้นกู้ เป็นต้น

การบริหารหนี้สินครู หมายถึง สหกรณ์ออมทรัพย์กำหนดแนวทางวิธีการแก้ปัญหาหนี้สินให้ลดลง เพื่อให้คุณภาพชีวิตของสมาชิกดีขึ้น

แนวทางแก้ไขปัญหาหนี้สินครู หมายถึง แนวทางดำเนินการเฉพาะกิจที่เป็นโครงสร้างผูกพัน หรือการสนับสนุนการช่วยเหลือเกื้อกูลให้ครูที่มีหนี้ลดลงหรืออัตราดอกเบี้ยลดลงหรือมี ช่วงระยะเวลาผ่อนชำระหนี้สั้นขึ้น

สินทรัพย์ หมายถึง สิ่งที่มีมูลค่าที่บุคคลหรือกิจการมีไว้ครอบครอง ซึ่งอยู่ในรูปของเงินสด เงินฝากธนาคาร ลูกหนี้ ตัวเงินรับ รายได้ค้างรับ วัสดุอุปกรณ์ และที่ดิน เป็นต้น

สินทรัพย์เพิ่ม หมายถึง สินทรัพย์ที่สมาชิกได้เพิ่มขึ้นโดยการกู้เงินประเภทสามัญ และเงินกู้พิเศษ โดยผ่อนชำระให้กับสหกรณ์

เงินกู้สามัญ หมายถึง เงินกู้เพื่อใช้จ่ายยามจำเป็นหรือก่อให้เกิดประโยชน์แก่สมาชิก เช่น เพื่อใช้จ่ายเป็นค่ารักษาพยาบาล เพื่อการศึกษา ซื่ออุปกรณ์ของใช้ในบ้าน เพื่อซ่อมแซมบ้าน ซื่อบ้าน ซื่อรถยนต์ ชำระหนี้เก่า ใช้จ่ายในการสมรส อุปสมบท ฯลฯ โดยสหกรณ์จะจำกัดจำนวน ขั้นสูงที่สมาชิกแต่ละคนสามารถกู้ได้ ให้สมาชิกชำระเป็นรายเดือนพร้อมเงินต้นและดอกเบี้ย จนกว่าจะชำระหมด โดยใช้บุคคลค้ำประกัน อย่างน้อย 1 คน

เงินกู้พิเศษ หมายถึง สหกรณ์ที่มีความมั่นคงและมีสภาพคล่องทางการเงิน สูงสามารถเป็นทุนให้สมาชิกกู้เงิน เพื่อส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยมีวงเงินที่สูงกว่าการกู้เงินสามัญ โดยใช้หลักทรัพย์ค้ำประกัน และระยะเวลาการผ่อนส่งนานกว่าเงินกู้สามัญและสามารถกู้ได้เพียงสัญญาเดียวไม่สามารถกู้เงินประเภทอื่นได้

รายได้ หมายถึง เงินเดือนบวกเงินเพิ่มพิเศษที่ได้รับจากหน่วยงานที่สังกัด
ค่าใช้จ่าย หมายถึง ค่าใช้จ่ายของสมาชิกสหกรณ์ที่ต้องใช้จ่ายทั้งหมดในแต่ละ
เดือน

สมาชิก หมายถึง ข้าราชการครูหรือลูกจ้างประจำที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ
ภายในจังหวัดสุโขทัย

จำนวนสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ หมายถึง จำนวนสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครู
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2545

ระยะเวลาที่รับราชการ หมายถึง ระยะเวลาที่นับเป็นปี เริ่มจากวันที่บรรจุเข้ารับ
ราชการครูจนถึงปัจจุบัน

ระยะเวลาที่เข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ หมายถึง ระยะเวลาที่นับเป็นปีเริ่มจากวันที่
สมัครเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์จนถึงปัจจุบัน

จำนวนหุ้นในสหกรณ์ หมายถึง จำนวนหุ้นที่คิดราคาเป็นเงินที่สมาชิกมีอยู่ใน
สหกรณ์ออมทรัพย์ในปัจจุบัน

จำนวนเงินฝาก หมายถึง จำนวนเงินฝากที่หน่วยเป็นบาท โดยที่สมาชิกมีอยู่ที่
สหกรณ์ออมทรัพย์ครูในปัจจุบันของสมาชิกแต่ละราย

รายได้ต่อเดือน หมายถึง รายได้ต่อเดือนที่เป็นอัตราเงินเดือนและเงินประจำ
ตำแหน่งของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครู

เงินหัก ณ ที่จ่าย หมายถึง เงินเดือนหรือรายได้ของสมาชิกสหกรณ์ที่หัก ค่าหุ้น เงิน
ฝากประจำ และเงินงวดชำระหนี้เงินกู้สหกรณ์เป็นประจำทุกเดือน

สกสค. หมายถึง สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและ
บุคลากรทางการศึกษา

ช.พ.ค. หมายถึง การณาปณกิจสงเคราะห์ช่วยเหลือเพื่อนครูและบุคลากรทางการศึกษา

สำนักงาน กค. หมายถึง สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู

สำนักงาน ก.ค.ศ. หมายถึง สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากร
ทางการศึกษา (สำนักงาน กค. เดิม)

สหกรณ์ขนาดใหญ่ หมายถึง สหกรณ์ที่วัดผลการดำเนินงานของสหกรณ์ โดยใช้
เกณฑ์มาตรฐานของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ซึ่งมี 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ จำนวนสมาชิก ปริมาณธุรกิจ
ระหว่างปี และทุนดำเนินงาน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาภาวะหนี้สินของข้าราชการครู และแนวทางการบริหารหนี้ของสหกรณ์
กรณีศึกษา สหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด โดยศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
ดังนี้

1. ความเป็นมาของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด และสถานการณ์ของ
สหกรณ์ออมทรัพย์ในปัจจุบัน
2. นโยบายในการแก้ไขหนี้
3. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารหนี้/สินเชื่อ
4. หลักการบริหารและดำเนินงานสินเชื่อของสถาบันการเงิน
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความเป็นมาของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด และสถานการณ์ของสหกรณ์ออมทรัพย์ในปัจจุบัน

ความเป็นมาของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด

สหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2502 โดย
ข้าราชการสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 739 คน โดยมีเป้าหมายจะใช้เป็นแหล่งออมทรัพย์
และช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกให้ได้กู้เงินตามความจำเป็น การถือหุ้นครั้งแรก รวม 9,760 หุ้น ๆ ละ 10
บาท เป็น เงินทุนในระยะแรกเพียง 97,600 บาท เปิดการประชุมครั้งแรกเพื่อพิจารณากำหนด
นโยบายแนวทางการดำเนินงานในวันที่ 29 มิถุนายน 2502 และประกอบธุรกิจการให้กู้แก่บรรดา
สมาชิก ในวันที่ 30 มิถุนายน 2502 ในปีแรก (7 เดือน) ของการดำเนินงานสหกรณ์มีกำไรถึง 11,717
บาท

กิจการของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด ได้เจริญรุ่งเรืองขึ้นโดยลำดับ
จนกระทั่งในปี 2518 ได้รับคัดเลือกให้เป็นสหกรณ์ออมทรัพย์ดีเด่น ผู้แทนของสหกรณ์ฯ ได้รับ
พระมหากรุณาธิคุณให้เข้าเฝ้ารับพระราชทานรางวัลสหกรณ์ดีเด่นในวันที่ 1 พฤษภาคม 2518

เดิมที่ทำการสหกรณ์ฯ คงอาศัยภายในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด จนปลายปี
2520 จึงได้มีความคิดที่จะก่อสร้างสถานที่ทำงานเป็นของตนเอง ซึ่งแนวคิดนี้มาสัมฤทธิ์ผลเมื่อปี
2523 โดยสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด ได้จัดซื้อที่ดินราคา 180,000 บาท และเริ่มลงมือ

ก่อสร้างอาคาร เป็นอาคาร 3 ชั้น มูลค่าขณะนั้น 1,250,000 บาท ชั้นล่างใช้เป็นที่พักอาศัยของสหกรณ์
ชั้นที่ 2 จัดส่วนหนึ่งเป็นห้องประชุมของสหกรณ์ออมทรัพย์สุโขทัย จำกัด และชั้นที่ 3 จัดเป็นที่เก็บ
พัสดุ เครื่องใช้ของสำนักงาน

สมาชิก สมาชิกสหกรณ์นี้คือ

1. ผู้ลงชื่อขอจดทะเบียนสหกรณ์ และผู้ที่มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อซึ่งจะเป็น
สมาชิก สหกรณ์

2. ผู้ได้รับเลือกเข้าเป็นสมาชิกตามข้อบังคับ

คุณสมบัติของสมาชิก สมาชิกต้องมีคุณสมบัติดังนี้

1. เป็นผู้เห็นชอบในวัตถุประสงค์ของสหกรณ์
2. เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ
3. เป็นข้าราชการประจำหรือลูกจ้างประจำ สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ประจำ
จังหวัดสุโขทัยหรือ

4. เป็นพนักงานเทศบาลซึ่งปฏิบัติหน้าที่อยู่ในหมวดการศึกษาหรือการสอน
ในสถานศึกษาหรือเป็นลูกจ้างประจำในสถานศึกษาของเทศบาล ในจังหวัดสุโขทัย หรือ

5. เป็นสมาชิกคุรุสภา ซึ่งทำงานประจำโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
ศึกษาเอกชนในจังหวัดสุโขทัย หรือ

6. เป็นพนักงานหรือลูกจ้างประจำในสหกรณ์นี้

7. เป็นผู้ที่มีความประพฤติและนิสัยดีงาม

8. มิได้เป็นสมาชิกในสหกรณ์ออมทรัพย์อื่นที่มีวัตถุประสงค์ในการให้กู้ยืมเงิน
วัตถุประสงค์

สหกรณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมฐานะทางเศรษฐกิจของสมาชิก โดยวิธี
ร่วมกันดำเนินธุรกิจเพื่อประโยชน์ด้วยกันในข้อต่อไปนี้

1. ส่งเสริมให้สมาชิกออมทรัพย์โดยช่วยให้สามารถสว่นรายได้ของตนไว้
ในทางอันมั่นคงและได้รับประโยชน์ตามสมควร

2. ส่งเสริมการช่วยเหลือซึ่งกันและกันและช่วยตัวเองในหมู่สมาชิก

3. รับฝากเงินจากสมาชิก

4. จัดให้มีเงินกู้สำหรับสมาชิกตามข้อกำหนดอันสมควร

5. ให้สหกรณ์อื่นกู้ยืมเงิน

6. ซื้อหุ้นของธนาคารซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่

สหกรณ์

7. ชื่อหุ้นหรือหุ้นกู้ของชุมนุมสหกรณ์
8. ชื่อหุ้นของสหกรณ์อื่นหรือของสถาบันการเงินซึ่งประกอบธุรกิจอันทำให้เกิดความสะดวกหรือส่งเสริมความเจริญแก่กิจการสหกรณ์
9. ชื่อพันธมิตรรัฐบาลหรือพันธมิตรรัฐวิสาหกิจ
10. ดำเนินการให้กู้ยืมเพื่อการเคหะ
11. ให้การสงเคราะห์ตามสมควรแก่สมาชิกและครอบครัว ที่ต้องลี้ภัยพิบัติเกี่ยวกับอาชีพ
12. ดำเนินธุรกิจอื่นที่เกี่ยวกับการดำเนินงาน ของสหกรณ์ออมทรัพย์เพื่อประโยชน์ของสมาชิก
13. ออกตั๋วสัญญาใช้เงินและตราสารการเงิน
14. ซื้อตั๋วสัญญาใช้เงินและตราสารการเงิน
15. ร่วมมือกับทางราชการ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ชุมชนสหกรณ์ และ สหกรณ์อื่นเพื่อส่งเสริมและปรับปรุงกิจการของสหกรณ์
16. กระทำการต่าง ๆ ตามที่อนุญาตไว้ในกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กล่าวข้างต้น ทั้งรวมถึงการถือกรรมสิทธิ์หรือทรัพย์สินครอบครอง ซื้อแลกเปลี่ยน โอนหรือรับโอน เช่าหรือให้เช่า เช่าซื้อหรือให้เช่าซื้อ จำนองหรือรับจำนอง จำนำหรือรับจำนำ ขายหรือจำหน่ายซึ่งทรัพย์สินตลอดจนดำเนินกิจการอื่นบรรดาที่เกี่ยวกับหรือเนื่องในการจัดให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ด้วย
17. ดำเนินกิจการอย่างอื่นบรรดาที่เกี่ยวกับหรือเนื่องในการจัดให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์

ตาราง 4 ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด ประจำปี พ.ศ. 2545 - 2547

รายการ	ณ 31 ธันวาคม		
	ปี 2545	ปี 2546	ปี 2547
สมาชิก	7,163	7,030	7,065
ทุนเรือนหุ้น	1,129,598,820.00	1,204,050,050.-	1,308,542,940
เงินรับฝาก	984,952,884.51	972,980,983.88	1,039,321,528.08
กู้สามัญ	3,021,990,353.21	3,234,780,503.20	2,479,939,141.34
กู้พิเศษ	33,691,038.21	37,088,900	49,326,800

ตาราง 4 (ต่อ)

รายการ	ณ 31 ธันวาคม		
	ปี 2545	ปี 2546	ปี 2547
สินทรัพย์	2,895,195,599.25	2,963,051,163.01	3,093,247,080.20
หนี้สิน	362,690,295.03	350,000,000	496,000,000
รายได้	163,307,255.55	174,770,584.18	176,812,927.08
รายจ่าย	71,176,909.86	67,847,234.51	67,406,713.20
กำไรสุทธิ	97,130,345.69	106,923,349.67	109,406,713.20

ที่มา: รายงานผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด ปี 2545 – 2547 (สหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด, 2547)

สถานการณ์ของสหกรณ์ออมทรัพย์ในปัจจุบัน

บทบาทหลักของสหกรณ์ออมทรัพย์ คือ การให้ความช่วยเหลือสมาชิกในด้านการเงิน ทั้งด้านการรับฝาก การให้กู้ยืม เงินหุ้นรายเดือนที่สมาชิกส่งให้สหกรณ์ทุกเดือน จะเป็นเงินทุนพื้นฐานสำหรับการให้กู้ยืม นอกจากนี้ยังมีการรับฝากเงินจากสมาชิก ทั้งประเภท ออมทรัพย์ และฝากประจำ ทำให้มีเงินทุนมากพอที่จะช่วยเหลือในยามเดือดร้อนเงินทอง ในข้อบังคับของสหกรณ์ออมทรัพย์ จะกำหนดวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมฐานะทางเศรษฐกิจของสมาชิกโดยวิธีร่วมกันดำเนินธุรกิจ เพื่อประโยชน์ด้วยกัน รวมถึงเรื่องการให้สมาชิกกู้เงินตาม ความจำเป็น โดยสมาชิกจะมีสมาชิและหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยหลักการ ข้อบังคับ ระเบียบ และมติของสหกรณ์

ตามข้อบังคับของสหกรณ์เงินกู้แต่ละประเภทจะให้ได้เฉพาะเพื่อการ อันจำเป็นหรือเป็นประโยชน์ ตามที่คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เห็นสมควร ข้อบังคับจะว่าอย่างไร เป็นเรื่องของข้อบังคับ แต่มีสมาชิกจำนวนหนึ่ง เข้าไปติดอยู่ในวงจรของหนี้สินจนไม่รู้ว่าจะแก้อย่างไร เพราะมีทั้งหนี้สหกรณ์และหนี้ภายนอกทุกโครงการที่เข้าไปช่วยเหลือ กลับกลายเป็น การเพิ่มหนี้ให้มากขึ้น สร้างปัญหามากขึ้น โดยเฉพาะการหักเงิน ณ ที่จ่ายของสหกรณ์ออมทรัพย์ (ถัมศิริ แก้วเจริญ, 2537)

ภาพโดยรวม สหกรณ์ออมทรัพย์มีทุนดำเนินงาน 546,991.93 ล้านบาท แยกเป็นทุนภายใน ร้อยละ 87.99 ได้จากทุนของสหกรณ์ ร้อยละ 55.29 เงินรับฝาก ร้อยละ 32.70 และจาก

ภายนอกเป็นเงินกู้ยืมและอื่นๆ ร้อยละ 12.01 ด้านการใช้เงินทุน ลงทุนให้ลูกหนี้มากที่สุด ร้อยละ 83.08 ในจำนวนนี้พบว่า เกินครึ่งเป็นลูกหนี้ระยะยาวมากที่สุดถึง ร้อยละ 80.04 ซึ่งสหกรณ์ออมทรัพย์ครูมีลูกหนี้มากที่สุด ร้อยละ 10.95 และสหกรณ์ออมทรัพย์รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 10.72 หากพิจารณาความสัมพันธ์ของแหล่งเงินทุนกับการใช้เงินทุนค่อนข้างมีความเสี่ยง เนื่องจากสหกรณ์นำแหล่งเงินทุนระยะสั้นไปปล่อยกู้กับสมาชิกสามารถกู้ได้เป็นลักษณะกู้หนี้สัญญาใหม่ไปล้างหนี้สัญญาเดิม อาจมีผลต่อสภาพคล่องของสหกรณ์ หากเงินทุนระยะสั้นถูกเรียกคืนโดยฉับพลันเป็นจำนวนมากๆ ซึ่งสัดส่วนทุนหมุนเวียนของสหกรณ์ปรับตัวลดลงจาก 0.68 เท่า ในปี 2546 เป็น 0.64 เท่า ในปี 2547 (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2547: 3)

นโยบายในการแก้ไขหนี้

นโยบายของรัฐบาล

กระทรวงศึกษาธิการ (2547) สรุปไว้ว่า รัฐบาลมีนโยบายเสริมสร้างขวัญกำลังใจแก่ข้าราชการครูเพื่อส่งเสริมวิชาชีพครู ให้มีศักดิ์ศรี เป็นที่ยอมรับนับถือ และไว้วางใจจากสาธารณชน อันจะส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาของชาติ จึงมอบให้กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงาน ก.ค. เป็นผู้ดำเนินการ ซึ่งขณะนี้ได้มีการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการ ครูรวม 2 โครงการ คือ

1. โครงการเงินทุนหมุนเวียนเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครู ดำเนินการร่วมกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร โดยใช้เงินงบประมาณที่รัฐจัดสรรให้โดยการให้ข้าราชการครูกู้ยืมในอัตราดอกเบี้ยต่ำ และผ่อนชำระคืนในระยะยาว เพื่อนำไปชำระหนี้ตามความจำเป็น อันเป็นการบรรเทาภาระหนี้สินที่มีอยู่
2. โครงการพัฒนาชีวิตครู ดำเนินการร่วมกับธนาคารออมสิน โดยธนาคาร ออมสินให้การสนับสนุนด้านสินเชื่อ โดยการรวมหนี้ที่มีอยู่ทั้งหมดจากหลายแห่ง ซึ่งมีดอกเบี้ย สูงมาไว้ที่ธนาคารออมสิน ซึ่งดอกเบี้ยต่ำกว่า และให้ผ่อนชำระคืนในระยะยาว เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาชีวิตครูให้ดีขึ้นอย่างบูรณาการ เบ็ดเสร็จ และยั่งยืน

การดำเนินงานตามโครงการเงินทุนหมุนเวียนเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครู ได้เริ่มต้นมาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2540 จนถึงปีงบประมาณ 2546 รวมเงินทุนหมุนเวียนที่รัฐบาลจัดสรรให้ทั้งสิ้น 1,200 ล้านบาท สำนักงาน ก.ค. ได้จัดสรรให้ข้าราชการครูกู้ยืมไปชำระหนี้ ตามหลักเกณฑ์ เป็นเงินทั้งสิ้น 1,661.30 ล้านบาท มีข้าราชการครูได้รับการช่วยเหลือ ตามโครงการนี้ไปแล้วทั้งสิ้น รวม 20,198 ราย การดำเนินงานประสบปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

1. ข้าราชการครูมีหนี้สินมาก เนื่องจากสามารถกู้เงินจากแหล่งต่างๆ ได้ง่าย และมีการใช้จ่ายมาก ทั้งในด้านรายจ่ายเพื่อสังคมและส่วนตัว
2. จำนวนเงินงบประมาณที่จัดสรรให้แก่ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครู มีจำนวนน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณหนี้สินข้าราชการครูที่มีอยู่
3. วงเงินให้กู้ยืมเพียง 200,000 บาท ไม่เพียงพอที่จะใช้ชำระหนี้ได้
4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหานี้สินข้าราชการครู

เนื่องจากโครงการเงินทุนหมุนเวียนเพื่อแก้ไขปัญหานี้สินข้าราชการครู ดำเนินการโดยใช้งบประมาณ ซึ่งมีเงินน้อย ไม่เพียงพอในการแก้ไขปัญหานี้สินข้าราชการครูที่มีอยู่จำนวนมาก กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงาน ก.ค. จึงร่วมมือกับธนาคารออมสิน จัดทำโครงการพัฒนาชีวิตครู ร่วมกันดำเนินการแก้ปัญหา โดยธนาคารออมสินให้การสนับสนุน ด้านการเงิน โดยการให้สินเชื่อ เพื่อช่วยปลดปล่อยหนี้สินข้าราชการครูที่เข้าร่วมโครงการ รวมทั้งสนับสนุนเงินหรืออื่นๆ เพื่อดำเนินกิจกรรมของโครงการพัฒนาชีวิตครู โดยมีวงเงินกู้และอัตราดอกเบี้ยดังนี้

1. กรณีใช้บุคคลค้ำประกัน ให้กู้ได้ 30 เท่าของเงินเดือน แต่ไม่เกิน 500,000 บาท ผ่อนชำระภายใน 10 ปี
2. หากใช้หลักทรัพย์ค้ำประกัน ให้กู้ได้รายละเอียดไม่เกิน 2,000,000 บาท ผ่อนชำระภายใน 30 ปี หรือจนถึงอายุ 65 ปี

อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 6.25 ต่อปี และธนาคารจะจ่ายเงินสนับสนุนคืน ให้แก่กลุ่มอีกร้อยละ 1 ของเงินต้นคงเหลือ เมื่อผ่อนชำระหนี้ไปแล้วครบ 1 ปี โดยมีเงื่อนไข คือ สมาชิกในกลุ่มชำระหนี้ได้ครบถ้วน 100 % ตามกำหนดเวลา มีการออมและเงินออมเพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอ ขณะนี้ได้มีการขยายโครงการพัฒนาชีวิตครูไปในจังหวัดต่างๆ รวม 75 จังหวัด สมาชิกจำนวน 82,874 คน (1,203 กลุ่ม) มีเงินออมรวมทั้งสิ้น 171.40 ล้านบาท และสมาชิกได้รับ การช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหานี้สิน จำนวน 53,738 คน เป็นเงินรวม 35,482.31 ล้านบาท จากการสัมภาษณ์สมาชิกโครงการที่ได้รับความช่วยเหลือไปแล้วพบว่า สมาชิกมีความพอใจเป็นอย่างยิ่ง เพราะโครงการได้รวมหนี้ทั้งหมดไว้ที่ธนาคารออมสินเพียงแห่งเดียว ซึ่งสามารถผ่อนชำระคืน ในระยะยาว อัตราดอกเบี้ยต่ำ สามารถแก้ไขปัญหานี้สินของสมาชิกได้อย่างแท้จริงและเบ็ดเสร็จ ทำให้มีเงินเหลือพอใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน สมาชิกมีความเป็นอยู่ดีขึ้น รวมทั้งทำให้ครูปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เป็นผู้มีความวินัยทางการเงิน ประหยัด อดออม มีการรวมกลุ่มของ ข้าราชการครูเป็นเครือข่าย เพื่อแก้ไขปัญหา ช่วยเหลือดูแลซึ่งกันและกัน มีกิจกรรมในการพัฒนาชีวิตของสมาชิก และพัฒนา

ตนเองทั้งด้านเศรษฐกิจและด้านวิชาการ อันจะนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ปัญหาและอุปสรรคที่พบในการดำเนินงาน คือ ข้าราชการครูส่วนใหญ่มีหนี้สินมาก มีหลักทรัพย์ไม่เพียงพอที่จะนำมาค้ำประกัน ไม่สามารถแก้ไขปัญหานี้สินได้อย่างเบ็ดเสร็จ และข้าราชการที่ได้รับการช่วยเหลือตามโครงการนี้แล้ว ไปก่อหนี้ใหม่ขึ้นอีก เป็นต้น

ปัจจุบัน พบว่า การแก้ไขปัญหานี้สินข้าราชการครูตามนโยบายรัฐบาล ของกระทรวงศึกษาธิการ ทั้ง 2 โครงการ สามารถช่วยแก้ไขปัญหานี้สินของข้าราชการครูทำให้ มีขวัญและกำลังใจ มีความตั้งใจในการปฏิบัติงาน มีการพัฒนาตนเอง และพัฒนางานในหน้าที่ ทำให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งส่งผลดีต่อการปฏิรูปการศึกษาตามนโยบายของรัฐบาล อย่างไรก็ตาม เนื่องจากข้าราชการครูมีหนี้สินมาก รัฐบาลไม่สามารถแก้ไขปัญหานี้ได้อย่างเบ็ดเสร็จ จึงควรส่งเสริมให้ข้าราชการครู มีวินัยทางการเงิน ลดรายจ่าย และเพิ่มรายได้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การณรงค์สร้างจิตสำนึก และค่านิยมที่เหมาะสมกับสภาพภาพของครู การออมทรัพย์อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง การสนับสนุนงบประมาณเพื่อส่งเสริมให้ครูมีอาชีพเสริม ที่ไม่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาหน้าที่ นอกจากนี้รัฐบาลควรยกเว้นค่าธรรมเนียม ในการจดทะเบียนจำนองหลักทรัพย์ ให้แก่ข้าราชการครูที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาชีวิตครูเป็นกรณีพิเศษ เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายให้แก่ข้าราชการครู และรัฐบาลควรสนับสนุนหาแหล่งเงินกู้อัตราดอกเบี้ยต่ำ จากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2547) นอกจากการดำเนินงานแก้ไขปัญหานี้สินข้าราชการครู โดยรัฐบาล ใช้เงินงบประมาณสนับสนุนจัดตั้งเป็นเงินทุนหมุนเวียนให้ข้าราชการครูได้กู้ยืมในอัตราดอกเบี้ยต่ำ เพื่อนำไปชำระหนี้แล้ว ยังดำเนินการโดยวิธีที่ไม่ใช้เงิน ดังนี้

1. ส่งเสริม สนับสนุน และรณรงค์ให้ข้าราชการครู ออมทรัพย์และช่วยเหลือตนเองด้วยการเพิ่มรายได้และลดรายจ่ายในชีวิตประจำวัน เช่น การปลูกผักสวนครัวและอาชีพเสริมอื่นๆ ซึ่งไม่กระทบต่อการปฏิบัติงาน และเริ่มดำเนินงานไปแล้ว
2. ประสานกับสหกรณ์ออมทรัพย์ครูทั่วประเทศ เพื่อจัดตั้งเป็นชุมนุมสหกรณ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นสถาบันการเงิน ให้บริการข้าราชการครูกู้ยืมในอัตราดอกเบี้ยต่ำ โดยได้จัดประชุมสัมมนาประธานและผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ครูทั่วประเทศมาหารือ ข้อคิดแนวทางร่วมกัน

3. ประสานขอความร่วมมือจากกรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อขยายจำนวนงวดจากการชำระหนี้เงินกู้สามัญและเงินกู้พิเศษของข้าราชการครู ที่กู้เงินสหกรณ์ให้ยาวออกไปอีก เพื่อผ่อนคลายปัญหาในการชำระหนี้เงินกู้ของข้าราชการครู

4. ดำเนินการขอความร่วมมือจากสหกรณ์ออมทรัพย์ครู ที่ข้าราชการครูเป็นสมาชิกทุกแห่ง เพื่อให้พิจารณาปรับปรุงสัญญาเกี่ยวกับการชำระหนี้เงินกู้แก่สมาชิก กรณีที่สมาชิกนำเงินไปชำระหนี้เงินต้นเป็นบางส่วน โดยให้ลดเงินต้นและลดดอกเบี้ยตามที่เห็นเป็นจริง

5. แสวงหาแหล่งเงินจากแหล่งต่างๆ ทั้งจากภาครัฐและเอกชน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ในอัตราดอกเบี้ยต่ำ เพื่อนำมาช่วยบรรเทาปัญหานี้สิน ทั้งนี้ จากการประชุมหารือร่วมกันระหว่างผู้แทนกลุ่มข้าราชการครูภาคต่างๆ กระทรวงศึกษาธิการ และธนาคารออมสิน ทั้งสามฝ่ายจึงได้ลงนามในบันทึกความเข้าใจเพื่อประกาศเจตนารมณ์ร่วมกันที่จะดำเนินการ “โครงการพัฒนาชีวิตครู” และกระทรวงศึกษาธิการในฐานะหน่วยงานต้นสังกัด ได้ลงนามในบันทึกข้อตกลงกับธนาคารออมสิน เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการปฏิบัติตามโครงการดังกล่าว เมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน 2542 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหานี้สินข้าราชการครู โดยเตรียมดำเนินการประนอมหนี้จากแหล่งเงินกู้ต่างๆ และมีการสำรวจศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ติดตามและประเมินผลเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหานี้สินข้าราชการครู

จากนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ที่จะปลดเปลื้องหนี้สินให้กับข้าราชการครูที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครู และจากการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการแก้ปัญหานี้สินข้าราชการครู เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2540 โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการในขณะนั้น (นายสุวิทย์ รังสิตพล) ได้ให้นโยบายที่จะแก้ไขปัญหาระงัด 2 ประการ ดังนี้

1. กระทรวงศึกษาธิการจะโอนเงินจากเงินทุนหมุนเวียนเพื่อการแก้ปัญหานี้สินข้าราชการครู พ.ศ.2540 งบประมาณ 500 ล้านบาท ไปชำระหนี้เงินกู้เพื่อเหตุผลฉุกเฉินที่สมาชิกเป็นหนี้กับสหกรณ์ และสมาชิคนั้นๆ ชำระหนี้กับเงินทุนหมุนเวียนแทน ในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 1 ต่อปี ชำระคืนไม่เกิน 5 ปี โดยมีเงื่อนไขว่า สมาชิكدังกล่าวจะไม่มีสิทธิกู้ฉุกเฉินอีกไม่ว่าจะเป็นการกู้จากเงินทุนหมุนเวียนนี้ รวมทั้งจะขอความร่วมมือจากสหกรณ์ด้วย มาตรการในข้อนี้เป็นเรื่องเร่งด่วน โดยการโอนเงินนี้จะดำเนินการไปยังทุกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูให้เสร็จสิ้นภายในเดือนเมษายน 2540

2. ให้หักเงินเดือนจากสมาชิก เพื่อชำระหนี้เงินกู้สามัญให้กับสหกรณ์ ออมทรัพย์ครูได้ไม่เกินร้อยละ 50 ของเงินเดือน มาตรการนี้ยังไม่ชัดเจนว่าจะเริ่มเมื่อใด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548)

แนวทางแก้ไขหนี้ของ รุ่ง แก้วแดง

รุ่ง แก้วแดง (2548) รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ในขณะนั้นกล่าวว่า การแก้ไขปัญหามี 2 ประเด็นหลักที่จะต้องพิจารณา คือ

1. จำนวนหนี้ที่แท้จริงเป็นอย่างไร และสาเหตุของการเป็นหนี้มาจากไหน
2. การแก้ไขปัญหามาได้ผลมากน้อยเพียงใด ส่วนที่เหลือจะต้องทำอย่างไร

อย่างไรก็ตามเรื่องของปัญหานี้สินค้านั้นเป็นสิ่งที่ต้องมองให้ลึก เพราะโดยธรรมชาติของคนเป็นครูส่วนใหญ่ จะมาจากครอบครัวที่ยากจนและเรียนหลักสูตรสั้นเพื่อออกไปทำงานได้เลยซึ่งเป็นการคิดลบมาตั้งแต่แรก ประกอบกับคนเป็นข้าราชการครูเงินเดือนจะคิดลบตั้งแต่เดือนแรก เพราะเงินเดือนไม่ออกทันทีว่าจะออกก็เฉลี่ยประมาณ 6 เดือน แทบทุกคน จึงเป็นสมาชิกสหกรณ์และกู้เงินเพื่อรอเงินเดือนออกแล้วมาผ่อนใช้หนี้ ขณะเดียวกันครูจำนวนมากก็มีกิจกรรมสังคมอีกเยอะที่ต้องถูกหักเงินเดือน เช่น งานศพ งานบวช ค่าเลี้ยงรับรองผู้ใหญ่ เป็นต้น ทำให้เงินเดือนไม่ค่อยเหลือจึงต้องมีการกู้เงินต่อไปเรื่อยๆ

รุ่ง แก้วแดง กล่าวว่า คนส่วนกลางมีส่วนในการสร้างหนี้ให้ครู ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายการเมือง ฝ่ายข้าราชการประจำ เวลาไปตรวจราชการก็มาลงที่ครูทั้งนั้น ถึงแม้ว่าบางจังหวัดจะมีการหางบประมาณพิเศษเพื่อรองรับแต่ก็เห็นว่าไม่ควรทำ เพราะงบฯ พิเศษที่ว่าส่วนหนึ่งจะมาจากเปอร์เซ็นต์การขายหนังสือ สมุด ดินสอ ให้เด็ก ซึ่งน่าจะกินกลับ ไปให้เด็กมากกว่า ดังนั้นจึงอยากให้เข้าใจว่าหนี้สินครูที่เกิดขึ้นส่วนหนึ่งมาจากระบบบริหารบุคคล ซึ่งรัฐจะต้องแก้ปัญหาเรื่องการจ่ายเงินเดือนครูให้ได้ ตั้งแต่เดือนแรกเพื่อที่ครูจะได้ไม่ต้องไปกู้ยืมเงินจากที่ไหน ขณะเดียวกันคนส่วนกลางก็อย่ารังเกะจกรินอะไรก็ให้กินง่ายๆ อย่าเข้าไปกินร้านอาหารใหญ่ๆ ไม่ต้องกินเหล้านอก เพราะผลคือครูต้องมีส่วนร่วมจ่ายด้วย และตนพยายามสร้างความเข้าใจกับทุกคน ว่าอย่าพยายามสร้างภาระทางการเงินให้แก่ครู ขณะเดียวกันครูก็ต้องไม่สร้างหนี้ที่ไม่จำเป็นรู้จักกิน รู้จักอยู่ เช่น ถ้าครูกู้เงินเพื่อสร้างบ้านทุกคนยอมรับว่าเป็นสิ่งจำเป็นและยินดีที่จะช่วย แต่บ้านที่จะสร้างต้องเป็นขนาดที่สมควรเหมาะสมกับรายได้ไม่ใช่เงินเดือนน้อยแต่กู้เงินสร้างบ้าน ราคา 10 ล้านบาท ซึ่งไม่ใช่สิ่งที่จำเป็น หรือถ้ากู้เพื่อการศึกษาลูกก็ต้องสนับสนุนแน่นอน เป็นต้น เพราะฉะนั้นต่อไปอาจจะต้องมีการวางหลักเกณฑ์ว่าสิ่งใดคือสิ่งจำเป็นบ้าง

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารหนี้/สินเชื่อ

แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

กระทรวงศึกษาธิการ (2548) สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจด้วยการพึ่งตนเอง โดยยึดแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพราะเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่ และ ปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงรัฐบาลทั้งในการ พัฒนาและบริหารประเทศ ให้ดำเนินการไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึงความพอประมาณ ความมีเหตุมีผลรวมถึง ความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการ เปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในทั้งนี้จะต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบและความ ระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผน และการดำเนินการทุกขั้นตอนและ ขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตและให้มีความรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียรมีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อ การรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคมสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม จากโลกภายนอกได้อย่างดี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548)

กระทรวงศึกษาธิการ (2548) ได้สรุปเรื่อง “เศรษฐกิจพอเพียง” จากหนังสือมูลนิธิ ชัยพัฒนา ฉบับเดือนสิงหาคม 2542 ไว้ว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้มีพระราชดำรัส “เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง” เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2540 ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวังดุสิต ขอ อัญเชิญพระราชดำรัสมาบางส่วน ดังนี้

“...ถ้าไม่สามารถที่จะเปลี่ยนให้กลับเป็นเศรษฐกิจแบบพอเพียง ไม่ต้องทั้งหมด แม้จะไม่ถึงครึ่ง อาจจะเป็นเศษหนึ่งส่วนสี่ก็สามารถที่จะอยู่ได้ การแก้ไขต้องใช้เวลาไม่ใช่ง่าย ๆ โดยมากคนที่ใจร้อนเพราะเดือดร้อน แต่ถ้าทำตั้งแต่เดี๋ยวนี้ก็จะสามารถแก้ไขได้...”

“...การจะเป็นเสือนั้นมันไม่สำคัญ สำคัญอยู่ที่เราพออยู่พอกินและมีเศรษฐกิจ พอเพียง การเป็นอยู่แบบพอมีพอกิน แบบพอมีพอกินหมายความว่า อุ้มชูตัวเองได้ให้มีเพียงพอ กับ ตนเอง...”

เศรษฐกิจพอเพียง ที่กระทรวงศึกษาธิการใช้เป็นแนวทางแก้ไขปัญหของตัวสมาชิกสหกรณ์ มีเหตุผล และวิธีการดำเนินงาน ดังนี้

1. การรู้จักประมาณตนเอง ประหยัด ถือเป็นพื้นฐานการแก้ไขปัญหา ที่เหมาะสม สอดคล้องกับหลักการของพระพุทธศาสนา และเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ประชาชน ซึ่งขณะนี้ จำนวนมาก ตกงาน ถูกเลิกจ้าง ได้รับความลำบากในการดำรงชีวิต ครูจึงควรเป็นแบบอย่างให้การดำรงชีวิตอย่างเรียบง่าย สมถะ ประหยัดและออม เพื่อเป็นตัวอย่างแก่ประชาชนด้วย การประหยัดหนึ่งบาทถือเป็นการเพิ่มรายได้หนึ่งบาท เป็นตัวอย่างในการรับประทานอาหาร การแต่งกาย การใช้ยานพาหนะ การสร้างที่อยู่อาศัย การไม่หมกมุ่นในอบายมุข เป็นต้น

2. การทำการเกษตรเพื่อเป็นอาหาร สภาพทางภูมิศาสตร์ของประเทศไทยทุกพื้นที่เหมาะกับการทำการเกษตร บุคลากรส่วนใหญ่มีที่ดินเป็นของตนเอง แม้ในบริเวณโรงเรียน มีพื้นที่ที่จะสามารถทำการเกษตรในรูปแบบต่างๆ ได้ การทำการเกษตรในโรงเรียนเป็นการจัดทำกิจกรรมที่ให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นการสร้างองค์ความรู้ที่เหมาะสม ก่อให้เกิดการใช้เวลาว่างที่เป็นประโยชน์ ได้ออกกำลังกาย อยู่กับธรรมชาติ ทำให้สุขภาพจิตดีขึ้น มีผลผลิตทางการเกษตรที่ปลอดภัยบริโภค ส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่ดี สนับสนุนโครงการอาหารกลางวัน กิจกรรมการเกษตร มีได้มุ่งจำหน่ายผลผลิต เป็นการผลิตเพื่อการบริโภคเป็นหลักที่เหลือส่งขาย เป็นทุน

3. การมีอาชีพเสริม ที่สามารถสร้างรายได้แก่ตนเองและครอบครัวเพิ่มขึ้น โดยมีหลักการว่า อาชีพเสริมที่ทำเป็นอาชีพที่ง่าย ลงทุนน้อย ไม่เสี่ยงอันตราย ไม่บั่นทอนเวลาซึ่งจะมีปัญหาต่อการปฏิบัติงานปกติ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2547) ได้สรุปข้อมูลจากมูลนิธิชัยพัฒนา ว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำรัส เรื่อง “เศรษฐกิจพอเพียง” เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2540 ซึ่งได้มีการขานรับนำแนวคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติกันหลายหน่วยงาน แต่คนส่วนมากเข้าใจว่าเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องของเกษตรกรในชนบทเท่านั้น แต่แท้จริงผู้ประกอบการอาชีพอื่น เช่น พ่อค้า ข้าราชการ และพนักงานบริษัทต่างๆ สามารถนำแนวพระราชดำรัสเศรษฐกิจพอเพียง ไปประยุกต์ใช้ได้

ในวันเฉลิมพระชนพรรษาปีนี้ทรงได้มีพระมหากรุณาธิคุณอธิบายเพิ่มเติมว่า ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงและทำได้เศษหนึ่งส่วนสี่เท่านั้นจะพอนั้นไม่ได้แปลว่าเศษหนึ่งส่วนสี่ ของพื้นที่แต่เป็นเศษหนึ่งส่วนสี่ของการกระทำ จากนั้นได้ทรงขยายคำว่า “พอเพียง” เพิ่มเติมต่อไปว่า หมายถึง

“...พอมิพอกินเศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง ถ้าแต่ละคนมีพอมิพอกินก็ใช้ได้ ยิ่งถ้าทั้งประเทศพอมิพอกินก็ยิ่งดี ประเทศไทยสมัยก่อนนี้มีพอมิพอกิน มาสมัยนี้อะไรไม่มีพอมิพอกินจึงต้องเป็นนโยบายที่ทำเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อที่จะทำให้ทุกคนพอเพียงได้ พอเพียงนี้ก็หมายความว่ามียกมืออยู่ไม่ฟุ้งเฟ้อ ไม่หรูหราก็ได้ แต่ว่าพอ...”

ทรงเปรียบเทียบคำว่าพอเพียงกับคำว่า Self Sufficiency ว่า

“...Self Sufficiency นั้นหมายความว่าผลิตอะไรมีพอที่จะใช้ไม่ต้องขอขืมคนอื่นอยู่ได้ด้วยตนเอง เป็นไปตามที่เค้าเรียกว่ายืนอยู่บนขาของตัวเอง แต่ว่าพอเพียงนี้มีความหมายกว้างขวางยิ่งกว่านี้อีก คือ คำว่าพอก็พอเพียงแค่นั้นเอง คนเราถ้าพอใจในความต้องการมันก็มีโลกน้อยเมื่อมีความโลกน้อยก็เบียดผู้อื่นน้อย

ถ้าประเทศใดมีความคิดอันนี้ มีความคิดว่าทำอะไรต้องพอเพียงหมายความว่าพอประมาณซึ่งตรงไม่โลกอย่างมาก คนเราก็คือเป็นสุข

พอเพียงนี้อาจจะมี มีมาก อาจจะมีของหรูหราก็ได้ แต่ว่าต้องไม่ไปเบียดเบียนคนอื่น ต้องให้พอประมาณ พุดจากก็พอเพียง ทำอะไรก็พอเพียง ปฏิบัติงานพอเพียง...”

“...ฉะนั้นความพอเพียงนี้ก็แปลว่า ความพอประมาณและความมีเหตุผล...”

ได้มีพระราชกระแสเพิ่มเติมระหว่างเข้าเฝ้าถวายงานมาอีกว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเสมือนรากฐานของชีวิต รากฐานความมั่นคงของแผ่นดินเปรียบเสมือนเสาเข็มที่ถูกต้องรองรับบ้านเรือน ตัวอาคารไว้นั่นเอง สิ่งก่อสร้างจะอยู่มั่นคงได้ก็ที่เสาเข็ม แต่คนส่วนมากมองไม่เห็นเสาเข็มและลืมเสาเข็มเสียด้วยซ้ำไป

การดำเนินชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ควรเริ่มต้นจากอะไร การจะนำเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ให้ได้ผลในการดำเนินชีวิต จำเป็นต้องเริ่มต้นจากการมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ว่าเศรษฐกิจพอเพียงหมายถึงอะไร และมีหลักการสำคัญอะไรบ้างที่จะนำไปใช้เป็นแนวทางในภาคปฏิบัติตลอดจนเห็นถึงประโยชน์จากการที่จะนำเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ จึงจะเกิดความสนใจที่จะทดลองนำปรัชญาฯ ไปใช้ในการดำเนินชีวิต

หลังจากที่มีความเข้าใจอย่างถูกต้องแล้วก็จำเป็นต้องทดลองนำมาประยุกต์ใช้กับตนเองทั้งในชีวิตประจำวันและการดำเนินชีวิตต่างๆ ร่วมกับผู้อื่น โดยคำนึงถึงการพึ่งตนเองเป็นเบื้องต้นการทำอะไรที่ไม่สุดโต่งไปข้างใดข้างหนึ่งการใช้เหตุผลเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจและกระทำการต่างๆ การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในด้านต่างๆ เพื่อพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลง และไม่ทำอะไรที่เสี่ยงจนเกินไปจนทำให้ตนเองหรือคนรอบข้างเดือดร้อนในภายหลังการเฝ้ารู้อย่างต่อเนื่องและใช้ความรู้ด้วยความรอบคอบและระมัดระวัง ความซื่อสัตย์ ความไม่โลภ ความรู้จักพอ ความขยันหมั่นเพียร การไม่เบียดเบียนกัน การรู้จักแบ่งปัน และช่วยเหลือซึ่งกันและกันอย่างไรก็ดี การที่

จะสร้างภาวะความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้นั้นจำเป็นที่จะต้องผ่านกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง หรือร่วมกับผู้อื่น

การเรียนรู้ ที่ผ่านกระบวนการไตร่ตรองและเรียนรู้จากการปฏิบัติ การแลกเปลี่ยน ข้อคิดเห็น และประสบการณ์ระหว่างผู้ที่มีความสนใจร่วมกัน จะทำให้สามารถตระหนักถึง ประโยชน์และความสุข ที่จะได้รับจากการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้แล้วเกิดการปรับเปลี่ยน กระบวนทัศน์ น้อมนำเอาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตต่อไป

จิตสำนึกที่ตระหนักถึงความสุขที่เกิดจากความพอใจในการใช้ชีวิตอย่างพอดี และ รู้จักระดับความพอเพียง จะนำไปสู่การประกอบสัมมาอาชีพหาเลี้ยงตนเองอย่างถูกต้อง ไม่ให้ออก ยากเบียดเบียนตนเอง หรือไม่ก็ความโลภเบียดเบียนผู้อื่นแต่มีความพอเพียงที่จะคิดเผื่อแผ่แบ่งปัน ไปยังคนอื่น ๆ ในชุมชนหรือองค์กร และสังคมได้

อย่างไรก็ตามระดับความพอเพียงของแต่ละคนอาจจะไม่เท่ากันหรือความพอเพียง ของคนคนหนึ่งแต่ต่างเวลาก็ต่างเวลาอาจเปลี่ยนแปลงไปได้แล้วแต่เงื่อนไขภายในและภายนอก ตลอดเวลาสภาวะแวดล้อมที่มีผลต่อความพอเพียง

ถ้าเราใช้ชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เราสามารถใช้ของแพงได้หรือไม่ หรือสามารถกั้มเงินได้หรือไม่ ในการดำเนินชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้นเราสามารถ ใช้ของแพงหรือกั้มเงินได้ ตราบเท่าที่เราไม่เบียดเบียนใคร รวมทั้งไม่เบียดเบียนตนเอง เพราะ เศรษฐกิจพอเพียง คือ การที่เราใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ในการผลิตเพื่อบริโภคเองบ้าง หรือ เพื่อแลกเปลี่ยนบ้างตามความเหมาะสมโดยไม่เกิดระดับความสามารถในการใช้จ่ายของตนเอง ทั้ง ในปัจจุบันและอนาคต

จุดมุ่งหมายเบื้องต้นของการปฏิบัติตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง คือ ให้ผู้ปฏิบัติ สามารถเหลือเพียงพอที่จะผลิตหรือบริโภคในระดับนั้น ก็สามารถทำได้ดังพระราชดำรัสเนื่องใน โอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 4 ธันวาคม 2541 ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ตรัสไว้อย่าง ชัดเจนว่า

“...ให้พอเพียงนี้ก็หมายความว่า มีกินมีอยู่ไม่ฟุ้งเฟ้อไม่หรูหราก็ได้ แต่ว่าพอ แม้ บางอย่างอาจจะดูฟุ้งเฟ้อ แต่ถ้าทำให้มีความสุขถ้าทำได้ก็สมควรที่จะทำสมควรที่จะปฏิบัติอันนี้ก็ ความหมายอีกอย่างของเศรษฐกิจ หรือระบบพอเพียง... พอเพียงนี้อาจจะมีมาก อาจจะมีของหรูหรา ก็ได้ แต่ว่าต้องไม่ไปเบียดเบียนคนอื่นต้องให้พอประมาณตามอัตภาพ พูดจาก็พอเพียงทำอะไร ก็พอเพียง ปฏิบัติตนก็พอเพียง...”

สำหรับในการกู้เงินนั้น หากอยู่บนพื้นฐานของความรู้ และความอดสาเหความคิด ที่จะพึ่งตนเองให้ได้ในระยะยาวก็สามารถกู้เงินแบบพอเพียงมาสร้างฐานะ และความเจริญ ให้กับตัวเองและครอบครัวได้ ดังในพระราชดำรัสที่ว่า

“...การกู้เงินที่นำมาใช้ในสิ่งที่ไม่ทำรายได้นั้นไม่ดี อันนี้เป็นข้อสำคัญเพราะว่าถ้า กู้เงิน และทำให้รายได้ ก็เท่ากับทำให้หนี้ได้ไม่ต้องติดหนี้ ไม่ต้องเดือดร้อน ไม่ต้องเสียเกียรติ...”

ดังตัวอย่างที่พระองค์ท่านได้มีพระราชดำรัสในปีเดียวกันนั้นเรื่องที่มีคนมาขอกู้ เงินสามหมื่นบาท ไปซื้อเครื่องมือตัดเย็บเสื้อผ้าให้ภรรยาทำร้าน และสามารถใช้จ่ายเงินคืนหมดจำนวน ที่กู้ไปด้วยความฉลาดและความซื่อสัตย์ ตรงกันข้ามกับกรณีที่มีอีกรายหนึ่งกู้เงินไปใช้ อย่าง อีลุ่มขุยแจก หรือกู้ไปเล่นแชร์อันไม่ก่อให้เกิดประโยชน์อันซึ่งในที่สุดแล้ว การใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย โดยไม่ประมาณจนรวมถึงการกู้เงินที่ไม่นำไปสู่การสร้างรายได้หรือก่อให้เกิดประโยชน์ที่ สมเหตุสมผล ก็กลายเป็นต้นเหตุของวิกฤตเศรษฐกิจดังที่ทราบกัน

การบริหารหนี้สิน/สินเชื่อ

การตรวจสอบด้านสินเชื่อเป็นการตรวจสอบการกำหนดระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับ สินเชื่อ ความเหมาะสมในการให้สินเชื่อ การรับชำระหนี้คืนเงินและดอกเบี้ย การมีอยู่จริงของ ลูกหนี้ ความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจ ตลอดจนการจัดทำบัญชีเกี่ยวกับสินเชื่อว่าถูกต้องเป็นปัจจุบัน หรือไม่ (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2547)

ณรงค์ ชารมรงค์ (2544) ได้สรุปการบริหารหนี้สิน/สินเชื่อ ไว้ดังนี้

วิธีการตรวจสอบ

1. ตรวจสอบว่าคณะกรรมการดำเนินการได้มีการกำหนดระเบียบว่าด้วยการให้ เงินกู้แก่สมาชิกและให้สหกรณ์อื่นกู้ขึ้นถือใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานครบถ้วนและเหมาะสม หรือไม่ โดยทำการตรวจสอบว่าการจ่ายเงินให้กู้ประเภทต่าง ๆ ได้แก่ เงินกู้เพื่อเหตุฉุกเฉิน เงินกู้ สามัญ และเงินกู้พิเศษ หรือหากสหกรณ์จ่ายเงินกู้ให้สหกรณ์อื่นกู้ มีการกำหนดระเบียบเกี่ยวกับการ ให้เงินกู้แก่สมาชิกหรือสหกรณ์อื่นครบทุกประเภทหรือไม่ และเป็นไปโดยเหมาะสมหรือไม่ สำหรับระเบียบเกี่ยวกับการให้สหกรณ์อื่นกู้ยืมเงินได้กำหนดขึ้นโดยได้รับความเห็นชอบจากนาย ทะเบียนสหกรณ์แล้วหรือไม่ ซึ่งในระเบียบเกี่ยวกับการให้เงินกู้แก่สมาชิกหรือสหกรณ์อื่นจะมี ข้อกำหนดต่าง ๆ เกี่ยวกับหลักเกณฑ์การพิจารณาวินิจฉัยให้เงินกู้ วงเงินให้กู้หลักประกันสำหรับ เงินกู้ ลำดับแห่งการให้เงินกู้ เงินงวดชำระหนี้ ฯลฯ

2. ตรวจสอบว่า การปฏิบัติงาน เป็นไป ตามข้อบังคับ ระเบียบ มติที่ประชุมของ คณะกรรมการดำเนินการ และมติที่ประชุมใหญ่ รวมทั้ง มีการควบคุมภายในด้านสินเชื่ออย่างเหมาะสม

การแบ่งแยกหน้าที่

เพื่อให้การปฏิบัติงานต่าง ๆ เกี่ยวกับการให้เงินกู้แก่สมาชิกเป็นไปอย่างเหมาะสม รัดกุม สามารถตรวจสอบได้ง่ายและไม่ให้เกิดข้อบกพร่องขึ้น สหกรณ์ควรกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบ เป็นส่วน ๆ แยกต่างหากจากกัน ดังนี้

1. คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ ทำหน้าที่พิจารณาอนุมัติเงินกู้ หรือ มอบอำนาจพิจารณาอนุมัติเงินกู้บางส่วนให้คณะกรรมการเงินกู้ หรือผู้จัดการเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทน
2. เจ้าหน้าที่การเงิน ทำหน้าที่จ่ายและรับชำระหนี้เงินกู้
3. เจ้าหน้าที่บัญชี ทำหน้าที่บันทึกบัญชีลูกหนี้เงินให้กู้ในสมุดสรุปประจำวัน/ สมุดเงินสด และสมุดรวมบัญชีทั่วไป/สมุดบัญชีแยกประเภททั่วไป
4. เจ้าหน้าที่ประจำหน่วย ทำหน้าที่ตรวจสอบเอกสารเกี่ยวกับการให้กู้เงินให้ ถูกต้องครบถ้วน เพื่อนำเสนอผู้มีอำนาจพิจารณาอนุมัติและบันทึกบัญชียอดลูกหนี้เงินให้กู้

การจ่ายเงินให้กู้

1. ตรวจสอบการจัดทำเอกสารหลักฐานประกอบการจ่ายเงินให้กู้ โดยตรวจสอบ ถึงความครบถ้วนสมบูรณ์ ตลอดจนการเสนอให้ผู้มีอำนาจพิจารณาอนุมัติและการบันทึกไว้ใน รายงานการประชุมเพื่อเป็นหลักฐานอ้างอิง
2. การจ่ายเงินให้กู้แต่ละราย สหกรณ์ควรจ่ายเป็นเช็คขีดคร่อม เว้นแต่สมาชิกราย ใดที่มารับด้วยตนเองและมีความประสงค์จะรับเงินเป็นเงินสด
3. กรณีที่สมาชิกมอบอำนาจให้ผู้อื่นมารับเงินแทน สหกรณ์จะต้องกำหนดให้มี หลักฐานประกอบการจ่ายเงินให้กู้ เช่นหนังสือมอบอำนาจ สำเนาบัตรประจำตัวของผู้มอบอำนาจ และผู้รับมอบอำนาจ เป็นต้น
4. ตรวจสอบคำขอกู้และหนังสือสัญญากู้ โดยตรวจสอบถึงความครบถ้วน สมบูรณ์ของเอกสาร รวมทั้งตรวจสอบการบันทึกคำขอกู้ในทะเบียนรับคำขอกู้ การบันทึกหนังสือ สัญญากู้และหนังสือค้ำประกัน
5. ตรวจสอบการอนุมัติเงินให้กู้ แยกเป็น

5.1 กรณีเงินกู้เพื่อเหตุฉุกเฉิน ให้ตรวจสอบว่าเป็นลายมือชื่อของผู้มีอำนาจอนุมัติรวมทั้งวัน เดือน ปีที่อนุมัติเงินกู้ในเอกสารคำขอกู้และหนังสือสัญญากู้

5.2 กรณีเงินกู้สามัญและเงินกู้พิเศษ ให้ตรวจสอบจากรายงานการประชุมคณะกรรมการเงินกู้หรือคณะกรรมการดำเนินการว่าได้มีการอนุมัติเงินกู้ถูกต้องตรงกันกับคำขอกู้ หนังสือสัญญากู้ของสมาชิกและเป็นไปตามหลักเกณฑ์การให้กู้

ทั้งนี้ ในการอนุมัติเงินกู้ให้ตรวจสอบด้วยว่าผู้อนุมัติเป็นผู้มีอำนาจหรือไม่ และอยู่ในวงเงินที่สามารถอนุมัติได้หรือไม่

6. ตรวจสอบหลักประกันเงินกู้ แยกเป็น

6.1 การค้ำประกันด้วยบุคคล ให้ตรวจสอบวันที่ที่ค้ำประกัน ชื่อผู้ค้ำประกัน เลขทะเบียนสมาชิก เลขที่สัญญาค้ำประกัน จำนวนเงินที่ค้ำประกัน ลายมือชื่อผู้ค้ำประกัน พยาน และคำยินยอมของกลุ่มสมรสของผู้ค้ำประกัน

6.2 การค้ำประกันด้วยทุนเรือนหุ้นของสมาชิกผู้กู้ ให้เปรียบเทียบจำนวนเงินค่าหุ้นของสมาชิกว่ามีจำนวนเพียงพอที่จะใช้ค้ำประกันตามที่กำหนดไว้ในระเบียบ โดยตรวจสอบทะเบียนหุ้นของสมาชิกที่กู้

6.3 การค้ำประกันด้วยอสังหาริมทรัพย์ ให้ตรวจสอบสัญญาจำนองและเอกสารแสดงกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ที่สมาชิกลำมาจำนองต่อสหกรณ์ รวมทั้งตรวจสอบการประเมินราคาอสังหาริมทรัพย์โดยคณะกรรมการการเงินกู้ หรือบริษัทที่สหกรณ์ว่าจ้าง ซึ่งต้องไปตรวจดูสถานที่จริงและทำการประเมินราคา รวมทั้งตรวจสอบราคาประเมินของทางราชการเปรียบเทียบกับราคาตลาดของอสังหาริมทรัพย์

กรณีเป็นโฉนดที่ดินต้องจดทะเบียนจำนองต่อเจ้าพนักงานที่ดิน ถ้าเป็นอาคารหรืออสังหาริมทรัพย์อื่น ๆ ผู้กู้จะต้องทำประกันอัคคีภัยในวงเงินที่เหมาะสมและระบุชื่อสหกรณ์ให้เป็นผู้รับประโยชน์ในกรมธรรม์ประกันภัยก่อนการจ่ายเงินกู้ด้วย

7. การค้ำประกันด้วยหลักทรัพย์อื่น เช่น บัญชีเงินฝากในสหกรณ์ให้ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของการค้ำประกันและจำนวนเงินที่นำมาค้ำประกัน รวมทั้งควรทำหนังสือรับซึ่งสิทธิในการเบิกถอนเป็นลายลักษณ์อักษรตามวงเงินที่ผูกมัดหรือค้ำประกันไว้

ทั้งนี้ ในการตรวจสอบเอกสารค้ำประกัน ให้ตรวจสอบไปพร้อมกับหนังสือกู้ และทะเบียนหนังสือกู้

8. ตรวจสอบว่าสหกรณ์จัดทำทะเบียนคุมหลักทรัพย์ไว้ เพื่อง่ายแก่การค้นหา รวมทั้งตรวจสอบการจัดเก็บหลักทรัพย์ไว้ในที่ปลอดภัย

9. ตรวจสอบหนังสือสัญญากู้เงินว่าสมาชิกผู้กู้หรือผู้รับมอบอำนาจได้ลงลายมือชื่อรับเงินกู้ถูกต้องและครบถ้วนตามที่ได้รับอนุมัติ

10. ตรวจสอบการบันทึกการจ่ายเงินกู้จากสลิปเคดิต/สลิปจ่ายที่สรุปรายการจ่ายเงินกู้กับสมุดสรุปประจำวัน/สมุดเงินสด เพื่อให้ทราบว่าการจ่ายเงินกู้ในแต่ละวันสหกรณ์ได้บันทึกบัญชีไว้ถูกต้องครบถ้วน

11. ตรวจสอบการรับชำระหนี้จากสลิปเครดิต/สลิปรับที่สรุปรายการรับชำระหนี้เงินกู้กับสมุดประจำวัน/สมุดเงินสด เพื่อให้ทราบว่าการชำระหนี้ก่อนกำหนดหรือรับชำระหนี้ประจำเดือน สหกรณ์บันทึกบัญชีไว้ถูกต้องครบถ้วน

12. การรับชำระหนี้ก่อนกำหนด ตรวจสอบใบเสร็จรับเงินชำระหนี้พิเศษกับสลิปเครดิต/สลิปรับที่สรุปรายการรับชำระหนี้

13. การรับชำระหนี้ประจำเดือน ตรวจสอบรายละเอียดรายการเรียกเก็บเงินประจำเดือนกับสลิปเครดิต/สลิปรับที่สรุปรายการรับชำระหนี้

14. ตรวจสอบการรับชำระหนี้จากการตั้งลูกหนี้ตัวแทนหักเงินส่ง โดยตรวจสอบจากสลิปรายการ โอนตั้งบัญชีลูกหนี้ตัวแทนหักเงินส่งตามรายละเอียดรายการเรียกเก็บเงินประจำเดือนกับสมุดสรุปประจำวัน/สมุดรายวันทั่วไป เพื่อให้ทราบว่าการโอนปิดบัญชีลูกหนี้ตัวแทนหักเงินส่งบันทึกบัญชีถูกต้องครบถ้วน

15. ตรวจสอบรายการ โอนเงินจากลูกหนี้ตัวแทนหักเงินส่งจากสลิปรายการ โอนบัญชีเงินฝากธนาคารและใบเสร็จรับเงินของสมาชิกที่เรียกเก็บไม่ได้ กับสลิปรายการ โอนปิดบัญชีลูกหนี้ตัวแทนหักส่งในสมุดสรุปประจำวัน/สมุดรายวันทั่วไป เพื่อให้ทราบว่าการโอนปิดบัญชีลูกหนี้ตัวแทนหักเงินส่งบันทึกบัญชีถูกต้องครบถ้วน

16. ตรวจสอบการผ่านรายการจ่ายเงินให้กู้การรับชำระหนี้ก่อนกำหนดแต่ละวัน การรับชำระหนี้ประจำเดือน การตั้งบัญชีและโอนปิดบัญชีลูกหนี้ตัวแทนหักเงินส่ง จากสมุดสรุปประจำวัน/สมุดเงินสดและสมุดรายวันทั่วไป ไปยังบัญชีลูกหนี้เงินให้กู้และบัญชีอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในสมุดรวมบัญชีทั่วไป/สมุดบัญชีแยกประเภททั่วไป

17. ทดสอบการรวมยอดการจ่ายเงินให้กู้แต่ละเดือน ในทะเบียนจ่ายเงินกู้เปรียบเทียบกับยอดกับบัญชีแยกประเภทลูกหนี้เงินให้กู้ ในสมุดรวมบัญชีทั่วไป/สมุดบัญชีแยกประเภททั่วไป

18. ทดสอบการบันทึกรายการจ่ายเงินให้กู้ และการรับชำระหนี้แต่ละรายในบัญชีย่อยลูกหนี้เงินให้กู้ เพื่อให้ทราบว่ามีกรบันทึกรายการไว้ถูกต้องครบถ้วน

19. วิเคราะห์บัญชีลูกหนี้ตัวแทน โดยตรวจสอบระยะเวลาการส่งเงินมาซึ่ง สหกรณ์เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด กรณีไม่เป็นตามกำหนดต้องตรวจสอบสาเหตุของการค้างส่งหรือการส่งเงินล่าช้า

20. วิเคราะห์บัญชีย่อยลูกหนี้เงินให้กู้รายตัว โดยพิจารณาความเคลื่อนไหวของ ลูกหนี้กรณีผิดนัดการชำระหนี้

การส่งเงินไม่เป็นไปตามงวดการชำระหนี้ตามสัญญากู้เงิน เนื่องจากสาเหตุใด เช่น ย้ายสังกัดหรือโอนไปรับราชการในสังกัดอื่น เป็นต้น

ค้างส่งเงินงวด ตรวจสอบว่ามีหลักฐานการคืนใบเสร็จรับเงินหรือมีการขอ ผ่อนผันการชำระหนี้ โดยได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการดำเนินการหรือไม่

ติดตามการแก้ไขปัญหากรณีผิดนัดชำระหนี้ สหกรณ์ได้ดำเนินการไปแล้ว อย่างไร เช่น ทำหนังสือทวงถามสำหรับลูกหนี้ที่ย้ายสังกัดหรือโอนไปรับราชการในสังกัดอื่น เรียกเก็บหนี้จากผู้ค้ำประกัน กรณีสมาชิกผู้กู้ถูกออกจางานหรือ ถูกให้ออกจากสหกรณ์แต่ยังมีหนี้คง ค้างอยู่ รอเงินบำเหน็จบำนาญ กรณีสมาชิกเกษียณอายุราชการ และดำเนินการฟ้องร้องบังคับคดี

21. เปรียบเทียบยอดรวมของบัญชีย่อยลูกหนี้เงินให้กู้คงเหลือให้ตรงกับบัญชียอด ลูกหนี้เงินให้กู้ทุกประเภท

22. ตรวจสอบการคำนวณเงินเฉลี่ยคืนว่าเป็นไปโดยถูกต้อง ครบถ้วนและสัมพันธ์ กับยอดรวมดอกเบี้ยรับเงินให้กู้ทั้งสิ้น โดย

22.1 ตรวจสอบการจ่ายเงินเฉลี่ยคืน ว่าเป็นไปตามกฎหมายและมติที่ประชุม ใหญ่

22.2 ทดสอบการคำนวณเงินเฉลี่ยคืน ว่าถูกต้องและสัมพันธ์กับยอดรวม ดอกเบี้ยรับเงินให้กู้แก่สมาชิกทั้งสิ้น

22.3 ตรวจสอบการจ่ายเงินเฉลี่ยคืนแก่สมาชิก ว่าเหมาะสมรัดกุมหรือไม่ เช่น จ่ายเงินสดแก่สมาชิกโดยตรง ณ ที่ทำการสหกรณ์ หรือโอนเงินเฉลี่ยคืนเข้าบัญชีเงินฝากของ สมาชิก หรือจ่ายให้ตัวแทนแต่ละหน่วยดำเนินการ เป็นต้น รวมทั้งตรวจสอบเอกสารหลักฐานการ รับเงินเฉลี่ยคืนว่าสมาชิกหรือผู้รับมอบอำนาจลงลายมือชื่อรับเงินในใบสำคัญจ่ายหรือรายละเอียด เงินเฉลี่ยคืนหรือบัญชีย่อยเงินเฉลี่ยคืนถูกต้อง ครบถ้วน

23. ทดสอบการคำนวณดอกเบี้ยเงินให้กู้ที่ได้รับชำระคืนในแต่ละเดือน ซึ่งต้อง สัมพันธ์กับยอดเคลื่อนไหวของบัญชีลูกหนี้เงินให้กู้ในแต่ละเดือน

24. ยืนยันยอดลูกหนี้เงินให้กู้ แล้วพิจารณาผลการยืนยันยอด หากมีลูกหนี้รายได้ ทักท้วงหรือปฏิเสธหนี้ ต้องตรวจสอบเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริง แล้วดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้อง

กระทรวงศึกษาธิการ (2548) ได้กล่าวว่า มีสิ่งนำคิดหลายประการเกี่ยวกับการเป็นหนี้สิน ซึ่งสรุปประเด็น ดังนี้

1. หนี้สินไม่ใช่สิ่งเลวร้าย การกู้ยืม คือการเอารายได้ในอนาคตมาใช้ในปัจจุบัน เมื่อพูดถึงหนี้สินไม่มีใครอยากเป็นหนี้สินแน่ เพราะการเป็นหนี้ก่อให้เกิดทุกข์ การเป็นหนี้ หรือการมีหนี้สินก็ไม่ใช่ว่าเรื่องเสียหายเลวร้ายอะไร เพราะการกู้ยืม คือการเอารายได้ในอนาคตมาใช้ในปัจจุบัน ประเด็นสำคัญที่ทำให้เกิดทุกข์จึงมิใช่อยู่ที่การเป็นหนี้ แต่อยู่ที่ความสามารถในการชำระหนี้ต่างหาก ความรู้สึกเป็นทุกข์จากการเป็นหนี้จะเกิดขึ้นเอง ผู้กู้ หรือลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้แทนได้ หรือชำระหนี้ได้อย่างผิดเคืองเต็มที่ และกระทำการเป็นอยู่ในกรอบครัว เมื่อนำรายได้ที่เหลือจากหักผ่อนชำระหนี้รายเดือนไม่เพียงพอ ทำให้ต้องกู้ยืมเพื่อมาบริโภค เพราะรายได้ชักหน้าไม่ถึงหลัง หรือเรียกว่า ไม่ชนเดือน

2. เหตุผลก่อนหนี้: การก่อหนี้ควรกระทำเมื่อมีความจำเป็น แม้ว่าการก่อหนี้ไม่ใช่สิ่งเสียหายแต่ก่อนที่จะก่อหนี้ควรพิจารณาว่ากู้ยืมเพื่อซื้ออะไรมีความจำเป็นเพียงใดหรือไม่ถ้าเป็นการกู้ยืมเพื่อซื้อที่อยู่อาศัยหรือซ่อมแซมที่อยู่อาศัยหรือซื้ออุปกรณ์และเครื่องมือที่ประกอบอาชีพเสริม เช่น (จักรเย็บผ้า รถจักรยานยนต์ เครื่องทำขนมขาย ฯลฯ) ถิ่นว่าเป็นสิ่งที่ควรกระทำเพราะนั่นเป็นการลงทุนแต่ถ้าเป็นการกู้ยืมการบริโภคไม่จำเป็น เช่น ทองเที่ยว จัดงานเลี้ยงหรูหรา ซื้อเครื่องเล่นเพื่อการบันเทิง ซื้อพาหนะเกินความจำเป็น (เช่น รถยนต์ หรือ มอเตอร์ไซด์) ซื้อเครื่องใช้ในบ้านตามแฟชั่นนิยมมาแทนของเดิมต่างๆ ที่ของเดิมยังอยู่ในสภาพใช้งานได้ดีและการเล่นพนัน เป็นต้น ล้วนแต่เป็นการกู้ยืมที่ไม่จำเป็นทั้งสิ้น และไม่ควรกระทำ เว้นแต่ว่าผู้กู้มีความสามารถในการชำระหนี้โดยที่ครอบครัวไม่เดือดร้อน

3. ความสามารถในการชำระหนี้: ประเมินความสามารถในการชำระหนี้ก่อนกู้ยืมการไปขอกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงิน เช่น ธนาคารพาณิชย์ หรือบริษัทเงินทุน ธนาคารผู้ให้กูจะมีพนักงาน วิเคราะห์ความสามารถในการผ่อนชำระหนี้ของผู้กู้ในวงเงินที่ผู้กู้ต้องการนั้น ว่าผู้กู้สามารถผ่อนชำระได้หรือไม่ ถ้าได้ในอัตราเดือนละเท่าไร ระยะเวลาที่ความสามารถในการผ่อนชำระจากรายได้ที่แน่นอน เพราะฉะนั้นการผ่อนชำระกับธนาคารจึงไม่สร้าง ความเดือดร้อนนักเมื่อถึงงวดผ่อนชำระ เว้นเสียแต่ว่าผู้กู้ของเงินกู้เกินขีดความสามารถในการชำระในทางกลับกันถ้าผู้กู้ไปยืมจากบุคคล เมื่อผู้ให้กู้เห็นว่าผู้กู้เป็นคนน่าเชื่อถือก็อาจจะให้กู้เกินขีดความสามารถในการชำระหนี้โดยคิดอัตราดอกเบี้ยสูง การกู้ยืมบุคคลจึงเป็นการสร้างภาระหนี้สินอย่างหนักให้แก่ลูกหนี้ และมักปรากฏเรื่องราวว่าลูกหนี้ร้องโง้งเจ้าหนี้ ไม่ยอมชำระหนี้อยู่เสมอ บางกรณีที่มีการกู้ยืมในแบบของการเพียร์แชร์ ผู้ที่เพียร์แชร์ที่ให้ดอกเบี้ยสูงนั้นน่าเป็นห่วงมากกว่าจะมีความสามารถในการชำระได้เพียงใด

16.3 ตรวจสอบการจ่ายเงินเฉลี่ยคืนแก่สมาชิก ว่าเหมาะสมรัดกุมหรือไม่ เช่น จ่ายเงินสดแก่สมาชิกโดยตรง ณ ที่ทำการสหกรณ์ หรือโอนเงินเฉลี่ยคืนเข้าบัญชีเงินฝากของสมาชิก หรือจ่ายให้ตัวแทนแต่ละหน่วยดำเนินการ เป็นต้น รวมทั้งตรวจสอบเอกสารหลักฐานการรับเงินเฉลี่ยคืนว่าสมาชิกหรือผู้รับมอบอำนาจลงลายมือชื่อรับเงินในใบสำคัญจ่ายหรือรายละเอียดเงินเฉลี่ยคืนหรือบัญชีย่อยเงินเฉลี่ยคืนถูกต้อง ครบถ้วน

17. ทดสอบการคำนวณดอกเบี้ยเงินให้กู้ที่ได้รับชำระคืนในแต่ละเดือน ซึ่งต้องสัมพันธ์กับยอดเคลื่อนไหวของบัญชีลูกหนี้เงินให้กู้ในแต่ละเดือน

18. ยื่นยันยอดลูกหนี้เงินให้กู้ แล้วพิจารณาผลการยื่นยันยอด หากมีลูกหนี้รายใด ทักท้วงหรือปฏิเสธหนี้ ต้องตรวจสอบเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริง แล้วดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้อง

กระทรวงศึกษาธิการ (2548) ได้กล่าวว่า มีสิ่งน่าคิดหลายประการเกี่ยวกับการเป็นหนี้สิน ซึ่งสรุปประเด็น ดังนี้

1. หนี้สินไม่ใช่สิ่งเลวร้าย การกู้ยืม คือการเอารายได้ในอนาคตมาใช้ในปัจจุบัน เมื่อพูดถึงหนี้สินไม่มีใครอยากเป็นหนี้สินแน่ เพราะการเป็นหนี้ก่อให้เกิดทุกข์ การเป็นหนี้ หรือการมีหนี้สินก็ไม่ใช่เรื่องเสียหายเลวร้ายอะไร เพราะการกู้ยืม คือการเอารายได้ในอนาคตมาใช้ในปัจจุบัน ประเด็นสำคัญที่ทำให้เกิดทุกข์จึงมิใช่อยู่ที่การเป็นหนี้ แต่อยู่ที่ความสามารถในการชำระหนี้ต่างหาก ความรู้สึกเป็นทุกข์จากการเป็นหนี้จะเกิดขึ้นเอง ผู้กู้ หรือลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้แทนได้ หรือชำระหนี้ได้อย่างฝืดเคืองเต็มที่ และกระทำการเป็นอยู่ในกรอบครัว เมื่อนำรายได้ที่เหลือจากหักผ่อนชำระหนี้รายเดือนไม่เพียงพอ ทำให้ต้องกู้ยืมเพื่อบริโภค เพราะรายได้ชักหน้าไม่ถึงหลัง หรือเรียกว่า ไม่ชนเดือน

2. เหตุผลก่อหนี้: การก่อหนี้ควรกระทำเมื่อมีความจำเป็น แม้ว่าการก่อหนี้ไม่ใช่สิ่งเสียหายแต่ก่อนที่ก่อหนี้ควรพิจารณาว่ากู้ยืมเพื่อซื้ออะไรมีความจำเป็นเพียงใดหรือไม่ถ้าเป็นการกู้ยืมเพื่อซื้อที่อยู่อาศัยหรือซ่อมแซมที่อยู่อาศัยหรือซื้ออุปกรณ์และเครื่องมือที่ประกอบอาชีพเสริม เช่น (จักรเย็บผ้า รถจักรยานยนต์ เครื่องทำขนมขาย ฯลฯ) ก็นับว่าเป็นสิ่งที่ควรกระทำเพราะนั่นเป็นการลงทุนแต่ถ้าเป็นการกู้ยืมการบริโภคไม่จำเป็น เช่น ท่องเที่ยว จัดงานเลี้ยงหรูหรา ซื้อเครื่องเล่นเพื่อการบันเทิง ซื้อพาหนะเกินความจำเป็น (เช่น รถยนต์ หรือ มอเตอร์ไซค์) ซื้อเครื่องใช้ในบ้านตามแฟชั่นนิยมมาแทนของเดิมต่างๆ ที่ของเดิมยังอยู่ในสภาพใช้งานได้ดีและการเล่นพนัน เป็นต้น ล้วนแต่เป็นการกู้ยืมที่ไม่จำเป็นทั้งสิ้น และไม่ควรกระทำ เว้นแต่ว่าผู้กู้มีความสามารถในการชำระหนี้โดยที่ครอบครัวไม่เดือดร้อน

4. การเลือกแหล่งกู้ยืม: เลือกแหล่งกู้ยืมที่ดอกเบี้ยต่ำและเงื่อนไขผ่อนปรน การเลือกแหล่งกู้ยืมเป็นสิ่งที่ผู้กู้จะต้องเลือกสรรเป็นอย่างดีที่สุด ลูกหนี้บางรายกู้ยืมเงินจากบุคคลโดยเอาบ้านและที่ดินเป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันในรูปของสัญญาขายฝาก เมื่อไม่อาจชำระหนี้ได้ก็ถูกบังคับตามสัญญา ทำให้ต้องสูญเสียบ้านและที่ดินไปด้วยวงเงินกู้ยืมที่ต่ำกว่าราคาบ้านและที่ดินทั้งนี้ เพราะเจ้าหน้าที่ไม่ยอมยึดหยุ่นผ่อนปรน หรือแม้แต่การซื้อสินค้าผ่อนส่งบางบริษัทก็มีเงื่อนไขที่เข้มงวดและคิดดอกเบี้ยในอัตราสูงกว่าดอกเบี้ยธนาคาร และสินเชื่อสินค้าผ่อนส่ง ยังไม่ลดลงตามเงินต้นที่ลดลงด้วย อีกทั้งเมื่อลูกหนี้ขาดส่งผู้ขายก็จะยึดสินค้ากลับคืนตามสัญญาเช่าซื้อ มักเสียเปรียบเป็นฝ่ายอยู่แล้ว

ส่วนการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงิน เช่น ธนาคารพาณิชย์ แม้ว่าข้อกำหนดเงื่อนไขต่างๆ จะมีมากมายหลวมหลวมให้น่าราคารวมทั้งยังมีค่าใช้จ่ายในการกู้ด้วย เช่น ค่าจดจำนอง ค่าประเมินราคาหลักทรัพย์ที่ใช้ค้ำประกัน และค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ดอื่นๆ แต่ดอกเบี้ยของแหล่งเงินกู้ที่เป็นสถาบันก็ต่ำกว่าดอกเบี้ยเงินกู้จากบุคคล นอกจากนี้การกู้ยืมเงินจากสถาบันยังมีเงื่อนไขเวลาที่พอยืดหยุ่นได้บ้างเมื่อชำระหนี้ไม่ตรงตามกำหนด

5. การเป็นหนี้ที่ดีที่สุด: ชีวิตไม่ถูกบีบคั้นโดยไม่จำเป็น แม้ว่าการก่อหนี้ด้วยความจำเป็น เช่น กู้ซื้อบ้านที่อยู่อาศัย หรือมาลงทุนทำกิจการส่วนตัวก็ตาม ก็หนีไม่พ้นความรู้สึกว่าเป็นภาระในการชำระหนี้เมื่อถึงกำหนด ซึ่งในการผ่อนชำระนั้น ควรที่จะชำระให้ตรงกำหนดเวลาเพื่อรักษาระดับความเชื่อถือเครดิตของผู้กู้ไว้ อย่างไรก็ดี การเป็นหนี้ด้วยความจำเป็นก็ยังเป็น การสร้างสรรค์มากกว่าการเป็นหนี้ด้วยนิสัยสุรุ่ยสุร่ายเกินฐานะ และเมื่อมีหนี้ก็ควรหางานหารายได้ อาจด้วยการประหยัดหรือหารายได้พิเศษมาจุนเจือ ซึ่งในประเด็นนี้ผู้กู้อาจมีอยู่แล้ว แต่ที่เหนือกว่าสิ่งอื่นใด คือ การ "ไม่เป็นหนี้ชีวิตจะได้" ไม่ถูกบีบคั้น ในประเด็นเดียวกัน ยังได้กล่าวถึงการแก้ปัญหาหนี้สินของครู ในแนวทางการหมุนเงินและอาชีพเสริมว่า ครูนั้นมองจากสายตาด้านนอกแล้วไม่น่าจะมีเรื่องวุ่นๆ เกี่ยวกับการหมุนเงินแต่อย่างใด เพราะครูกันผิวเผินแล้ว ครูเป็นอาชีพที่มีเกียรติ แต่งตัวสะอาดเรียบร้อย เป็นที่ยกย่องนับถือ ในแง่ของรายได้ก็เป็นคนกินเงินเดือนประจำ ก็น่าจะสบายใจมากกว่าถึงอาชีพครูจะไม่ร่ำรวยแต่ก็ไม่ยากจนอะไรนัก หากจัดสรรรายรับกับค่าใช้จ่าย ให้ดี ก็น่าจะพอใช้ชีวิตไปตามอัตภาพได้อย่างไม่เดือดร้อนแต่ความเป็นจริงแล้ว เงินเดือนของครูกับมาตรฐานการครองชีพในปัจจุบันห่างไกลกันลิ้น ถ้าลำพังอาศัยแต่เงินเดือนประจำ ที่หวังจะมีบ้านเล็กๆ เป็นของตนเองสักหลัง มีรถยนต์มือสองใช้ก็คงเป็นไปได้ยาก เพราะเงินเดือนครูอย่างดียิ่งก็ทำได้แค่ส่งคอนโดมีเนียมราคาถูกที่ตั้งอยู่ไกลเมืองลิบแลบชานเมืองเท่านั้น ส่วนที่คิดว่า จะซื้อบ้านเดี่ยวอยู่อาศัยเพื่อความเป็นสัดส่วนนั้นยาก ที่หวังจะใช้เงินเดือนประจำผ่อนส่ง เว้นไว้เสีย

แต่ถ้า จะเป็นครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในต่างจังหวัดและอาศัยอยู่กับบ้านเดิมของตน จึงไม่ต้องลำบากกับ ค่าเช่าซื้อที่อยู่อาศัยในเขตเมืองที่นับวันจะแพงขึ้นทุกที

หลักการบริหารและดำเนินงานสินเชื่อของสถาบันการเงิน

หลักการบริหารและดำเนินงานสินเชื่อของสถาบันการเงิน (ในฐานะผู้ให้กู้)

โดยทั่วไปแล้วจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบ 3 ประการคือ

1. Security คือ หลักการประกันการชำระคืนเงินกู้
2. Liquidity คือ การดำรงซึ่งสภาพคล่องของสถาบันการเงิน
3. Profitability คือ ชัดความสามารถในการทำกำไรจากสินทรัพย์ที่ถือ

ดังนั้น องค์ประกอบทั้ง 3 ประการข้างต้น จึงเกี่ยวพันกันอย่างใกล้ชิดกับการกระจาย (สัดส่วน) การลงทุนในสินทรัพย์แต่ละประเภท (portfolio of assets) เพื่อลดความเสี่ยงและความคาดหลังผลตอบแทนที่แตกต่างหันไปตามภาวะตลาด นอกเหนือจากเงินสด อาคาร สิ่งปลูกสร้าง และสภาพลักษณะ/พจน์ (goodwill) ของสถาบันการเงินแล้วยอดหนี้สินคงเหลือ (debt outstanding) ซึ่งอาจประกอบด้วยเงินให้กู้ (loans) การลงทุนในตราสารหนี้ (debt investment) หรือการเข้าไปถือหุ้นในสถาบันที่เป็นนิติบุคคล (equity investment) เหล่านี้เป็นผลกระทบต่อการจัดการด้านสภาพคล่องและขีดความสามารถในการทำกำไรให้กับสถาบันการเงิน ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยบุคคลที่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะด้านหลายสาขา (พิชญ์ นิตย์เสมอ, 2538: 9)

คำจำกัดความของสินเชื่อ

สินเชื่อ (credit) หมายถึง การที่บุคคลหนึ่งหรือธุรกิจหนึ่งมอบความเชื่อถือความไว้วางใจให้กับบุคคลหรือธุรกิจหนึ่ง ให้ได้รับเงิน สินค้า หรือการบริการไปใช้บริโภคหรือไปดำเนินธุรกิจต่อไปก่อน โดยข้อมูลผูกพันหรือสัญญาต่อกันไว้ว่าจะชำระคืนเงินชำระค่าสินค้าหรือเงินบริการให้แก่ผู้ให้เครดิต (เจ้าหนี้) ในวันใดวันหนึ่งในอนาคตตามจำนวนเงินและระยะเวลาที่กำหนดหรือตกลงกันไว้แน่นอน

องค์ประกอบของสินเชื่อ

จากความหมายของสินเชื่อข้างต้นสามารถแบ่งแยกได้ดังนี้

1. ผู้ให้เครดิต (เจ้าหนี้) มีข้อผูกพันให้ผู้รับเครดิต (ลูกหนี้) ได้รับเงินสินค้ำ หรือ บริการไปใช้หรือนำไปประกอบธุรกิจก่อน โดยยังไม่ต้องชำระเงินในขณะนั้น
2. ผู้รับเครดิต (ลูกหนี้) มีข้อผูกพันที่จะต้องชำระคืนเงินชำระค่าสินค้ำ หรือ บริการให้แก่ผู้ให้เครดิต (เจ้าหนี้) ตามจำนวนเงินและระยะเวลาที่ได้ตกลงกันไว้ในวันใดวันหนึ่งใน อนาคตที่แน่นอนแล้ว
3. ข้อตกลงหรือสัญญาของบุคคลสองฝ่าย คือ ผู้ให้เครดิต (เจ้าหนี้) และผู้รับเครดิต (ลูกหนี้)

ความสำคัญของสินเชื่อ

สินเชื่อมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อระบบเศรษฐกิจดังต่อไปนี้

1. ช่วยบำบัดหรือสนองต่อความต้องการของมนุษย์มนุษย์ทุกคนมีความต้องการ ในด้านบริโภคและอุปโภคด้วยกันทั้งนั้น สินเชื่อก่อให้เกิดการตัดสินใจในการบริโภค โดยคำนึงถึง ความสามารถในการชำระหนี้ในอนาคต อาจกล่าวได้ว่าสินเชื่อช่วยทำหน้าที่ของสังคม
2. ช่วยก่อให้เกิดเงินออมและแหล่งเงินทุนเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจสินเชื่อเป็น อาชีพที่สร้างความมั่นใจและมั่นคงได้ จึงมีผู้เก็บออมเพื่อนำไปให้ผู้อื่น ที่เดือดร้อนเงินนำไป ประกอบธุรกิจ โดยได้รับผลตอบแทนจากการเสี่ยงภัยในรูปของดอกเบี้ยปัจจุบันมีธุรกิจที่ประกอบ ธุรกิจการเงินมากมาย เช่น ธนาคาร บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ หรือทรัสต์ต่าง ๆ เป็นต้น
3. ช่วยส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจให้ดีขึ้นสินเชื่อทำให้ประชาชนซึ่งปกติมี ความต้องการในด้านบริโภคและอุปโภค มีอำนาจซื้อจึงก่อให้เกิดความพยายามในการแข่งขันการผลิต และการบริการต่าง ๆ มากขึ้น เป็นการสร้างงานและเป็นเครื่องมือช่วยในการว่างงานน้อยลง
4. ช่วยธุรกิจให้มีการดำเนินงานมากขึ้นสามารถขยายการผลิตและการบริการ สอนองความต้องการของประชาชนได้เพียงพอ ช่วยให้ธุรกิจได้รับผลตอบแทนจากการลงทุนสูง

ประเภทสินเชื่อ

สินเชื่อสามารถแบ่งได้หลายประเภทในแต่ละแนวความคิดของผู้ให้เครดิต ผู้รับ ประโยชน์นักเศรษฐศาสตร์ ผู้บริหารการเงิน และทำกิจการที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ซึ่งสรุปที่สำคัญมี ดังต่อไปนี้

1. แบ่งตามประเภทตามนักเศรษฐศาสตร์หรือผู้บริหารการคลังของประเทศ

ได้แก่ สินเชื่อภาครัฐ (public credit) หมายถึง รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐกู้ยืมเงินหรือซื้อสินค้าหรือบริการเป็นสินเชื่อเพื่อประโยชน์ในการดำเนินสาธารณประโยชน์ ตามโครงการต่าง ๆ และสินเชื่อภาคเอกชน (private credit) หมายถึง การกู้ยืมเงินหรือซื้อสินค้าหรือบริการเป็นเงินเชื่อโดยบุคคลธรรมดา นิติบุคคล หรือธุรกิจเอกชนต่าง ๆ เพื่อใช้จ่ายส่วนตัวหรือเพื่อดำเนินธุรกิจ เพื่อแสวงหากำไรเป็นผลตอบแทน

2. แบ่งประเภทตามประเภทของผู้ให้เครดิต ได้แก่สินเชื่อจากสถาบันการเงิน

เช่น ธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ สินเชื่อจากสถาบันที่มีใช้สถาบันการเงิน เช่น สหกรณ์ออมทรัพย์ หรือเงินบำเหน็จบำนาญของลูกจ้างหรือข้าราชการ สินเชื่อจากรัฐบาล เช่น สำนักงานเงินกู้เพื่อส่งเสริมการค้าของคนไทยกระทรวงพาณิชย์ สำนักงานกิจอุตสาหกรรมขนาดเล็ก กระทรวงอุตสาหกรรมและสินเชื่อจากเอกชน เช่น นายทุนเงินกู้ และร้านค้าเอกชนต่าง ๆ

3. แบ่งประเภทตามวัตถุประสงค์การใช้เครดิต

3.1 สินเชื่อเพื่อการบริโภค (consumer credit) เช่น สินเชื่อส่วนบุคคล (personal loan) และการขายสินเชื่อ (sales credit)

3.2 สินเชื่อเพื่อการลงทุน (investment credit) เช่น สินเชื่อเพื่อการลงทุนก่อสร้าง โรงงานขนาดใหญ่ต่าง ๆ (ผู้ผลิต)

3.3 สินเชื่อเพื่อธุรกิจ (business credit) ได้แก่ สินเชื่อเพื่อการซื้อขายสินค้าแก่กันและกัน เพื่อนำไปขายต่อให้แก่ผู้บริโภค ผู้ใช้ได้แก่ ผู้ผลิต ผู้ขายส่ง ผู้ขายปลีก เป็นต้น

3.4 สินเชื่อเพื่อการเกษตร (agricultural credit) ได้แก่ สินเชื่อที่ให้เกษตรกรเพื่อนำไปลงทุนหรือใช้จ่ายเพื่อการเกษตร

3.5 สินเชื่อเพื่อธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ เช่น สินเชื่อเพื่อธุรกิจที่ดินหรือสินเชื่อเพื่อการเคหะ

4. แบ่งประเภทตามระยะเวลาชำระคืน

4.1 สินเชื่อระยะสั้น ชำระคืนภายใน 1 ปี

4.2 สินเชื่อระยะปานกลาง ชำระคืนตั้งแต่เกิน 1 ปี แต่ไม่เกิน 3-5 ปี

4.3 สินเชื่อระยะยาว ชำระคืนตั้งแต่ 3-5 ปี ขึ้นไป

4.4 สินเชื่อประเภทเผื่อเรียก (callor demand credit) ชำระคืนทันทีเมื่อผู้ให้เครดิตเรียกร้องให้ชำระโดยในทางปฏิบัติ ผู้ให้เครดิตจะแจ้งให้ทราบล่วงหน้าหนึ่งวัน หรือตามควรเพื่อให้ลูกหนี้ได้เตรียมการทัน

5. แบ่งประเภทตามองค์กรของผู้ให้กู้ เช่น สินเชื่อนอกระบบ เช่น นายทุนเงินกู้ และสินเชื่อในระบบ เช่น สถาบันการเงินต่างๆ บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ต่างๆ สหกรณ์ต่างๆ

หลักการพิจารณาให้สินเชื่อ

กำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาให้สินเชื่อของสถาบันการเงิน โดยทั่วไปให้ยึดหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1. หลักเกณฑ์ 5 C's credit ได้แก่

1.1 Character (คุณสมบัติของผู้กู้) หมายถึง อุปนิสัยใจคอและพฤติกรรมของลูกหนี้ โดยแบ่งออกได้ 2 อย่างคือ 1) คุณสมบัติและประวัติส่วนตัว เช่น อุปนิสัยทั่วไป อายุ ครอบครัว การสังคม ความซื่อสัตย์ ชื่อเสียงส่วนตัว หลักฐาน ภาวะศีลธรรม ฐานะการเงิน ฯลฯ 2) คุณสมบัติเฉพาะด้าน เช่น ความสามารถ ความชำนาญ ประสบการณ์ ความคิดอ่าน ความรับผิดชอบ

1.2 Capacity (ความสามารถในการชำระหนี้) แบ่งได้ออกเป็นส่วนบุคคลและส่วนองค์การธุรกิจถ้าเป็นส่วนบุคคลประเมินได้จากคุณสมบัติของผู้กู้ (character) ส่วนองค์การธุรกิจได้จากฐานะการเงิน ทุนดำเนินงาน ภาวะการแข่งขัน แผนงานและการบริหารงานทั่วไป กำลังคนที่สามารถ โครงการและวัตถุประสงค์การใช้เงินกู้ แผนการชำระคืนเงินกู้ และภาวะทางนิติกรรม

1.3 Capital (เงินทุน) หมายถึง ทรัพย์สินของผู้รับสินเชื่อที่ใช้ในธุรกิจนั้น พิจารณาได้จาก อัตราส่วนระหว่างหนี้สิน/เงินทุน และอัตราส่วนระหว่างกำไร/เงินทุน

1.4 Collateral (การค้ำประกันเงินกู้) หมายถึง หลักประกันเงินกู้ซึ่งก่อให้เกิดความมั่นใจในการให้กู้ ซึ่งได้ 2 อย่าง คือ หลักทรัพย์ค้ำประกันได้แก่ ที่ดิน อาคาร โรงเรียน หุ้น ธนบัตร ลิขสิทธิ์ เช่น เอกสารสิทธิต่างๆ และบุคคลค้ำประกัน

1.5 Condition (สภาวะทางเศรษฐกิจ) หมายถึง สภาพภายนอกซึ่งอยู่นอกเหนืออำนาจการควบคุมตัวของผู้ให้ และผู้ขอสินเชื่อซึ่งมีผลกระทบกระเทือนต่อความเสี่ยงในการให้สินเชื่อ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี สถานการณ์ทางการเมือง การแก้ไขข้อบังคับและกฎหมาย

อนึ่งนักวิชาการบางท่านกำหนดไว้เป็น 6 C's credit ซึ่ง C ที่ 6 หรือ Country หมายถึง ประเทศของผู้ผลิต เกิดจากมีการค้าระหว่างประเทศ

2. หลักเกณฑ์ 5 P's credit ได้แก่

2.1 People (ผู้ขอกู้) หมายถึง คุณสมบัติของผู้กู้เช่นเดียวกับ Character

2.2 Purpose (วัตถุประสงค์ของการกู้) หมายถึง แผนการใช้จ่ายเงินกู้ ได้แก่ นำเงินใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียน (working capital) ขยายงานหรือลงทุนในทรัพย์สิน และนำไปชำระหนี้สินบุคคลอื่น

2.3 Payment (การชำระเงิน) หมายถึง ความสามารถในการชำระหนี้ โดยพิจารณาจากแผนงานทางการเงิน แหล่งเงินทุน ระยะเวลาดำเนินงานของโครงการ ค่าใช้จ่ายแผนการชำระหนี้ และภาวะการแข่งขัน

2.4 Protection (หลักประกันในการชำระหนี้) พิจารณาเช่นเดียวกับ Collateral

2.5 Prospective (ความเจริญก้าวหน้าของกิจการ) ได้แก่ สภาพทางเศรษฐกิจ เช่นเดียวกัน ผลตอบแทน และอัตราการเสี่ยง

3. หลักเกณฑ์ 3 R's credit ได้แก่

3.1 Return (ความสามารถส่งผลตอบแทน) พิจารณาจาก ความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพ อายุ สุขภาพ แรงงานในครอบครัว ชนิดของธุรกิจ ขนาดของธุรกิจ ที่ตั้งที่ประกอบธุรกิจ คู่ทางการตลาด และงบประมาณรายได้ รายจ่าย

3.2 Repayment (ความสามารถส่งคืนเงินกู้คืน) พิจารณาได้จาก แหล่งที่มาของรายได้ ระยะเวลาการชำระหนี้ และแผนการชำระหนี้

3.3 Risk (ความสามารถต่อการเสี่ยงภัย) พิจารณาได้จาก ราคาผลผลิตที่อาจตกต่ำ ความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ภัยธรรมชาติที่มีผลต่อการผลิต การเจ็บป่วยล้มตาย และเหตุวิบัติอื่นๆ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2541) สรุปได้ว่า จากการวิจัยของคณะกรรมการข้าราชการครู ในปีงบประมาณ 2540 พบว่า ครูร้อยละ 95 มีหนี้สินเฉลี่ยประมาณคนละ 171,699 บาท ซึ่งเมื่อเกิดวิกฤติเศรษฐกิจที่ค่าครองชีพเพิ่มสูงขึ้น ขณะที่รายได้ของครูก็ยังคงอยู่ในระดับเดิม ก็ยังทำให้ครูมีโอกาสและแนวโน้มที่จะกู้ยืมเงินมาใช้จ่ายในชีวิตประจำวันเพิ่มขึ้นได้มาก ผลที่เกิดขึ้นจะเป็นผลเสียหายระยะยาวหลายประการ โดยเฉพาะผลเสียในหน้าที่การงาน ทำให้คุณภาพการเรียนการสอนลดลง เพราะครูไม่ได้มุ่งมั่นในการศึกษาหาความรู้เท่าที่ควร จากการที่ต้องคอยหา

หนทางเพิ่มรายได้พิเศษให้เพียงพอกับรายจ่าย เพื่อใช้คืนเงินกู้ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น เป็นพนักงานขายตรงสินค้า รับสอนพิเศษเพื่อหารายได้ จึงลดความสำคัญของการสอนในห้องเรียนลงไป

กระทรวงศึกษาธิการ (2548) ได้รายงานข้อมูลของครูทั่วประเทศเพื่อจัดกิจกรรมส่งเสริมการดำรงชีวิตที่ดี เมื่อปี พ.ศ. 2546 พบข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนครูจำนวนมูลหนี้ ซึ่งเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 5 ลำดับ ลำดับแรกคือวัตถุประสงค์การกู้เพื่อนำเงินไปใช้ในการซื้อบ้านและที่ดินมีจำนวนครูกู้ยืม และจำนวนมูลหนี้มากที่สุดรองลงมาเพื่อการดำรงชีพ เพื่อซื้อรถจักรยานยนต์เพื่อการศึกษา และเพื่อวัตถุประสงค์อื่นๆ ตามลำดับรายละเอียดตามตาราง 5

ตาราง 5 ข้อมูลวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินของครู จำนวนครูและจำนวนหนี้

ลำดับ	วัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงิน	จำนวนครูที่กู้ยืม (ราย)	จำนวนมูลหนี้ (บาท)	ภาระหนี้เฉลี่ย ต่อคน (บาท)
1	ซื้อบ้านและที่ดิน	94,855	57,701,891,553	608,316
2	เพื่อการดำรงชีพ	87,938	50,316,732,300	572,184
3	ซื้อรถยนต์/จักรยานยนต์	40,582	25,090,888,074	618,276
4	เพื่อการศึกษา	33,463	8,621,064,047	257,629
5	เพื่อวัตถุประสงค์อื่น	22,923	8,073,284,769	352,191
6	เพื่อการลงทุน	19,355	6,158,588,411	318,191
7	ซื้อของมีค่า	3,674	49,788,969	13,551
รวม		302,790	156,459,938,123	516,727

ที่มา: กระทรวงศึกษาธิการ (2548)

ดาว นามบัณฑิต (2542) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพหนี้สินและความคิดเห็นต่อแนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้สินของข้าราชการครู สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า ภาวะการเงินในแต่ละเดือนหลังจากหักเงินเดือน ณ ที่จ่ายเพื่อชำระหนี้แล้ว ครูมีเงินเหลือแต่ไม่พอใช้จ่ายตลอดเดือน ครูส่วนมากไม่มีรายได้อื่นๆ สำหรับแนวทางในการแก้ไขปัญหาหนี้สินของข้าราชการครู ควรช่วยเหลือข้าราชการครูที่มีหนี้สินที่เกิดจากความจำเป็นจริงๆ ที่เกิดขึ้นโดยสุจริต

และหนี้สินของข้าราชการครูที่มีอยู่ส่วนใหญ่มาจากแหล่งเงินกู้ 3 สถาบัน คือ สหกรณ์ออมทรัพย์ครู ธนาคารของรัฐบาล และบุคคลทั่วไป

บุญ ไตรรัตน์รังสี (2539) ได้วิจัยเรื่อง ทักษะคิดต่อการเป็นหนี้ : ค่านิยมทางวัตถุ และการเป็นหนี้ของครูโรงเรียนเอกชนในเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษา ทักษะคิดของครูต่อการเป็นหนี้ ค่านิยมทางวัตถุ ลักษณะการเป็นหนี้ของครู และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์การเป็นหนี้และจำนวนหนี้สินของครู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาเป็นครูโรงเรียนเอกชน ในเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร จำนวน 592 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ผลการวิจัย พบว่า ครูส่วนใหญ่มีทัศนคติค่อนข้างดีต่อการเป็นหนี้ โดยเห็นว่าการเป็นหนี้ช่วยให้มี เครดิตมาพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีอำนาจซื้อเพื่อการบริโภคสูงขึ้น และเป็นที่แสดงถึงการมี เครดิตในสังคม การเป็นหนี้ครูส่วนใหญ่ยอมรับว่าเป็นภาระที่ทุกข์ใจ สำหรับค่านิยมทางวัตถุ ครู ส่วนใหญ่ต้องการมีรายได้ดี ค่าตอบแทนสูง การดำรงชีวิตต้องการมีเงินทองและวัตถุเป็นอันดับ หนึ่ง ด้านลักษณะการเป็นหนี้ของครูส่วนใหญ่เป็นหนี้ของธนาคารหรือสถาบันการเงิน หนี้ในระบบเงินผ่อน เพื่อซื้อสินค้าและการก่อหนี้ในระบบเครดิต ครูมีอายุ 31 ปี ขึ้นไป เป็นหนี้มากกว่า ครูที่มีอายุน้อย การให้ความช่วยเหลือเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของครูจากการเป็นหนี้ในการซื้อ อสังหาริมทรัพย์

เมรีนา ปลื้มปัญญา (2543) ได้ศึกษาความต้องการสินเชื่อและภาระหนี้สินของ ข้าราชการครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ข้าราชการครูสังกัด สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ เป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครู ร้อยละ 88.64 สมาชิก ร้อยละ 88.89 ใช้บริการเงินกู้สหกรณ์ออมทรัพย์ กู้ประเภทสามัญมากที่สุด วงเงินที่เป็นหนี้เฉลี่ย 50,000 – 350,000 บาท

รจนา สรรชัย (2544) ศึกษาวิจัยเรื่อง แหล่งที่มาของภาระหนี้สิน พบว่า ภาระ หนี้สินของครูประถมศึกษา อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี เป็นหนี้สินสหกรณ์ออมทรัพย์ครูมากที่สุดถึงร้อยละ 78.7 รองลงมาหนี้สินจากธนาคารต่างๆ ร้อยละ 65.2 หนี้สินจากญาติพี่น้อง ร้อยละ 26.2 หนี้สินจากพ่อค้านายทุน ร้อยละ 7.3 หนี้สินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 4.9 หนี้สินจากเพื่อน ร้อยละ 9.1

ลัดดาวัลย์ firพัฒนกุล (2543) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดสวัสดิการเพื่อผ่อนคลาภวะหนี้สินของข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภวะหนี้สินของข้าราชการครู ในการขอความช่วยเหลือจากหน่วยงาน เพื่อศึกษาการจัดสวัสดิการเพื่อผ่อนคลาภวะหนี้สิน เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการผ่อนคลาภวะหนี้สินของข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 375 คน เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ผลการวิจัย พบว่า ข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่มีหนี้สินสถานภาพการเงินมีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย สวัสดิการต่างๆ ที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ และสหกรณ์ออมทรัพย์ครูนครราชสีมา จำกัด ได้จัดขึ้น เพื่อให้ความช่วยเหลือข้าราชการครูส่วนหนึ่งที่ไม่ทราบความช่วยเหลือ ปัญหาที่พบ คือ หน่วยงานไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้ทราบ และมีข้าราชการครูอีกจำนวนมากไม่ได้ ขอความช่วยเหลือในสวัสดิการ เนื่องจากข้าราชการครู มีปัญหาด้านการขอความช่วยเหลือ คือ การแจ้งข่าวสารล่าช้า หรือแจ้งกะทันหันหรือได้รับทราบ ภายหลังเมื่อหมดเขตการขอรับความช่วยเหลือแล้ว มีความยุ่งยากมีขั้นตอนมากในการขอ ความช่วยเหลือ การกำหนดคุณสมบัติของผู้ให้สิทธิอยู่ในวงจำกัด ความเป็นธรรมในการพิจารณาของคณะกรรมการ และข้าราชการครูไม่ทราบสิทธิที่พึงได้ของตนเอง ส่วนข้าราชการครูที่ได้รับความช่วยเหลือมีจำนวนน้อย และได้รับไม่เพียงในการช่วยเหลือ ข้าราชการครูได้เสนอแนะ การดำเนินการช่วยเหลือเพื่อผ่อนคลาภวะหนี้สิน คือ ให้จัดเงินกู้โดยกำหนดอัตราดอกเบี้ยไม่เกินร้อยละ 3.50 ต่อปี และจัดเงินกู้ยืมและให้บริการอย่างทั่วถึง

ศิริพร รัตนบุษยาพร (2546) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดสวัสดิการเพื่อผ่อนคลาภวะหนี้สินของข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า สาเหตุส่วนใหญ่ที่ครูเป็นหนี้สินมาจากการกู้เงินเพื่อนำไปใช้เพื่อการบำรุงการศึกษานบุตร รองลงมาใช้ในการประกอบอาชีพเสริม

ศิริพร กิจเกื้อกุล (2540) ได้ศึกษาสภาพหนี้สินของข้าราชการครู และแนวทาง ในการให้ความช่วยเหลือตามความต้องการของข้าราชการครูจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการครูและผู้บริหารสถานศึกษา ในจังหวัดระนอง ผลการศึกษา พบว่า ข้าราชการครูส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนไม่พอใช้ โดยมีเงินคงเหลือหัก ณ ที่จ่ายน้อยกว่าร้อยละ 50 ของเงินเดือน วิธีการแก้ไขกรณีเงินเดือน

ไม่พอใช้ คือ กู้เงินจากแหล่งเงินกู้ต่างๆ เช่น สหกรณ์ออมทรัพย์ครู และสถาบันการเงินต่างๆ เพื่อนำไปใช้จ่ายในครอบครัว การสร้างหรือซ่อมแซมบ้าน และการศึกษาบุตร สำหรับวิธีการแก้ไขปัญหานี้สินของข้าราชการครู คือ พยายามใช้จ่ายอย่างประหยัด และหารายได้พิเศษส่วนสาเหตุที่ทำให้ข้าราชการครูเป็นหนี้สินเกิดจากการใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย และมีบุคคลใน ความรับผิดชอบมาก

สุทธิสม ดังก้อง (2536) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดภาวะหนี้สินของข้าราชการครู ศึกษาเฉพาะกรณีข้าราชการครูประถมศึกษาในจังหวัดภาคอีสานตอนบน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดให้ข้าราชการที่มีภาวะหนี้สิน โดยมีสมมติฐานหลักทางด้านเศรษฐกิจและหลักทางสังคม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ปีการศึกษา 2536 ในจังหวัดภาคอีสานตอนบน จำนวน 600 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจเป็นเหตุให้ข้าราชการครูมีภาวะหนี้สิน คือ ความนิยมสร้างบ้านขนาดใหญ่ราคาแพง ความนิยมนำเงินไปลงทุนโดยไม่มีความรู้เพียงพอและความนิยมใช้เครื่องอำนวยความสะดวกตามสมัยนิยม ปัจจัยทางด้านสังคมเป็นเหตุให้ข้าราชการครูมีภาวะหนี้สิน คือ การมีจำนวนผู้อยู่ในความอุปการะมาก การไม่ยึดมั่นในศาสนาธรรม เรื่องอบายมุข การยึดมั่นในประเพณีแบบเอาหน้า การยึดมั่นในการมีส่วนร่วมในงานสังคม และการถือปฏิบัติตามสมัยนิยมด้านการศึกษา

สมเกียรติ ฉายโชน (2540) ได้ศึกษาภาวะหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูทั่วประเทศ พบว่า สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูทั่วประเทศจำนวน 493 คน จาก 23 สหกรณ์ เป็นหนี้กับสหกรณ์ออมทรัพย์ครูแห่งเดียว เฉลี่ยคนละ 246,061 บาท เป็นหนี้เฉพาะกับธนาคารพาณิชย์ เฉลี่ยคนละ 394,871 บาท และถ้ารวมหนี้ทั้งหมด จะเป็นหนี้เฉลี่ยคนละ 383,323 บาท กลุ่มอาจารย์หรือผู้สอบระดับ 7 มีอายุระหว่าง 31 – 45 ปี เป็นกลุ่มที่มีหนี้สินมากที่สุด เฉลี่ยคนละมากกว่า 300,000 บาท และอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตำรวจ จงเจริญ (2544) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาหนี้สินข้าราชการครู ผลการวิจัยพบว่า ในปี พ.ศ. 2544 ครูทั่วประเทศมีหนี้สินประมาณ 200,000 ล้านบาท เฉลี่ยคนละประมาณ 500,000 บาท ข้าราชการครูที่มีระดับเงินเดือน 15,000 – 20,000 บาท และมีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี จะมีหนี้สูงสุด สหกรณ์ออมทรัพย์ครู เป็นแหล่งเงินกู้ที่ข้าราชการครูกู้มากที่สุด คณะกรรมการ

ประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) มีหนี้สูงสุด และในปี 2542 – 2544 ข้าราชการครูมีมูลค่าหนี้เพิ่มขึ้นเท่าตัว

สามารถ เตชะวงศ์ (2544) ศึกษาค่านิยมและพฤติกรรมในการดำรงชีวิตของข้าราชการครูที่มีหนี้สิน พบว่า ครูส่วนใหญ่มีค่านิยมคล้ายคลึงกัน เกิดจากพฤติกรรมที่เลียนแบบทำตามกัน ครูที่ไม่มีหนี้สินมักมีค่านิยมแบบเดียวกันหรือคล้ายคลึงกันกับกลุ่มที่มีหนี้สิน แต่ 2 กลุ่มนี้มีข้อแตกต่าง คือ การมีหรือไม่มีรายได้เสริม อาชีพเสริม พื้นฐานทางครอบครัวที่แตกต่างกัน หรือการได้รับทรัพย์สินที่เป็นมรดกที่ต่างกัน แนวคิดด้านค่านิยมของครูนำไปสู่สาเหตุการเป็นหนี้ ส่วนใหญ่เป็นค่านิยมที่ครูยึดถือปฏิบัติเพื่อให้เกิดการยอมรับ ต้องการความมีหน้า มีตาในสังคม เมื่อจำแนกให้ชัดเจนพบว่า ค่านิยมของครูที่ส่งผลให้เกิดสาเหตุการเป็นหนี้มี 2 ประเภท คือ ค่านิยมเฉพาะส่วนบุคคลและค่านิยมที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับสังคม

1. ค่านิยมที่เกี่ยวข้องเฉพาะส่วนบุคคล ได้แก่ ค่านิยมการกิน เพราะความชอบอาหารหรูหราราคาแพง การดื่มสุราต่างประเทศค่านิยมความฟุ้งเฟ้อ ได้แก่ ภายแต่งกายด้วยเสื้อผ้าราคาแพง การซื้อเครื่องประดับกาย การเที่ยวเตร่ การสร้างบ้านราคาสูงเกินมาตรฐานและค่านิยมการซื้อสินค้าเครื่องใช้ เครื่องอำนวยความสะดวกทั้งที่จำเป็นและไม่จำเป็นแบบฟุ้งเฟ้อและค่านิยมการเสี่ยงโชคเล่นการพนัน เล่นหวยรัฐบาล หวยเถื่อน

2. ค่านิยมส่วนที่เกี่ยวข้องกับสังคม ได้แก่ ค่านิยมการกินเลี้ยง เลี้ยงต้อนรับ เลี้ยงส่ง การพบปะสังสรรค์ ค่านิยมนับถือบุคคลที่มีตำแหน่งสูงระดับผู้บริหาร คนมีฐานะร่ำรวย ค่านิยมผู้มีการศึกษาสูง การโอ้อวดลูกหลานได้เข้าเรียนในสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียง และค่านิยมการจัดงานศพ งานขึ้นบ้านใหม่ งานประเพณีอื่นๆ

พรทิพย์ เถาว์สุวรรณ (2541) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวคิดในการแก้ปัญหาเกิดขึ้น ได้นำเสนอแนวทางการแก้ปัญหานี้สินของภาครัฐจากการวิจัย พบว่า รัฐควรกำหนดมาตรการช่วยเหลือเฉพาะครูที่มีความจำเป็นในการเป็นหนี้ และรัฐควรออกระเบียบหรือมาตรการลงโทษครูที่เป็นหนี้โดยไม่มีเหตุผลสมควร

รจนา สรรสม (2544) ได้วิจัยข้อคิดเห็นของครูที่เสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหานี้ พบว่า วิธีการที่จะช่วยลดหรือแก้ไขภาวะหนี้สินร้อยละ 47 เห็นว่าควรใช้วิธีใช้จ่ายอย่างประหยัด รองลงมา ร้อยละ 9.1 เห็นว่า ควรจะลดอัตราดอกเบี้ยที่เป็นหนี้ยู่ให้ลดลงและร้อยละ 6.1 เห็นว่า ควรจะผ่อนชำระหนี้ไม่สร้างหนี้เพิ่ม ไม่กู้ยืม ส่วนครูที่ไม่มีความคิดเห็นในเรื่องวิธีการแก้ปัญหานี้

มีร้อยละ 21.3 สำหรับความคิดเห็นของข้าราชการครูประถมศึกษาคือต่อแนวทางการแก้ไขปัญหานี้สินของภาครัฐ พบว่าครูร้อยละ 31.7 เห็นว่ารัฐไม่สามารถแก้ไขปัญหอะไรได้เลย ซึ่งเท่ากับ ผู้ที่ไม่มีความคิดเห็น ส่วนผู้ที่มีความคิดเห็นในเรื่องอื่นๆ ร้อยละ 8.5 ครูเห็นว่ารัฐควรรณรงค์การประหยัด ร้อยละ 7.9 เห็นว่าควรจะทำแบบอย่างที่ดีให้หมดไป ร้อยละ 7.3 เห็นว่ารัฐควรลดดอกเบี้ยหรือผ่อนผันหนี้สิน ร้อยละ 4.3 เห็นว่ารัฐควรที่จะปรับเงินเดือนครูให้สูงขึ้น ร้อยละ 3.5 เห็นว่า รัฐไม่เป็นธรรมในการจัดสรรสวัสดิการต่างๆ

สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 4 (2548) จากการที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ไปตรวจสอบการหักเงินเดือนครู ปรากฏว่ามีการหักเงินเดือนเพื่อจ่ายในสถาบันทางการเงินหลัก 3 แห่งใหญ่ คือ

1. ธนาคารออมสิน ในโครงการพัฒนาชีวิตครู เป็นเงินประมาณ 36,500 ล้านบาท ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ประมาณ 55,000 คน
2. สหกรณ์ออมทรัพย์ครู เป็นเงินประมาณ 122,000 ล้านบาท ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ประมาณ 314,900 คน
3. กองทุนหมุนเวียนของ ก.ค. ที่ให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เป็นผู้บริหาร สำหรับ Re – Finance เป็นเงิน 1,325 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ประมาณ 20,200 คน

สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 4 (2548) ได้ดำเนินการติดตามนโยบายการแก้ปัญหานี้สินครู ของสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในเขตตรวจราชการที่ 6 และ 7 จำนวน 49 โรงเรียน ซึ่งกระจายการเก็บข้อมูลในทุกเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 16 เขตพื้นที่การศึกษา เขตละ 2-5 โรงเรียน ผลการดำเนินการติดตาม พบว่า

1. ครูในสถานศึกษากลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นหนี้สินที่สหกรณ์ออมทรัพย์ครู จำนวน 47 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 95.92 รองลงมา ได้แก่ ธนาคารออมสิน ตามโครงการพัฒนาชีวิตครู จำนวน 18 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 36.73 และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ตามโครงการกองทุนหมุนเวียนของ ก.ค. จำนวน 4 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 8.16
2. ครูในสถานศึกษากลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ไม่ได้สมัครเข้าร่วมโครงการช่วยเหลือครูเพื่อปรับโครงสร้างหนี้ จำนวน 39 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 79.59

3. สภาพหนี้สินครูในโรงเรียน ส่วนใหญ่ไม่ส่งผลกระทบการจัดการเรียนการสอน จำนวน 45 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 91.84 สำหรับสภาพหนี้สินครูที่ส่งต่อการจัดการเรียนการสอน มีจำนวน 4 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 8.16 ซึ่งโรงเรียนที่ปรับสภาพหนี้ครูที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนนั้น มีครูเพียง 1-2 คนเท่านั้น โดยมีผลกระทบดังนี้

3.1 ทำให้ครูขาดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ เนื่องจากมีความวิตกกังวลทั้งสภาพหนี้และความหวาดระแวงเจ้าหนี้ที่จะมาทวงหนี้

3.2 ครูที่มีหนี้สินล้นพ้นตัว จะไม่มาปฏิบัติตามหน้าที่

3.3 ประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ลดลง เนื่องจากต้องใช้เวลาไปประกอบอาชีพเสริม

4. สถานศึกษากลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีโครงการช่วยเหลือแบ่งเบาภาระหนี้สินครู จำนวน 30 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 61.22 ได้แก่ โครงการสวัสดิการของโรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียน โครงการกองทุนสวัสดิการสนับสนุนค่ารักษาพยาบาล แต่โครงการดังกล่าวช่วยเหลือได้เพียง เล็กน้อย

5. นโยบายการแก้ไขปัญหาหนี้สินครู ส่วนใหญ่สถานศึกษาเห็นด้วย จำนวน 40 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 81.63 ทั้งนี้เพราะเป็นการรวมหนี้สินของครูไว้ที่สถาบันทางการเงินเดียวกัน ซึ่งจะทำให้ครูได้ผ่อนคลายเป็นหนี้สินที่ต้องจ่ายรายเดือนน้อยลง สำหรับสถานศึกษาที่ไม่เห็นด้วยกับนโยบายการแก้ไขปัญหาหนี้สินครู จำนวน 9 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 18.37 เพราะคิดว่าครูควรจะมีอำนาจการใช้จ่ายของตนเองตามความเหมาะสม ไม่มั่นใจว่าจะดำเนินการตามนโยบายเพื่อช่วยเหลือครูได้ มาตรการที่กำหนดเกี่ยวกับการห้ามหักเงินเดือนครูทำให้ครูเสียเครดิตและทำให้ครูต้องเป็นหนี้สินนอกระบบ ซึ่งจะทำให้ครูมีหนี้สินมากกว่าเดิม

6. สถานศึกษากลุ่มตัวอย่างได้ให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาหนี้สินครู จำนวน 21 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 42.86 ซึ่งข้อเสนอแนะมีดังนี้

6.1 เมื่อสามารถปรับโครงสร้างหนี้ได้แล้ว ควรมีมาตรการในการติดตามที่จะไม่ให้ครูไปสร้างหนี้สินกับสถาบันการเงินอื่นๆ เพิ่มอีก

6.2 ครูควรวางแผนการใช้จ่ายเงินของตนเอง และไม่ควรรู้เงินตามสิทธิที่มีจากสถาบันการเงินต่างๆ

6.3 การปรับโครงสร้างหนี้ตามนโยบาย ควรลดดอกเบี้ยเงินกู้ให้ต่ำกว่าสถาบันการเงินที่เป็นหนี้อยู่เดิม หรือปลอดดอกเบี้ย

6.4 ควรจัดสวัสดิการเงินกู้ยืมสำหรับข้าราชการครูที่มีดอกเบี้ยต่ำ

6.5 ควรปรับเงินเดือนข้าราชการครูให้เหมาะสมกับค่าครองชีพในปัจจุบัน

6.6 ควรปรับสวัสดิการข้าราชการครูให้เหมาะสมตามสถานภาพความเป็นจริง

7. ต้องปลูกฝังค่านิยมการบริโภคหรือสิ่งอำนวยความสะดวกของข้าราชการครู

ข้อสังเกต จากการติดตามการแก้ไขปัญหานี้สินครู พบว่า ข้าราชการครู เกือบทุกคนในสถานศึกษามีหนี้สินกับสถาบันการเงินต่างๆ เช่น ค่าซื้อบ้าน ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษานูตร ค่าซื้อยานพาหนะ ฯลฯ แต่สภาพหนี้สินของข้าราชการครูดังกล่าว ไม่ได้เป็นปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่แต่ประการใด

จุดเด่นของการดำเนินงานในเขตตรวจราชการ

สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 4 ได้วางแผนการปฏิบัติงานไว้ชัดเจน โดยมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบให้บุคลากรในสำนักงาน (นักวิชาการศึกษา) รับผิดชอบนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการกำหนด และมีการทำงานเป็นทีม จึงทำให้เกิดการติดตามการดำเนินงานตามนโยบายฯ เป็นไปด้วยความคล่องตัว ได้ข้อมูลครอบคลุมทุกนโยบาย

จุดด้อยในการดำเนินงานนโยบายการแก้ไขปัญหานี้สินครู ยังไม่ค่อยชัดเจนในเชิงปฏิบัติ ทำให้ข้าราชการครูยังไม่ค่อยมั่นใจในการดำเนินการแก้ไขปัญหานี้

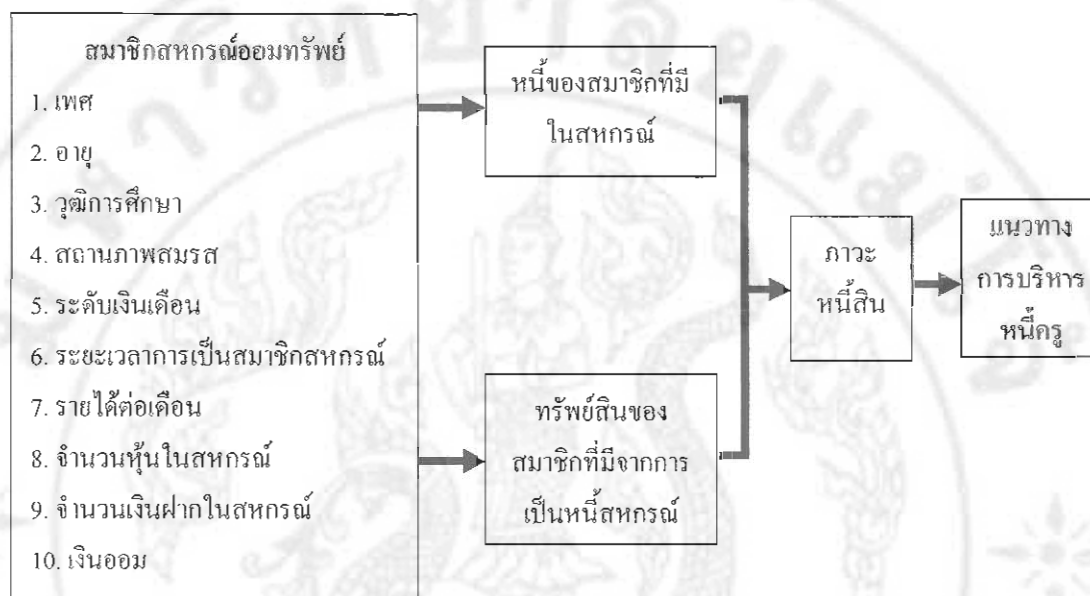
ปัญหา/อุปสรรคนี้สินครู เป็นเรื่องสิทธิส่วนบุคคล ไม่สามารถติดตามรายละเอียดได้มากนัก จึงได้ข้อมูลในลักษณะความคิดเห็นก่อนนโยบายเท่านั้น และครูไม่ทราบเป้าหมายสุดท้ายของนโยบายจะเป็นอย่างไร จึงเกิดความไม่มั่นใจที่จะให้ข้อมูล

ข้อเสนอแนะ/แนวทางการแก้ไขควรประชาสัมพันธ์นโยบาย ขั้นตอน และมาตรการนโยบายแก้ไขปัญหานี้สินครูให้ข้าราชการครูได้รับทราบอย่างชัดเจน เพื่อประกอบการตัดสินใจ และมาตรการที่กำหนดนโยบายต้องสามารถติดตามและป้องกันการสร้างหนี้สินของข้าราชการ กับสถาบันการเงินได้

จากผลการวิจัยทั้งหมด สรุปได้ว่า ครูส่วนใหญ่จะมีหนี้สิน ปัญหาของการเป็นหนี้เนื่องมาจากการซื้อที่อยู่อาศัย นำเงินไปลงทุน ค่าพาหนะในการเดินทาง ค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ในขณะที่รายจ่ายสูงขึ้นแต่รายรับคงตัว ทำให้ครูเกิดภาวะหนี้สิน ลักษณะการเป็นหนี้ของครูจะเป็นหนี้กับสถาบันการเงิน หนี้ในระบบเงินผ่อน ครูจึงมีความต้องการให้จัดสวัสดิการที่นอกเหนือจากรัฐจัดให้ คือ สวัสดิการในด้านเศรษฐกิจในรูปแบบของผลค่าตอบแทนด้านการเงิน ควรให้ความช่วยเหลือ ให้เช่าซื้อเครื่องบริโภคและอุปโภคในราคาถูก ซึ่งจัดในรูปแบบของสหกรณ์จัดให้มี กองทุนสวัสดิการให้กู้ยืม หรือจัดหาแหล่งเงินจากสถาบันการเงินต่างๆ ได้กู้ยืมในอัตราดอกเบี้ยต่ำ รวมทั้งจัดหาที่อยู่อาศัยได้ เช่าซื้อในราคาถูก และสามารถผ่อนชำระในช่วงระยะเวลาที่ยาวขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษครั้งนี้ ได้ศึกษาถึงภาวะหนี้ของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์นครราชสีมา ศึกษาจังหวัดเลย จำกัด โดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง ภาวะหนี้สินครูและแนวทางการบริหารหนี้สินของสหกรณ์
ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด ได้กำหนดวิธีการวิจัยไว้ ดังนี้

สถานที่ดำเนินการวิจัย

สถานที่ที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ สหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย
จำกัด

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย
จำกัด ประจำปีบัญชี 2545 มีจำนวน 7,168 คน ซึ่งมีสมาชิกที่กู้เงินสามัญ 5,736 สัญญากู้เงิน
พิเศษ 161 สัญญา รวม 5,897 สัญญา ผู้ศึกษาใช้ข้อมูลเฉพาะจำนวนสัญญาเงินกู้สามัญและ
เงินกู้พิเศษ เนื่องจากการกู้ที่เป็นเงินจำนวนมากและสามารถทำให้เกิดทรัพย์สินเพิ่มขึ้น

การคำนวณหากลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (muti-stage
sampling) ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์
ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัด โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้บริการเงินกู้ของ
สหกรณ์ออมทรัพย์ ใช้วิธีของ ยามาเน่ (Yamane, 1967) กำหนดความคลาดเคลื่อนที่ยินยอม
ให้เกิดขึ้นร้อยละ 0.05 หรือร้อยละ 5 ของขนาดกลุ่มตัวอย่าง หมายความว่า การสุ่มตัวอย่าง
100 คน จะเกิดความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่าง 5 คน ตามสูตร

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
 N = จำนวนประชากรทั้งหมด (5,897)
 e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้น (0.05)

$$n = \frac{5,897}{1 + 5,897(0.0025)}$$

$n = 374.76$ สัญญา หรือประมาณ 380 สัญญา

ขั้นตอนที่ 2 เมื่อได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 380 ราย มาจากสัญญาการกู้เงิน สหกรณ์ออมทรัพย์ของสมาชิกที่เป็นเงินกู้สามัญและเงินกู้พิเศษ จึงได้คำนวณสัดส่วนของกลุ่ม ตัวอย่างเงินกู้สามัญและเงินกู้พิเศษ โดยใช้สูตร J.A. Nagtaton อ้างใน นำชัย ทนุผล (2531: 54) ดังนี้

$$n_1 = \frac{n N_1}{N}$$

n_1 = จำนวนตัวอย่างที่สุ่มมาจากตัวอย่างในแต่ละสัญญา

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด (380 ราย)

N_1 = จำนวนประชากรในแต่ละสัญญา

N = จำนวนประชากรทั้งหมด (5,897 ราย)

หากกลุ่มตัวอย่างสัญญาเงินกู้สามัญมีจำนวน 5,736 สัญญาได้กลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

$$n_1 = \frac{380(5,736)}{5,897}$$

$n_1 = 306.92$ หรือ 370 ราย

และกลุ่มตัวอย่างของสัญญาเงินกู้พิเศษ จำนวนได้ดังนี้

$$n_1 = \frac{380(161)}{5,897}$$

$n_1 = 10.37$ หรือ 10 สัญญา

ดังรายละเอียดในตาราง 6

ตาราง 6 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจากเงินกู้สามัญและเงินกู้พิเศษ

ประเภทเงินกู้	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
เงินกู้สามัญ	5,736	370
เงินกู้พิเศษ	161	10
รวม	5,897	380

ที่มา: สหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัยจำกัด (2547)

ขั้นตอนที่ 3 สอบถามกลุ่มตัวอย่าง จากตัวแทนสมาชิกโดยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

1. ขอรายชื่อสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ที่กู้เงินประเภทสามัญ และเงินกู้พิเศษ ทั้งหมดในปี 2545
2. ทำการสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มย่อย โดย
 - 2.1 นำรายชื่อสมาชิกที่กู้เงินสามัญ จำนวน 5,736 ราย กำหนดขนาดตัวอย่างการวิจัย 370 ราย และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ ดังนี้
 - 2.2 ให้หมายเลขสมาชิกที่กู้เงินสามัญ ตั้งแต่ลำดับที่ 1 กำหนดช่วงการเลือกได้ 15 ราย ลำดับถัดไปนำช่วงที่กำหนดมาบวกเพิ่ม จะได้ $1 + 15 = 16$ ทำต่อเนื่อง กันจนครบตามจำนวนขนาดตัวอย่าง
 - 2.3 หากสมาชิกกลุ่มตัวอย่างรายใดไม่ตอบแบบสอบถามให้สอบถามสมาชิกลำดับต่อไป
 - 2.4 ส่งแบบสอบถามโดยตรงให้กับสมาชิกกลุ่มตัวอย่าง
 - 2.5 สำหรับการสุ่มตัวอย่างกลุ่มสมาชิกเงินกู้พิเศษทำเช่นเดียวกับสมาชิกเงินกู้สามัญ

ขั้นตอนที่ 4 การจัดสัมมนา (seminar) ประกอบด้วย ประชามன்றการดำเนินการผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ทั่วประเทศ สก.สค. ผู้แทนธนาคารออมสิน ผู้แทนชุมนุมสหกรณ์ ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ และผู้เชี่ยวชาญด้านสหกรณ์

ขั้นตอนที่ 5 การสนทนากลุ่ม (focus group discussion) ในกลุ่มผู้ปฏิบัติงานสหกรณ์ และผู้ทรงคุณวุฒิ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย แบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นและแบบสัมภาษณ์

1. แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล เป็นแบบตรวจสอบข้อมูลทั่วไป เช่น เพศ อายุ ระยะเวลาการเป็นสมาชิก วุฒิกการศึกษา สถานภาพ ระดับเงินเดือนประจำ รายได้เสริมอื่นๆ และการออมเงินของสมาชิกต่อเดือน

ตอนที่ 2 ข้อมูลภาวะหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ เช่น แหล่งที่มาของหนี้สิน สาเหตุของการเกิดหนี้สิน ระยะเวลาการเป็นหนี้

ตอนที่ 3 ทรัพย์สินที่ได้จากการกู้เงินจากสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด เช่น ประเภทของทรัพย์สิน การได้มา ของทรัพย์สิน

2. การสัมมนา (Seminar) และการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางในการบริหารหนี้สหกรณ์

การทดสอบแบบสอบถาม

การทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถาม ที่สร้างเสร็จแล้วเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษารวมถึงผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบปรับปรุง และแก้ไข ให้มีเนื้อหาครอบคลุมที่จะศึกษาและรวมทั้งพิจารณาความหมายและความถูกต้องของถ้อยคำภาษา เพื่อให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) คือ ข้อมูลที่ได้จากการสร้างแบบสอบถาม สมาชิก สหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด กลุ่มตัวอย่างประเภทเงินกู้สามัญ จำนวน 304 คน และกลุ่ม ตัวอย่างประเภทเงินกู้พิเศษ จำนวน 53 คน และข้อมูลที่ได้จากการสัมมนาและสนทนากลุ่ม

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) คือ ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารรายงาน และบทความต่างๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานใช้เป็นแนวทางในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยเรื่อง ภาวะหนี้สินและแนวทางการบริหารหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัด แบ่งการวิเคราะห์เป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลภาวะหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ ตอนที่ 3 วิเคราะห์ทรัพย์สินที่ได้จากการกู้เงินจากสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด และตอนที่ 4 วิเคราะห์แนวทางการบริหารหนี้สิน ซึ่งเป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (descriptive research) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากแบบสอบถาม มาทำการวิเคราะห์ด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Statistical package for the social science: SPSS โดยใช้สถิติ คือ การอธิบายลักษณะทั่วไปของข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ เช่น การนำเสนอแบบตาราง ร้อยละ ความถี่ และ ข้อเสนอสรุปผลสัมมนาและสนทนากลุ่ม

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ภาวะหนี้สินครูและแนวทางการบริหารหนี้สินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด เพื่อต้องการทราบถึงข้อมูลเบื้องต้นของสมาชิกสหกรณ์ ก่อนที่จะมีหนี้สินและหลังจากมีหนี้สินว่าได้นำหนี้สินที่กู้ไปก่อให้เกิดสินทรัพย์ ตามวัตถุประสงค์การกู้เงินหรือไม่ และเป็นการหาข้อมูลเพื่อนำไปกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้สินของข้าราชการครู การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 ข้อมูลภาวะหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์

ตอนที่ 3 ทรัพย์สินที่ได้จากการกู้เงินจากสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด

ตอนที่ 4 แนวทางการบริหารหนี้สิน

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล

วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์

ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์มาวิเคราะห์ในการศึกษา เรื่อง ภาวะหนี้สินครูและแนวทางการบริหารหนี้สินของ สหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานสภาพ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ตำแหน่งการทำงาน ระดับเงินเดือน ระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ รายได้ต่อเดือน จำนวนหุ้นในสหกรณ์ จำนวนเงินฝากในสหกรณ์ และเงินออม

ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของสมาชิก สหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานสภาพ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ตำแหน่งการทำงาน จากตาราง 7 พบว่า

เพศ จากการศึกษา พบว่า สมาชิกสหกรณ์เป็นเพศหญิง จำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 52.10 และเป็นเพศชาย จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 47.90

อายุ จากการศึกษา พบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่อายุน้อยกว่า 46-50 ปี จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 46.32 รองลงมา คือ มีอายุอยู่ระหว่าง 41-45 ปี จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ

21.58 มีอายุต่ำกว่า 40 ปี จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 15.00 มีอายุระหว่าง 51-55 ปี จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 11.84 และมีอายุมากกว่า 55 ปี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5.26

ระดับการศึกษา จากการศึกษ พบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่มีการศึกษาที่ระดับปริญญาตรี จำนวน 319 คน คิดเป็นร้อยละ 83.90 รองลงมา คือ ระดับปริญญาโท จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 8.20 และต่ำกว่าระดับปริญญาตรี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 7.90

สถานภาพ จากการศึกษ พบว่า สมาชิกสหกรณ์ที่สมรสแล้ว จำนวน 316 คน คิดเป็นร้อยละ 83.20 สถานภาพ โสดและหม้าย/หย่า จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 8.40

จำนวนสมาชิกในครอบครัว จากการศึกษ พบว่า สมาชิกสหกรณ์มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 4 คน จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 36.05 มีสมาชิกมากกว่า 5 คน จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 19.47 มีสมาชิกในครอบครัว 5 คน จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 18.16 มีสมาชิกในครอบครัว 3 คน จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 15.53 และ มีสมาชิกในครอบครัวน้อยกว่า 3 คน จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 10.79

ตำแหน่งในหน้าที่ จากการศึกษ พบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่มีตำแหน่งในระดับ ครู คศ.2 จำนวน 286 คน คิดเป็นร้อยละ 75.30 ระดับ ครู คศ.1 จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 8.90 ระดับผู้บริหารจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.50 ระดับ ครู คศ.3 จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5.30 และตำแหน่งอื่นๆ จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 5.00

ตาราง 7 จำนวนและร้อยละข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์

ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
เพศ			
ชาย	182	47.90	
หญิง	198	52.10	
รวม	380	100.00	

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
อายุ			
ต่ำกว่า 40 ปี	57	15.00	อายุเฉลี่ย 46 ปี
41-45 ปี	82	21.58	อายุสูงสุด 61 ปี
46-50 ปี	176	46.32	อายุต่ำสุด 28 ปี
51-55 ปี	45	11.84	
มากกว่า 55 ปี	20	5.26	
รวม	380	100.00	
ระดับการศึกษา			
ต่ำกว่าปริญญาตรี	30	7.90	
ปริญญาตรี	319	83.90	
ปริญญาโท	31	8.20	
รวม	380	100.00	
สถานภาพ			
โสด	32	8.40	
สมรส	316	83.20	
หม้าย/หย่า	32	8.40	
รวม	380	100.00	
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)			
น้อยกว่า 3	41	10.79	
3	59	15.53	
4	137	36.05	
5	69	18.16	
มากกว่า 5	74	19.47	
รวม	380	100.00	

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
ตำแหน่งการทำงาน			
ผู้บริหาร	21	5.50	
ครู คศ.1	34	8.90	
ครู คศ.2	286	75.30	
ครู คศ.3	20	5.30	
อื่นๆ	19	5.00	
รวม	380	100.00	

เงินเดือน

ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ มีเงินเดือนอยู่ระหว่าง 20,001-25,000 บาท จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 35.53 รองลงมา คือ เงินเดือนอยู่ระหว่าง 25,001-30,000 บาท จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 21.32 มีเงินเดือนอยู่ระหว่าง 15,001-20,000 บาท จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 19.47 เงินเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 11.84 และมีเงินเดือนมากกว่า 30,000 บาท 42 คน คิดเป็นร้อยละ 11.05 ไม่ตอบ 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.79 ค่าเฉลี่ย 19,901 บาท สูงสุด 32,886 บาท ต่ำสุด 6,722 บาท (ตาราง 8)

ตาราง 8 จำนวนและร้อยละของสมาชิกสหกรณ์แบ่งตามเงินเดือน

เงินเดือน	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
ไม่ตอบ	3	0.79	ค่าเฉลี่ย 19,901 บาท
ต่ำกว่า 15,000 บาท	45	11.84	สูงสุด 32,886 บาท
15,001 -20,000 บาท	74	19.47	ต่ำสุด 6,722 บาท
20,001-25,000 บาท	135	35.53	
25,001-30,000 บาท	81	21.32	
มากกว่า 30,000 บาท	42	11.05	
รวม	380	100.00	

รายได้ทั้งหมด

ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ มีรายได้ทั้งหมดต่อเดือนอยู่ระหว่าง 20,001-25,000 บาท จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 35.07 ต่ำกว่า 20,000 บาท จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 28.68 รองลงมา คือ มีเงินเดือนอยู่ระหว่าง 25,001-30,000 บาท จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 20.26 เงินเดือน 30,001-35,000 บาท จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 6.32 มีเงินเดือนมากกว่า 40,000 บาท จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5.26 และมีเงินเดือน 35,001-40,000 บาท จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.84 ไม่ตอบ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 3.95 เงินเดือนเฉลี่ย 21,818 บาท สูงสุด 56,904 บาท ต่ำสุด 12,222 บาท (ตาราง 9)

ตาราง 9 จำนวนและร้อยละแบ่งตามรายได้ทั้งหมด

รายได้ทั้งหมด	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
ไม่ตอบ	15	3.95	เฉลี่ย 21,818 บาท
ต่ำกว่า 20,000 บาท	109	28.68	สูงสุด 56,904 บาท
20,001 – 25,000 บาท	128	33.68	ต่ำสุด 12,222 บาท
25,001 -30,000 บาท	77	20.26	
30,001-35,000 บาท	24	6.32	
35,001-40,000 บาท	7	1.84	
มากกว่า 40,000 บาท	20	5.26	
รวม	380	100.00	

รายได้สุทธิ

ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ มีรายได้สุทธิหลังจากหักค่าใช้จ่าย ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 41.84 รองลงมา คือ มีรายได้สุทธิอยู่ระหว่าง 5,001-10,000 บาท จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 32.10 มีรายได้สุทธิอยู่ระหว่าง 10,001-15,000 บาท จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 13.95 มีรายได้สุทธิระหว่าง 15,001-20,000 บาท จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.16 มีรายได้สุทธิมากกว่า 30,000 บาท จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.10 และมีรายได้สุทธิ 25,001-30,000 บาทจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.26 ไม่ตอบจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 5.00 รายได้สุทธิเฉลี่ย 7,808 บาท รายได้สุทธิสูงสุด 65,000 บาท รายได้สุทธิต่ำสุด 1,723 บาท (ตาราง 10)

ตาราง 10 จำนวนและร้อยละแบ่งตามเงินเหลือสุทธิหลังหักค่าใช้จ่าย

รายได้สุทธิ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
ไม่ตอบ	19	5.00	เฉลี่ย 7,808 บาท
ต่ำกว่า 5,000 บาท	159	41.84	สูงสุด 65,000 บาท
50,001 -10,000 บาท	122	32.10	ต่ำสุด 1,723 บาท
10,001-15,000 บาท	53	13.95	
15,001-20,000 บาท	12	3.16	
20,001-25,000 บาท	6	1.58	
25,001-30,000 บาท	1	0.26	
มากกว่า 30,000 บาท	8	2.10	
รวม	380	100.00	

ปริมาณของรายได้ต่อค่าใช้จ่าย

ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนไม่พอใช้ต่อค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น จำนวน 274 คน คิดเป็นร้อยละ 72.11 และพอใช้กับค่าใช้จ่าย จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 26.84 ไม่ตอบจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.05 (ตาราง 11)

ตาราง 11 จำนวนและร้อยละของปริมาณรายได้ต่อค่าใช้จ่าย

รายได้ต่อค่าใช้จ่าย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ตอบ	4	1.05
พอใช้	102	26.84
ไม่พอใช้	274	72.11
รวม	380	100.00

แหล่งเงินกู้

ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่มีการหาเงินกู้จากสหกรณ์ออมทรัพย์ ครูสุโขทัย จำกัด จำนวน 303 คน คิดเป็นร้อยละ 49.67 รองลงมาคือ กู้จากสถาบันการเงิน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 17.70 จากการใช้บัตรเครดิต จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 13.11 ใช้บริการเงินกู้อีกจำนวน

39 คน คิดเป็นร้อยละ 6.39 จากบุคคลทั่วไป 48 คน คิดเป็นร้อยละ 7.87 และอื่น ๆ จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 5.25 (ตาราง 12)

ตาราง 12 จำนวนและร้อยละของแหล่งเงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์

วิธีการกู้เงิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด	303	46.97
สถาบันการเงิน	108	17.70
บัตรเครดิต	80	13.11
ใช้บริการเงินกู้	39	6.39
กู้จากบุคคลทั่วไป	48	7.87
อื่น	32	5.25
รวม	610*	100.00

หมายเหตุ: *ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ระยะเวลาการรับราชการ

ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่รับราชการ อยู่ระหว่าง 21-30 ปี จำนวน 202 คน คิดเป็นร้อยละ 53.16 รองลงมา คือ รับราชการอยู่ระหว่าง 11-20 ปี จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 26.58 และรับราชการมากกว่า 30 ปี จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 11.58 ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 5.78 ไม่ตอบจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 3.89 ระยะเวลารับราชการ เฉลี่ย 40 ปี สูงสุด 40 ปี ต่ำสุด 1.2 ปี

ตาราง 13 จำนวนและร้อยละแบ่งตามระยะเวลาการรับราชการ

ระยะเวลาการรับราชการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
ไม่ตอบ	11	3.89	ค่าเฉลี่ย 23 ปี
ต่ำกว่า 10 ปี	22	5.78	สูงสุด 40 ปี
11 – 20 ปี	101	26.58	ต่ำสุด 1.2 ปี
21 – 30 ปี	202	53.16	
มากกว่า 30 ปี	44	11.58	
รวม	380	100.00	

ระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์

ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครู สุโขทัย จำกัด อยู่ระหว่าง 21-25 ปี จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 24.68 รองลงมา คือ อยู่ระหว่าง 16-20 ปี จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 22.90 อยู่ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 16.84 อยู่ระหว่าง 11-15 ปี จำนวน 55 คนคิดเป็นร้อยละ 14.47 อยู่ในระหว่าง 25 -30 ปี จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 13.42 และอยู่มากกว่า 30 ปีขึ้นไปจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.21 ไม่ตอบจำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.47 ระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์เฉลี่ย 18 ปี ระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์สูงสุด 38 ปี ระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ต่ำสุด 9.2 ปี (ตาราง 14)

ตาราง 14 จำนวนและร้อยละแบ่งตามระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์

ระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
ไม่ตอบ	17	4.47	ค่าเฉลี่ย 18 ปี
ต่ำกว่า 10 ปี	64	16.84	สูงสุด 38 ปี
11 – 15 ปี	55	14.47	ต่ำสุด 9.2 ปี
16 – 20 ปี	87	22.90	
21 – 25 ปี	90	23.68	
25 – 30 ปี	51	13.42	
มากกว่า 30 ปี	16	4.21	
รวม	345	100.00	

เหตุผลการเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์

ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ต้องการกู้เงินจากสหกรณ์ จำนวน 350 คน คิดเป็นร้อยละ 40.09 รองลงมา คือ เพื่อออมทรัพย์โดยสะสมเป็นรายเดือนและเงินฝาก จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 21.53 และ เพื่ออื่น ๆ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 1.15 (ตาราง 15)

ตาราง 15 จำนวนและร้อยละแบ่งตามเหตุผลการเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์

เหตุผลการเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพื่อออมทรัพย์	325	37.23
เพื่อฝากเงินกับสหกรณ์	188	21.53
เพื่อกู้เงิน	350	40.09
อื่น ๆ	10	1.15
รวม	873*	100.00

หมายเหตุ: *ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จำนวนหุ้นในสหกรณ์

ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ถือหุ้นในสหกรณ์ ระหว่าง 15,001 – 20,000 หุ้น จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 37.20 รองลงมา คือ ถือหุ้นมากกว่า 20,000 หุ้น จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 30.80 ถือหุ้นระหว่าง 10,001-15,001 หุ้น จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 20.80 ถือหุ้นระหว่าง 5,001 – 10,000 หุ้นจำนวน 21 คนคิดเป็นร้อยละ 8.40 และน้อยที่สุดถือหุ้นต่ำกว่า 5,000 หุ้น จำนวน 7 คนคิดเป็นร้อยละ 2.80 ไม่ตอบจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 34.21 สมาชิกที่มีหุ้นอยู่ในสหกรณ์เฉลี่ย 12,500 หุ้น สูงสุด 210,300 หุ้น ต่ำสุด 2,800 หุ้น (ตาราง 16)

ตาราง 16 จำนวนและร้อยละแบ่งตามจำนวนหุ้นที่ถือในสหกรณ์

จำนวนหุ้น	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย
ไม่ตอบ	130	34.21	ค่าเฉลี่ย 12,518 หุ้น
ต่ำกว่า 5,000 หุ้น	7	1.84	สูงสุด 210,300 หุ้น
5,001 – 10,000 หุ้น	21	8.40	ต่ำสุด 2,800 หุ้น
10,001 – 15,000 หุ้น	52	20.80	
15,001 – 20,000 หุ้น	93	24.47	
มากกว่า 20,000 หุ้น	77	20.26	
รวม	380	100.00	

สถานที่ในการฝากเงิน

ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ฝากเงินที่สหกรณ์ออมทรัพย์ครู สุโขทัย จำกัดจำนวน 318 คน คิดเป็นร้อยละ 80.71 รองลงมา คือ สถาบันการเงิน จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 17.26 และน้อยที่สุดคือ อื่น ๆ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.03 (ตาราง 17)

ตาราง 17 จำนวนและร้อยละแบ่งตามสถานที่ในการฝากเงิน

สถานที่ในการฝากเงิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด	318	80.71
สถาบันการเงิน	68	17.26
อื่น ๆ	8	2.03
รวม	394*	100.00

หมายเหตุ: *ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ประเภทของเงินฝากในสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัดมี 3 ประเภท (ตาราง 18)

ฝากประจำ

ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกสหกรณ์ ส่วนใหญ่มีเงินฝากระหว่าง 2,501-5,000 บาท จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 40.45 รองลงมา คือ ต่ำกว่า 2,500 บาท จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 32.58 มากกว่า 10,000 บาทจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 15.73 ระหว่าง 5,001 – 7,500 บาท จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 7.87และน้อยที่สุดคืออยู่ระหว่าง 7,501- 10,000 บาทคิดเป็นร้อยละ 3.37 ฝากประจำเฉลี่ย 10,056 บาท สูงสุด 350,000 บาท ต่ำสุด 1,893 บาท (ตาราง 18)

ฝากออมทรัพย์

ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกสหกรณ์ ส่วนใหญ่มีเงินฝากต่ำกว่า2,500 บาท จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 55.45 รองลงมา คือ มากกว่า 10,000 บาท จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 20.91 อยู่ระหว่าง 5,001-7,500 บาท จำนวน 24 คนคิดเป็นร้อยละ 10.91 อยู่ระหว่าง 2,501 – 5,000 บาทจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 9.09 และน้อยที่สุดอยู่ระหว่าง 7,501 – 10,000 บาท จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 3.64 ฝากออมทรัพย์เฉลี่ย 22,907 บาท สูงสุด 533,500 บาท ต่ำสุด 2,285 บาท (ตาราง 18)

ฝากออมทรัพย์พิเศษ

ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกสหกรณ์ ส่วนใหญ่มีเงินฝากต่ำกว่า 2,500 บาท จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 44.44 รองลงมา คือ มากกว่า 10,000 บาท จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 อยู่ระหว่าง 2,501 – 5,000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 22.22 ฝากออมทรัพย์พิเศษเฉลี่ย 15,244 บาท สูงสุด 380,000 บาท ต่ำสุด 2,276 บาท (ตาราง 18)

ตาราง 18 จำนวนและร้อยละแบ่งตามประเภทการฝากเงินในสหกรณ์ออมทรัพย์

ประเภทการฝากเงิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
ฝากประจำ			
ต่ำกว่า 2,500 บาท	29	32.58	เฉลี่ย 10,056 บาท
2,501 – 5,000 บาท	36	40.45	สูงสุด 350,000 บาท
5,001 – 7,500 บาท	7	7.87	ต่ำสุด 1,893 บาท
7,501 – 10,000 บาท	3	3.37	
มากกว่า 10,000 บาท	14	15.73	
รวม	89	100.00	
ฝากออมทรัพย์			
ต่ำกว่า 2,500 บาท	122	55.45	เฉลี่ย 22,907 บาท
2,501-5,000 บาท	20	9.09	สูงสุด 533,500 บาท
5,001- 7,500 บาท	24	10.91	ต่ำสุด 2,285 บาท
7,501 – 10,000 บาท	8	3.64	
มากกว่า 10,000 บาท	46	20.91	
รวม	220	100.00	
ฝากออมทรัพย์พิเศษ			
ต่ำกว่า 2,500 บาท	4	44.44	เฉลี่ย 15,244 บาท
2,501 – 5,000 บาท	2	22.22	สูงสุด 130,000 บาท
มากกว่า 5,000 บาท	3	33.33	ต่ำสุด 2,276 บาท
รวม	9	100.00	

จำนวนเงินฝากในสถาบันการเงิน

ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกสหกรณ์ ส่วนใหญ่มีเงินฝากมากกว่า 10,000 บาท จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 51.47 รองลงมา อยู่ระหว่าง 2,501 – 5,000 บาท จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 17.65 ต่ำกว่า 2,500 บาท จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 14.71 อยู่ระหว่าง 5,001 – 7,500 บาท จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 10.29 และอยู่ระหว่าง 7,501-10,000 บาท จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 5.85 สมาชิกมีเงินฝากในสถาบันการเงินเฉลี่ย 33,102 สูงสุด 1,000,000 ต่ำสุด 2,167 (ตาราง 19)

ตาราง 19 จำนวนและร้อยละแบ่งตามจำนวนเงินฝากในสถาบันการเงิน

จำนวนเงินฝาก	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
ต่ำกว่า 2,500 บาท	10	14.71	เฉลี่ย 33,102 บาท
2,501 – 5,000 บาท	12	17.65	สูงสุด 1,000,000 บาท
5,001- 7,500 บาท	7	10.29	ต่ำสุด 2,167 บาท
7,501 – 10,000 บาท	3	5.88	
มากกว่า 10,000 บาท	35	51.47	
รวม	68	100.00	

หนี้สินก่อนเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์

ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ไม่มีหนี้สิน จำนวน 271 คน คิดเป็นร้อยละ 61.04 รองลงมา คือ มีหนี้สินกับสถาบันการเงินอื่น จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 13.74 มีหนี้สินผ่อนสินค้า จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 10.36 มีหนี้สินกับบุคคลทั่วไป จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 8.56 หนี้สินกองทุนสวัสดิการจำนวน 26 รายคิดเป็นร้อยละ 5.85 หนี้สินอื่น ๆ จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.45 (ตาราง 20)

ตาราง 20 จำนวนและร้อยละของการมีหนี้สินก่อนการเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่มีหนี้สิน	271	61.04
หนี้สินกับสถาบันการเงิน	61	13.74
หนี้สินผ่อนชำระสินค้า	46	10.36
หนี้สินกับบุคคลทั่วไป	38	8.56
หนี้สินกองทุนสวัสดิการ	26	5.85
หนี้สินอื่น ๆ	2	0.45
รวม	444*	100

หมายเหตุ: *ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

รายละเอียดหนี้สินของสถาบันการเงินประกอบด้วย (ตาราง 21)

หนี้สินในสถาบันการเงิน พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่เป็นหนี้กับสถาบันการเงิน มากกว่า 20,000 บาท จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 70.49 รองลงมาอยู่ระหว่าง 15,001-20,000 บาท จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 13.11 ต่ำกว่า 5,000 บาทคิดเป็นร้อยละ 3.28 และอยู่ระหว่าง 5,001-10,000 บาท จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 11.48 และอยู่ระหว่าง 10,001 – 15,000 บาท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.64 สมาชิกมีหนี้สินก่อนเข้าเป็นสมาชิกเฉลี่ย 50,118 บาท สูงสุด 160,000 บาท ต่ำสุด 5,402 บาท

ผ่อนชำระสินค้า พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่เป็นหนี้กับการผ่อนชำระสินค้ามากกว่า 20,000 บาท จำนวน 24 ราย คิดเป็นร้อยละ 52.17 รองลงมาอยู่ระหว่าง 5,001-10,000 บาท จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 26.09 อยู่ระหว่าง 20,001 - 25,000 บาทและ ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 8.70 และอยู่ระหว่าง 10,001- 15,000 บาทจำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.35 มีหนี้สินผ่อนชำระสินค้าเฉลี่ย 17,699 บาท สูงสุด 300,000 บาท ต่ำสุด 16,891 บาท

บุคคลทั่วไป พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่มีหนี้กับบุคคลทั่วไประหว่าง 5,001 – 10,000 บาท จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 39.47 รองลงมาคือมากกว่า 10,001 – 15,000 บาทจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 34.21 ต่ำว่า 5,000 บาทจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 7.89 และมากกว่า 15,001 บาท จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 18.42 สมาชิกมีหนี้กับบุคคลทั่วไปเฉลี่ย 14,907 บาท สูงสุด 400,000 บาท ต่ำสุด 4,991 บาท

กองทุนสวัสดิการ พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่มีหนี้กับกองทุนสวัสดิการมากกว่า 15,001 บาทจำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 88.46 ต่ำกว่า 5,000 บาท ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท และ 10,001 – 15,000 บาท มีสมาชิกแต่ละช่วง ๆ ละ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.84, 3.85 และ 3.85 สมาชิกมีหนี้กับกองทุนสวัสดิการเฉลี่ย 112,250 สูงสุด 200,000 ต่ำสุด 1,425

ตาราง 21 จำนวนและร้อยละของสมาชิกแบ่งตามหนี้สินสถาบันการเงินก่อนเข้าเป็นสมาชิก

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
สถาบันการเงิน			
ต่ำกว่า 5,000 บาท	2	3.70	เฉลี่ย 50,118 บาท
5,001-10,000 บาท	7	12.96	สูงสุด 160,000 บาท
10,001-15,001 บาท	1	1.85	ต่ำสุด 5,402 บาท
15,001-20,000 บาท	1	1.85	
มากกว่า 20,000 บาท	43	72.63	
รวม	46	100.00	
ผ่อนชำระสินค้า			
ต่ำกว่า 5,000 บาท	4	8.70	เฉลี่ย 17,699 บาท
5,001-10,000 บาท	12	26.09	สูงสุด 300,000 บาท
10,001-15,000 บาท	2	4.35	ต่ำสุด 11,891 บาท
15,001-20,000 บาท	4	8.70	
มากกว่า 20,000 บาท	24	52.17	
รวม	46	100.00	
บุคคลทั่วไป			
ต่ำกว่า 5,000 บาท	3	7.89	เฉลี่ย 14,907 บาท
5,001-10,000 บาท	15	39.47	สูงสุด 400,000 บาท
10,001-15,000 บาท	13	34.81	ต่ำสุด 4,991 บาท
มากกว่า 15,000 บาท	7	18.42	
รวม	38	100.00	
กองทุนสวัสดิการ			
ต่ำกว่า 5,000 บาท	1	3.84	เฉลี่ย 112,250 บาท
5,001-10,000 บาท	1	3.85	สูงสุด 200,000 บาท
10,001-15,000 บาท	1	3.85	ต่ำสุด 1,425 บาท
มากกว่า 15,000 บาท	23	88.46	
รวม	26	100.00	

จากผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล พบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 52.10 เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 47.90 ส่วนใหญ่อายุอยู่ระหว่าง 46 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 46.32 รองลงมาคืออายุอยู่ระหว่าง 41 – 45 คิดเป็นร้อยละ 21.58 อายุเฉลี่ย 46 ปี การศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี สถานภาพสมรสแล้ว และมีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4 คน อยู่ในตำแหน่งครู คศ.2 มีเงินเดือนเฉลี่ย 19,901 บาท รายได้เฉลี่ย 21,818 บาท รายได้สุทธิเฉลี่ย 7,808 บาท มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกเฉลี่ย 18 ปี ส่วนใหญ่รับราชการมาแล้วเฉลี่ย 23 ปี แต่ไม่พอใช้จ่าย เหตุผลการเข้าเป็นสมาชิกส่วนใหญ่ต้องการกู้เงินจากสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย คิดเป็นร้อยละ 40.09 รองลงมาคือเพื่อออมทรัพย์ คิดเป็นร้อยละ 37.23 และก่อนเข้าเป็นสมาชิกส่วนใหญ่ไม่มีหนี้สิน คิดเป็นร้อยละ 61.04 และมีหนี้สินกับสถาบันการเงิน คิดเป็นร้อยละ 13.74 สมาชิกสหกรณ์มีทุนเรือนหุ้น เฉลี่ย 12,518 บาท มีเงินฝากในสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย คิดเป็นร้อยละ 80.71 รองลงมาจากสถาบันการเงิน คิดเป็นร้อยละ 17.26

จากข้อมูลเบื้องต้น แสดงให้เห็นว่าสมาชิกสหกรณ์มีความศรัทธา เชื่อถือ และเชื่อมั่นต่อสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย อีกประการสมาชิกสหกรณ์เห็นว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัยเป็นแหล่งเงินกู้ที่ไม่ยุ่งยากในการกู้เงิน

ตอนที่ 2 ข้อมูลภาวะหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์

ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลภาวะหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์มาวิเคราะห์ในการศึกษา ได้แก่ แหล่งเงินกู้ หนี้สินคงเหลือ และการกู้เงินฉุกเฉินจากสหกรณ์ออมทรัพย์

แหล่งเงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์

ผลการศึกษา พบว่า ตั้งแต่ปี 2545 จนถึงปัจจุบัน สมาชิกสหกรณ์มีหนี้สินจากแหล่งเงินกู้ที่สหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด จำนวน 327 คน คิดเป็นร้อยละ 69.28 รองลงมาคือ สถาบันการเงิน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 22.25 จากสถาบันการเงินและบุคคลทั่วไป จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 5.72 และอื่นๆ เช่น ญาติพี่น้อง จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 2.75 (ตาราง 22)

ตาราง 22 จำนวนและร้อยละของสมาชิกสหกรณ์แบ่งตามแหล่งเงินกู้

แหล่งเงินกู้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด	327	69.28
สถาบันการเงิน	105	22.25
บุคคลทั่วไป	27	5.72
อื่นๆ	13	2.75
รวม	472*	100.00

หมายเหตุ: *ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ประเภทเงินกู้

ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกสหกรณ์ใช้บริการในเงินกู้สามัญ จำนวน 327 คน คิดเป็นร้อยละ 93.27 และ เงินกู้พิเศษ 22 คน คิดเป็นร้อยละ 6.73 (ตาราง 23)

ตาราง 23 จำนวนและร้อยละแบ่งตามประเภทเงินกู้ในสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด

ประเภทเงินกู้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เงินกู้สามัญ	305	93.27
เงินกู้พิเศษ	22	6.73
รวม	327*	100.00

หมายเหตุ: *ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จำนวนเงินกู้สามัญ

ผลการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่สมาชิกสหกรณ์ใช้บริการเงินกู้สามัญมากกว่า 400,000 บาท จำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 76.72 รองลงมาคือ จำนวนเงิน 300,000 – 400,000 บาท จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 8.20 ส่วนจำนวนเงินกู้ ระหว่าง 100,001 – 200,000 บาท จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 6.88 ระหว่าง 200,001 – 300,000 บาท จำนวน 19 คนคิดเป็นร้อยละ 6.23 และ

น้อยกว่า 100,000 – 200,000 บาท จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.97 ค่าเฉลี่ย 415,200 บาท สูงสุด 570,000 บาท ต่ำสุด 35,500 บาท (ตาราง 24)

ตาราง 24 จำนวนและร้อยละแบ่งตามจำนวนเงินกู้สามัญ

จำนวนเงินกู้สามัญ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
น้อยกว่า 100,000 บาท	6	1.97	เฉลี่ย 415,200 บาท
100,001 – 200,000 บาท	21	6.88	ค่าสูงสุด 570,000 บาท
200,001- 300,000 บาท	19	6.23	ค่าต่ำสุด 35,500 บาท
300,001 – 400,000 บาท	25	8.20	
มากกว่า 400,000 บาท	234	76.72	
รวม	305	100.00	

จำนวนเงินกู้พิเศษ

ผลการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่สมาชิกสหกรณ์ใช้บริการเงินกู้พิเศษจำนวนเงินต่ำกว่า 500,000 บาท จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 63.64 รองลงมาคือ จำนวนเงิน 500,001-1,000,000 บาท จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 27.27 ส่วนจำนวนเงินกู้มากกว่า 1,000,000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 9.09 สมาชิกใช้บริการเงินกู้พิเศษเฉลี่ย 457,188 บาท สูงสุด 500,000 บาท ต่ำสุด 250,778 บาท ค่าเฉลี่ย 566,300 บาท สูงสุด 1,421,500 บาท ต่ำสุด 405,000 บาท (ตาราง 25)

ตาราง 25 จำนวนและร้อยละแบ่งตามจำนวนเงินกู้พิเศษ

จำนวนเงินกู้พิเศษ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
ต่ำกว่า 500,000 บาท	14	63.64	ค่าเฉลี่ย 566,300 บาท
500,001-1,000,000 บาท	6	27.27	สูงสุด 1,421,500 บาท
มากกว่า 1,000,000 บาท	2	9.09	ต่ำสุด 405,000 บาท
รวม	22	100.00	

หนี้สินจากแหล่งเงินกู้

ผลจากการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่สมาชิกสหกรณ์ใช้บริการเงินกู้ จากสถาบันการเงิน จำนวน 96 คน และจำนวนเงินที่สมาชิกสหกรณ์กู้มากที่สุด คือ มากกว่า 200,000 บาท จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 39.58 ของสมาชิกสหกรณ์ที่กู้จากสถาบันการเงิน รองลงมาคือ ต่ำกว่า 50,000 บาท จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 22.92 และ 150,001-200,000 บาท จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 ส่วนการกู้เงินจากบุคคลทั่วไป จำนวน 28 คน และจำนวนเงินที่สมาชิกสหกรณ์กู้มากที่สุด คือต่ำกว่า 50,000 บาท จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 57.14 ของสมาชิกสหกรณ์ที่กู้จากบุคคลทั่วไป รองลงมาคือ 150,001-200,000 บาท จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 17.86 มากกว่า 200,000 บาท จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 14.29 และการกู้เงินจากแหล่งอื่นๆ จำนวน 13 คน กู้เงินมากที่สุด คือ ต่ำกว่า 50,000 บาท จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 69.23 จากของสมาชิกสหกรณ์ที่กู้จากแหล่งอื่นๆ และระหว่าง 150,001-200,000 บาท จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 30.77 (ตาราง 26)

ตาราง 26 จำนวนและร้อยละแบ่งตามจำนวนหนี้สินจากแหล่งเงินกู้

ประเภทเงินกู้*	สถาบันการเงิน		บุคคลทั่วไป		อื่นๆ	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 50,000 บาท	22	22.92	16	57.14	9	69.23
50,001 – 100,000 บาท	15	15.63	3	10.71	-	0.00
100,001- 150,000 บาท	5	5.21	-	0.00	-	0.00
150,001 – 200,000 บาท	16	16.67	5	17.86	4	30.77
มากกว่า 200,000 บาท	38	39.58	4	14.29	-	0.00
รวม	96	100.00	28	100.00	13	100.00

หมายเหตุ: *ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

หนี้สินคงเหลือ

ผลการศึกษา พบว่า ปัจจุบันสมาชิกสหกรณ์ มีหนี้สินคงเหลือกับสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด จำนวน 305 คน คิดเป็นร้อยละ 57.11 รองลงมาคือธนาคารจำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 17.25 สถาบันการเงิน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 7.17 บุคคลทั่วไปจำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 6.78 หนี้้นอกระบบจำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 4.46 สวัสดิการครูสภาจำนวน 21 คน คิด

เป็นร้อยละ 4.07 และแหล่งอื่น ๆ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.16 คน คิดเป็นร้อยละ 1.11 (ตาราง 27)

ตาราง 27 จำนวนและร้อยละแบ่งตามหนี้สินคงเหลือของสมาชิกสหกรณ์

แหล่งเงินกู้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด	305	59.11
สวัสดิการครูสภา	21	4.07
ธนาคาร	89	17.25
สถาบันการเงิน	37	7.17
บุคคลทั่วไป	35	6.78
หนี้นอกระบบ	23	4.46
แหล่งอื่น ๆ	6	1.16
รวม	516*	100.00

หมายเหตุ: ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

หนี้สินคงเหลือของเงินกู้สามัญ

ผลการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่สมาชิกสหกรณ์ใช้บริการเงินกู้สามัญ มีหนี้สินคงเหลือมากกว่า 400,000 บาท จำนวน 201 คน คิดเป็น ร้อยละ 65.90 รองลงมาคือ ต่ำกว่า 100,000 บาท จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 13.44 ส่วนมีหนี้สินคงเหลือระหว่าง 300,001 – 400,000 บาท จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 9.51 ระหว่าง 200,001-300,000 บาท จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 5.90 และ 100,001-200,000 บาทจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 5.25 ค่าเฉลี่ย 110,765 บาท สูงสุด 556,400 บาท ต่ำสุด 27,100 บาท (ตาราง 28)

ตาราง 28 จำนวนและร้อยละของสมาชิกสหกรณ์ที่ใช้บริการเงินกู้สามัญ

จำนวนเงินกู้สามัญ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
ต่ำกว่า 100,000 บาท	41	13.44	ค่าเฉลี่ย 110,765 บาท
100,001-200,000 บาท	16	5.25	สูงสุด 556,400 บาท
200,001-300,000 บาท	18	5.90	ต่ำสุด 27,100 บาท
300,001-400,000 บาท	29	9.51	
มากกว่า 400,000 บาท	201	65.90	
รวม	305	100.00	

ห้สินคงเหลือของเงินกู้พิเศษ จากการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่สมาชิกสหกรณ์ที่ใช้บริการเงินกู้พิเศษมีหนี้สินคงเหลือมากกว่า 40,000 บาท จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 22.72 รองลงมาคือ จำนวนเงินต่ำกว่า 10,000 บาทและระหว่าง 10,001-20,000 บาท จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 18.18 ส่วนหนี้สินคงเหลือจำนวน 30,001 - 40,000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 9.09 และมีหนี้สินคงเหลือระหว่าง 20,001-30,000 บาท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 4.55 ไม่ตอบจำนวน 6 คน ค่าเฉลี่ย 57,875 บาท สูงสุด 516,500 บาท ต่ำสุด 9,500 บาท (ตาราง 29)

ตาราง 29 จำนวนและร้อยละของสมาชิกสหกรณ์ที่ใช้บริการเงินกู้พิเศษ

จำนวนเงินกู้พิเศษ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
ไม่ตอบ	6	27.27	ค่าเฉลี่ย 57,875 บาท
ต่ำกว่า 10,000 บาท	4	18.18	สูงสุด 516,500 บาท
10,001-20,000 บาท	4	18.18	ต่ำสุด 9,500 บาท
20,001-30,000 บาท	1	4.55	
30,001-40,000 บาท	2	9.09	
มากกว่า 40,000 บาท	5	22.72	
รวม	22	100.00	

หนี้สินจากแหล่งเงินกู้

ผลการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่สมาชิกสหกรณ์ใช้บริการเงินกู้ จากธนาคาร จำนวน 81 คน และจำนวนเงินที่สมาชิกสหกรณ์กู้มากกว่าที่สุด คือ 40,000 บาท จำนวน 71 คน จากสถาบันการเงินจำนวน 34 คน และจำนวนเงินที่สมาชิกกู้มากที่สุดคือ มากกว่า 40,000 บาท จำนวน 23 คน จากบุคคลอื่นจำนวน 34 คน และจำนวนเงินที่สมาชิกกู้มากที่สุดคือ มากกว่า 40,000 บาทจำนวน 17 คน 40,000 บาท จากครูสภาจำนวน 21 คน และจำนวนเงินที่สมาชิกกู้มากที่สุดคือ มากกว่า 40,000 บาท จำนวน 20 คน จากหนี้นอกระบบจำนวน 23 คน และจำนวนเงินที่สมาชิกกู้มากที่สุดคือ มากกว่า 40,000 บาท จำนวน 8 คน และจากแหล่งอื่น ๆ จำนวน 6 คน และจำนวนเงินที่สมาชิกกู้มากที่สุดคือ ระหว่าง 30,001-40,000 บาทจำนวน 3 คน (ตาราง 30)

ตาราง 30 จำนวนและร้อยละของสมาชิกสหกรณ์มีหนี้สินจากแหล่งเงินกู้

แหล่งเงินกู้*	ครูสภา	ธนาคาร	สถาบัน	บุคคลอื่น	นอกระบบ	อื่น ๆ
จำนวนเงิน	จำนวน (คน)	จำนวน (คน)	การเงิน จำนวน (คน)	จำนวน (คน)	จำนวน (คน)	จำนวน (คน)
ต่ำกว่า 10,000 บาท	-	1	2	2	3	1
10,001-20,000 บาท	1	4	3	5	7	-
20,001-30,000 บาท	-	3	5	9	5	1
30,001-40,000 บาท	-	2	1	1	-	3
มากกว่า 40,000 บาท	20	71	23	17	8	1
รวม	21	81	34	34	23	6

หมายเหตุ: *ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

การกู้เงินฉุกเฉิน จากการศึกษา พบว่า สมาชิกสหกรณ์มีการกู้เงินฉุกเฉิน จำนวน 275 คน คิดเป็นร้อยละ 72.40 และไม่เคยกู้เงินฉุกเฉิน จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 27.60 (ตาราง 31)

ตาราง 31 จำนวนและร้อยละของสมาชิกสหกรณ์ที่ใช้กู้เงินฉุกเฉิน

การให้บริการเงินกู้ฉุกเฉิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
กู้เงินฉุกเฉิน	275	72.40
ไม่เคยกู้เงินฉุกเฉิน	105	27.60
รวม	380	100.00

จำนวนการกู้เงินฉุกเฉิน

ผลการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่สมาชิกสหกรณ์มีการกู้เงินฉุกเฉิน 2 ครั้งต่อปี จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 42.65 รองลงมาคือ 1 ครั้งต่อปี จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 26.57 ส่วนจำนวนการกู้เงินฉุกเฉินมากกว่า 5 ครั้งต่อปี จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 23.62 ส่วนจำนวน 3 ครั้งต่อปีจำนวน 25 คนคิดเป็นร้อยละ 9.23 และ 4 ครั้งต่อปี จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 7.74 สมาชิกกู้เงินฉุกเฉินเฉลี่ย 2 ครั้งต่อปี สูงสุด 12 ครั้ง ต่ำสุด 1 ครั้ง (ตาราง 32)

ตาราง 32 จำนวนและร้อยละของสมาชิกสหกรณ์ที่ให้บริการเงินกู้เงินฉุกเฉินต่อปี

จำนวนการกู้เงิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1 ครั้ง/ปี	76	27.64
2 ครั้ง/ปี	89	32.36
3 ครั้ง/ปี	25	9.09
4 ครั้ง/ปี	21	7.64
มากกว่า 5 ครั้ง/ปี	64	23.27
รวม	275	100

จากข้อมูลภาวะหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ พบว่าสมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่กู้เงินกับสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัดคิดเป็นร้อยละ 93.27 เงินกู้พิเศษคิดเป็นร้อยละ 6.73 โดยนำเงินกู้ยืมเพื่อไปใช้จ่ายในการซื้อบ้าน คิดเป็นร้อยละ 21.02 รถยนต์คิดเป็นร้อยละ 20.44 และเพื่อการศึกษาต่อคิดเป็นร้อยละ 17.21 ทั้งนี้สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ยังมีเงินสดเฉลี่ยต่อคน 1,345 บาท เงินฝากธนาคารเฉลี่ย 3,763 บาท และมีหนี้สินคงเหลือกับสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย คิดเป็นร้อยละ 60.93 ธนาคารคิดเป็นร้อยละ 17.25 สถาบันการเงิน คิดเป็นร้อยละ 7.17

จากข้อมูลเบื้องต้นจะเห็นว่าสมาชิกสหกรณ์กู้เงินกับสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย เป็นส่วนใหญ่ แสดงให้เห็นว่าการกู้เงินกับสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัยไม่มีความยุ่งยาก สลับซับซ้อน และสมาชิกสหกรณ์สามารถส่งชำระเงินงวดชำระหนี้ได้ตามกำหนด ก่อให้เกิดความ มั่นคงและความเชื่อถือต่อสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด

ตอนที่ 3 ทรัพย์สินที่ได้จากการกู้เงินจากสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด

ผู้ศึกษาได้สำรวจเกี่ยวกับจำนวนของอสังหาริมทรัพย์ และสังหาริมทรัพย์ของ สมาชิกสหกรณ์

ทรัพย์สินจากกู้ยืมเงินสหกรณ์ออมทรัพย์ จากการศึกษา พบว่า สมาชิกมีการกู้ยืม เงินเพื่อนำไปใช้ในการซื้อบ้าน จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 21.02 รถยนต์ จำนวน 177 คน คิด เป็นร้อยละ 20.44 การศึกษา จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 17.21 ที่ดิน จำนวน 108 คน คิดเป็น ร้อยละ 12.47 รถจักรยานยนต์ จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 10.28 บ้านพร้อมที่ดิน จำนวน 65 คน คิดเป็น ร้อยละ 7.51 เครื่องประดับ จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 3.23 เฟอร์นิเจอร์ จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 2.77 เงินสด จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 1.96 เงินฝากธนาคาร จำนวน 14 คน คิด เป็นร้อยละ 1.62 ทาวเฮาส์ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 1.27 และคอนโด จำนวน 2 คน คิดเป็น ร้อยละ 0.23 (ตาราง 33)

ตาราง 33 จำนวนและร้อยละของทรัพย์สินจากกู้ยืมเงินสหกรณ์ออมทรัพย์

ทรัพย์สิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
บ้าน	182	21.02
รถยนต์	177	20.44
การศึกษาต่อ	149	17.21
ที่ดิน	108	12.47
รถจักรยานยนต์	89	10.28
บ้านพร้อมที่ดิน	65	7.51

ตาราง 33 (ต่อ)

ทรัพย์สิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เครื่องประดับ	28	3.23
เฟอร์นิเจอร์	24	2.77
เงินสด	17	1.96
เงินฝากธนาคาร	14	1.62
ทาวเฮ้าส์	11	1.27
คณ โคมินิยม	2	0.23
รวม	866*	100.00

หมายเหตุ: *ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

การใช้เงินกู้จากสหกรณ์ออมทรัพย์ ครัวเรือน

ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกสหกรณ์มีการใช้เงินกู้ในการซ่อมแซมบ้าน จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 45.60 และการต่อเติมบ้าน จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 54.40 (ตาราง 34)

ตาราง 34 จำนวนและร้อยละของการใช้เงินกู้ ครัวเรือน

การใช้เงินกู้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การต่อเติมบ้าน	83	45.60
การซ่อมแซมบ้าน	99	54.40
รวม	182*	100.00

หมายเหตุ: *ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

การใช้เงินกู้จากสหกรณ์ออมทรัพย์ ครัวเรือนการศึกษา

ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกสหกรณ์มีการใช้เงินกู้ในเพื่อการศึกษาของบุตร/หลาน จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 54.36 และการศึกษาของตนเอง จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 45.64 (ตาราง 35)

ตาราง 35 จำนวนและร้อยละของการใช้เงินกู้ กรณีการศึกษา

การใช้เงินกู้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ตนเอง	68	45.64
บุตร/หลาน	81	54.36
รวม	149*	100.00

หมายเหตุ: *ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ราคาประเมินที่ดิน

ผลการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่สมาชิกสหกรณ์มีที่ดิน โดยมีราคาประเมินของที่ดินมากกว่า 400,000 บาท จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 53.27 รองลงมาคือ ราคาประเมินระหว่าง 200,001 – 300,000 บาท จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 16.82 ส่วนราคา 100,001 – 400,000 บาท จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 10.28 และราคาประเมินต่ำกว่า 100,000 บาท จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 9.35 ไม่ตอบ 1 คน ราคาประเมินที่ดินเฉลี่ย 170,395 บาท สูงสุด 500,500 บาท ต่ำสุด 99,155 บาท (ตาราง 36)

ตาราง 36 จำนวนและร้อยละของราคาประเมินที่ดิน

ราคาประเมิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
ไม่ตอบ	1	0.92	เฉลี่ย 170,395 บาท
ต่ำกว่า 100,000 บาท	10	9.35	สูงสุด 500,500 บาท
100,001-200,000 บาท	11	10.28	ต่ำสุด 99,155 บาท
200,001-300,000 บาท	18	16.82	
300,001- 400,000 บาท	11	10.28	
มากกว่า 400,000 บาท	57	53.27	
รวม	108	100.00	

ราคาประเมินบ้านกรณีต่อเติม

ผลการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่ส่วนใหญ่สมาชิกสหกรณ์ที่มีบ้านเป็นของตนเอง มีราคาประเมินของบ้านในกรณีต่อเติมมากกว่า 200,000 บาท จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 27.71 รองลงมาคือ ราคาประเมินต่ำกว่า 100,001 - 150,000 บาท จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 22.89 ราคาประเมินต่ำกว่า 50,000 จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 18.07 ราคาประเมินระหว่าง 50,001 – 100,000 บาท จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 16.87 และราคาประเมินระหว่าง 150,001 – 200,000 บาท จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 14.46 ราคาประเมินเฉลี่ย 125,324 บาท สูงสุด 250,123 บาท ต่ำสุด 41,324 บาท (ตาราง 37)

ราคาประเมินบ้านกรณีซ่อมแซมบ้าน

ผลการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่สมาชิกสหกรณ์ที่มีบ้านเป็นของตนเอง มีราคาประเมินของบ้านในกรณีซ่อมแซมมากกว่า 200,000 บาทจำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 32.32 รองลงมาคือ ระหว่าง 100,001-150,000 บาท จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 23.23 ระหว่าง 150,001-200,000 บาทจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 19.19 ต่ำกว่า 50,000 บาท จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 11.11 และน้อยที่สุดระหว่าง 50,001 – 100,000 บาทจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 14.14 ราคาประเมินบ้านกรณีที่ซ่อมแซมบ้าน เฉลี่ย 189,678 บาท สูงสุด 241,489 บาท ต่ำสุด 49,515 บาท (ตาราง 37)

ตาราง 37 จำนวนและร้อยละของราคาประเมินบ้าน

ราคาประเมิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
กรณีต่อเติมบ้าน			
ต่ำกว่า 50,000 บาท	15	18.07	เฉลี่ย 125,324 บาท
50,001-100,000 บาท	14	16.87	สูงสุด 250,123 บาท
100,001-150,000 บาท	19	22.89	ต่ำสุด 41,324 บาท
150,001- 200,000 บาท	12	14.46	
มากกว่า 200,000 บาท	23	27.71	
รวม	83.	100.00	

ตาราง 37 (ต่อ)

ราคาประเมิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
กรณีซ่อมแซมบ้าน			
ต่ำกว่า 50,000 บาท	11	11.11	เฉลี่ย 189,678 บาท
50,001-100,000 บาท	14	14.14	สูงสุด 241,489 บาท
100,001-150,000 บาท	23	23.23	ต่ำสุด 49,515 บาท
150,001- 200,000 บาท	19	19.19	
มากกว่า 200,000 บาท	32	32.32	
รวม	99	100.00	

ราคาประเมินบ้านพร้อมที่ดิน

ผลการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่สมาชิกสหกรณ์ที่มีบ้านพร้อมที่ดินโดยราราคาประเมินของบ้านพร้อมที่ดินมากกว่า 1,600,000 บาท จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 46.15 รองลงมา คือ ราคาประเมินระหว่าง 1,400,001-1,600,000 บาท จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 27.69 ส่วนราคาประเมินต่ำกว่า 1,000,000 บาท จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 16.70 ราคาประเมินระหว่าง 1,200,001-1,400,000 บาท จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 7.60 และราคาประเมินอยู่ระหว่าง 1,000,001-1,200,000 บาทจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.54 ราคาประเมินบ้านพร้อมที่ดิน เฉลี่ย 934,447 บาท สูงสุด 2,019,980 บาท ต่ำสุด 945,145 บาท (ตาราง 38)

ตาราง 38 จำนวนและร้อยละของราคาประเมินของบ้านพร้อมที่ดิน

ราคาประเมิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
ต่ำกว่า 1,000,000 บาท	11	16.92	เฉลี่ย 934,447 บาท
1,000,001 – 1,200,000 บาท	1	1.50	สูงสุด 2,019,980 บาท
1,200,001 – 1,400,000 บาท	5	7.69	ต่ำสุด 945,145 บาท
1,400,001 – 1,600,000 บาท	18	27.69	
มากกว่า 1,600,000 บาท	30	46.15	
รวม	65	100.00	

ราคาประเมินทาวเฮ้าส์

ผลการศึกษา พบว่าส่วนใหญ่สมาชิกสหกรณ์ที่มีทาวเฮ้าส์ มีราคาประเมินของทาวเฮ้าส์ ที่มากกว่า 700,000 บาท จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 45.46 รองลงมาคือ ราคาประเมินระหว่าง 600,001 – 700,000 บาท จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 36.36 และราคาประเมินระหว่าง 500,001 – 600,000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 18.18 ราคาประเมินทาวเฮ้าส์เฉลี่ย 650,000 บาท สูงสุด 1,500,000 บาท ต่ำสุด 500,000 บาท (ตาราง 39)

ตาราง 39 จำนวนและร้อยละของราคาประเมินของทาวเฮ้าส์

ราคาประเมิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
500,001 – 600,000 บาท	2	18.18	เฉลี่ย 610,000 บาท
600,001 – 700,000 บาท	4	36.36	สูงสุด 1,500,000 บาท
มากกว่า 700,000 บาท	5	45.46	ต่ำสุด 500,000 บาท
รวม	11	100.00	

ราคาประเมินคอนโดมิเนียม

ผลการศึกษา พบว่าสมาชิกสหกรณ์ที่มีคอนโดมิเนียม มีราคาประเมินคอนโดมิเนียมที่ต่ำกว่า 500,000 บาท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 และมากกว่า 800,000 บาท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 ราคาประเมินเฉลี่ย 995,000 บาท สูงสุด 1,500,000 บาท ต่ำสุด 490,000 บาท (ตาราง 40)

ตาราง 40 จำนวนและร้อยละของราคาประเมินของคอนโดมิเนียม

ราคาประเมิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
ต่ำกว่า 500,000 บาท	1	50.00	เฉลี่ย 995,000 บาท
มากกว่า 500,000 บาท	1	50.00	สูงสุด 1,500,000 บาท ต่ำสุด 490,000 บาท
รวม	2	100.00	

ราคาประเมินรถยนต์

ผลการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่สมาชิกสหกรณ์ที่มี รถยนต์ มีราคาประเมินของรถยนต์ต่ำกว่า 500,000 บาท จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 32.20 และรองลงมามากกว่า 800,000 บาท จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 23.73 อยู่ระหว่าง 500,001-600,000 บาท จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 19.21 และระหว่าง 700,001-800,000 บาท จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 9.04 ไม่ตอบ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.13 ราคาประเมินรถยนต์เฉลี่ย 318,986 บาท สูงสุด 900,000 บาท ต่ำสุด 101,345 บาท (ตาราง 41)

ตาราง 41 จำนวนและร้อยละของราคาประเมินของรถยนต์

ราคาประเมิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
ไม่ตอบ	2	1.13	เฉลี่ย 318,986 บาท
ต่ำกว่า 500,000 บาท	57	32.20	สูงสุด 900,000 บาท
500,001-600,000 บาท	34	19.21	ต่ำสุด 101,345 บาท
600,001-700,000 บาท	26	14.69	
700,001-800,000 บาท	16	9.04	
มากกว่า 800,000 บาท	42	23.73	
รวม	177	100.00	

ราคาประเมินรถจักรยานยนต์

ผลการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่สมาชิกสหกรณ์ที่มี รถจักรยานยนต์ มีราคาประเมินของรถจักรยานยนต์อยู่ระหว่าง 20,001-40,000 บาท จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 47.19 รองลงคือ ราคาประเมินระหว่าง 40,001 – 60,000 บาท จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 25.84 ราคาประเมินต่ำกว่า 20,000 บาท จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 16.85 ราคาประเมินมากกว่า 80,000 บาท จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4.49 และราคาประเมินระหว่าง 60,001 – 80,000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.25 ไม่ตอบจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.37 ราคาประเมินรถจักรยานยนต์เฉลี่ย 49,880 บาท สูงสุด 100,000 บาท ต่ำสุด 8,900 บาท (ตาราง 42)

ตาราง 42 จำนวนและร้อยละของราคาประเมินของรถจักรยานยนต์

ราคาประเมิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
ไม่ตอบ	3	3.37	เฉลี่ย 49,880 บาท
ต่ำกว่า 20,000 บาท	15	16.85	สูงสุด 100,000 บาท
20,001- 40,000 บาท	42	47.19	ต่ำสุด 8,900 บาท
40,001- 60,000 บาท	23	25.84	
60,001-80,000 บาท	2	2.25	
มากกว่า 80,000 บาท	4	4.49	
รวม	89	100.00	

ราคาประเมินเฟอร์นิเจอร์

ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่มีราคาประเมินเฟอร์นิเจอร์อยู่ที่ 20,001-40,000 บาท จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 41.70 รองลงมาระหว่าง 40,001-60,000 บาท กับ มากกว่า 80,000 บาท จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 20.80 ระหว่าง 60,001-80,000 บาท จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50 และต่ำกว่า 20,000 บาท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 4.20 เฉลี่ย 23,874 บาท สูงสุด 100,000 บาท ต่ำสุด 11,238 บาท (ตาราง 43)

ตาราง 43 จำนวนและร้อยละของราคาประเมินเฟอร์นิเจอร์

ราคาประเมิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
ต่ำกว่า 20,000 บาท	1	4.20	เฉลี่ย 23,874 บาท
20,001- 40,000 บาท	10	41.70	สูงสุด 100,000 บาท
40,001- 60,000 บาท	5	20.80	ต่ำสุด 11,238 บาท
60,001-80,000 บาท	3	12.50	
มากกว่า 80,000 บาท	5	20.80	
รวม	24	100.00	

ราคาประเมินเครื่องประดับ

ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่มีราคาประเมินเครื่องประดับต่ำกว่า 20,000 บาท จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 48.30 รองลงมาคือระหว่าง 40,001-60,000 บาท จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 17.20 ระหว่าง 40,001-60,000 บาท จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 20.70 และมากกว่า 80,000 บาท จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 17.20 เครื่องประดับประเมินเฉลี่ย 18,895 บาท สูงสุด 100,000 บาท ต่ำสุด 9,623 บาท (ตาราง 44)ฯ

ตาราง 44 จำนวนและร้อยละของราคาประเมินเครื่องประดับ

ราคาประเมิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
ต่ำกว่า 20,000 บาท	14	50.00	เฉลี่ย 18,895 บาท
20,001- 40,000 บาท	4	14.28	สูงสุด 100,000 บาท
40,001- 60,000 บาท	6	21.44	ต่ำสุด 9,623 บาท
มากกว่า 80,000 บาท	4	14.28	
รวม	28	100.00	

จำนวนของเงินสด

ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกของสหกรณ์ส่วนใหญ่มีเงินสดมากกว่า 80,000 บาท จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 35.29 รองลงมามากกว่า 60,001 – 80,000 บาท และ 20,001 – 40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 23.53 ระหว่าง 40,001 – 60,000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 11.77 และต่ำกว่า 20,000 บาท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 5.88 สมาชิกมีเงินสดเฉลี่ย 1,345 บาท สูงสุด 100,000 บาท ต่ำสุด 10,425 บาท (ตาราง 45)

ตาราง 45 จำนวนและร้อยละของเงินสด

ราคาประเมิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
ต่ำกว่า 20,000 บาท	1	5.88	เฉลี่ย 11,345 บาท
20,001- 40,000 บาท	4	23.53	สูงสุด 100,000 บาท
40,001- 60,000 บาท	2	11.77	ต่ำสุด 10,425 บาท
60,001 – 80,000 บาท	4	23.53	
มากกว่า 80,000 บาท	6	35.29	
รวม	17	100.00	

จำนวนเงินฝากธนาคาร

ผลการศึกษาพบว่าสมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่มีเงินฝากธนาคารมากกว่า 80,000 บาท จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 64.30 รองลงมาคือต่ำกว่า 20,000 บาท จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 28.60 และระหว่าง 20,001-40,000 บาท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 7.10 สมาชิกที่มีเงินฝากธนาคาร เฉลี่ย 23,763 บาท สูงสุด 300,000 บาท ต่ำสุด 11,645 บาท (ตาราง 46)

ตาราง 46 จำนวนและร้อยละของเงินฝากธนาคาร

ราคาประเมิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
ต่ำกว่า 20,000 บาท	4	28.60	เฉลี่ย 23,763 บาท
20,001- 40,000 บาท	1	7.10	สูงสุด 300,000 บาท
มากกว่า 80,000 บาท	9	64.30	ต่ำสุด 11,645 บาท
รวม	14	100.00	

การกู้ยืมเพื่อการศึกษา

กู้เงินเพื่อการศึกษาของตนเอง

ผลการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่สมาชิกสหกรณ์กู้เงินเพื่อการศึกษาของตนเองต่ำกว่า 200,000 บาทจำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 80.90 รองลงมามากกว่า 210,000 บาท จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 17.60 และอยู่ระหว่าง 200,001-210,000 บาท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.50 กู้เงินเพื่อการศึกษาของตนเองเฉลี่ย 182,500 บาท สูงสุด 250,000 บาท ต่ำสุด 115,000 บาท (ตาราง 47)

กู้เงินเพื่อการศึกษาของบุตรหลาน

ผลการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่สมาชิกสหกรณ์กู้เงินเพื่อการศึกษาของบุตรหลานมากกว่า 80,000 บาทจำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 50.62 รองลงมาคือต่ำกว่า 20,000 บาท จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 24.69 ระหว่าง 40,001-60,000 บาท จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 12.34 ระหว่าง 20,001-40,000 บาท จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 9.88 และระหว่าง 60,001-80,000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.47 กู้เงินเพื่อศึกษานูตรหลานเฉลี่ย 50,192 บาท สูงสุด 150,000 บาท ต่ำสุด 13,178 บาท (ตาราง 47)

ตาราง 47 จำนวนและร้อยละของสมาชิกที่กู้เงินเพื่อการศึกษา

ราคาประเมิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
กรณีตนเอง			
ต่ำกว่า 200,000 บาท	55	80.90	เฉลี่ย 182,500 บาท
200,001 – 210,000 บาท	1	1.50	สูงสุด 250,000 บาท
มากกว่า 210,000 บาท	17	17.60	ต่ำสุด 115,000 บาท
รวม	68	100.00	
กรณีเพื่อบุตรหลาน			
ต่ำกว่า 20,000 บาท	20	24	เฉลี่ย 50,192 บาท
20,001 – 40,000 บาท	8	9.88	สูงสุด 150,000 บาท
40,001-60,000 บาท	10	12.34	ต่ำสุด 13,178 บาท
60,001-80,000 บาท	2	2.47	
มากกว่า 80,000 บาท	41	50.62	
รวม	81	100.00	

จำนวนสินทรัพย์

ผลการศึกษา สมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์มีจำนวนทรัพย์สินเพิ่มขึ้น จำนวน 337 คิดเป็นร้อยละ 88.70 มีทรัพย์สินเท่าเดิม จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 9.50 และมีทรัพย์สินลดลง จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.80 (ตาราง 48)

ตาราง 48 จำนวนและร้อยละของทรัพย์สินสมาชิกสหกรณ์

ราคาประเมิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพิ่มขึ้น	337	88.70
เท่าเดิม	36	9.50
ลดลง	7	1.80
รวม	380	100.00

ความพอใจในการเป็นสมาชิกสหกรณ์

ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกสหกรณ์ ออมทรัพย์มีความพอใจกับการเป็นสมาชิกของสหกรณ์มาก มีจำนวน 368 คิดเป็นร้อยละ 96.80 และไม่พอใจต่อการเป็นสมาชิกสหกรณ์ และอื่น ๆ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.60 (ตาราง 49)

ตาราง 49 จำนวนและร้อยละของความพอใจในการเป็นสมาชิกสหกรณ์

ราคาประเมิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
พอใจ	368	96.80
ไม่พอใจ	6	1.60
อื่น	6	1.60
รวม	380	100.00

จากข้อมูลทรัพย์สินที่ได้จากการกู้เงินจากสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด พบว่าสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนใหญ่กู้ยืมเงินไปใช้จ่ายในการซื้อบ้าน คิดเป็นร้อยละ 21.02 รอยนต์คิดเป็นร้อยละ 20.44 และการศึกษาต่อ คิดเป็นร้อยละ 17.21 มีสินทรัพย์เพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 88.70 สมาชิกสหกรณ์มีความพอใจกับการเป็นสมาชิก คิดเป็นร้อยละ 96.80

จากข้อมูลเบื้องต้น แสดงให้เห็นว่าสมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่นำเงินจากการกู้ยืมไปใช้จ่ายก่อให้เกิดทรัพย์สินเพิ่มขึ้น และมีความพอใจในการเป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด แสดงให้เห็นว่าสมาชิกมีความต้องการสร้างความมั่นคงให้แก่ตนเอง รองลงมาสมาชิกมีความต้องการรถยนต์ ความสะดวกสบายในการเดินทาง และสมาชิกต้องการเสริมสร้างทางปัญญา โดย

นำความรู้ที่ได้รับ ไปประกอบอาชีพเสริมสร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัวเพิ่มขึ้น มีความศรัทธาในสหกรณ์

ตอนที่ 4 แนวทางการบริหารหนี้สิน

จากการประชุมสัมมนาสมาชิกชมรมสหกรณ์ออมทรัพย์ครู เรื่องแนวทางการบริหารหนี้สินครูและบุคลากรทางการศึกษา เมื่อวันที่ 26 กันยายน 2549 มีสหกรณ์ออมทรัพย์ครูทั่วประเทศเข้าร่วมประชุม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคือ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครู ธนาคารออมสิน ชุมชมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย และการประชุมกลุ่ม (Focus group discussion) ซึ่งมีความคิดเห็นในการบริหารหนี้สิน โดยมีผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการประชุมและอภิปรายกลุ่ม ดังนี้

1. ผู้ร่วมอภิปรายได้เสนอให้ธนาคารออมสินเป็นพ่อค้าส่งและสหกรณ์เป็นพ่อค้าปลีก หมายถึงว่าเมื่อดเงินควรจะมาจากธนาคารออมสิน และสหกรณ์เป็นผู้นำเงินมาจ่ายให้สมาชิก โดยใช้กระบวนการวิจัยเข้ามาช่วยในการค้นหา เพื่อเป็นแนวทางแก้ไขปัญหานี้สินครู
2. เหตุผลหลักของการมีรายได้น้อยไม่พอใช้จ่าย มาจากสถานะเศรษฐกิจค่าครองชีพเพิ่มขึ้น เงินเดือนครูปรับเพิ่มน้อยกว่า ส่วนใหญ่ใช้ในการซื้อบ้าน ที่อยู่อาศัย รถยนต์ การศึกษา และต้องรับผิดชอบดูแลพ่อแม่ ญาติ พี่น้อง ภาษีสังคม
3. ปัญหาที่สมาชิกเป็นหนี้สินมากส่วนหนึ่งมาจากสหกรณ์ออมทรัพย์ครูในแต่ละภาค แข่งขันกันเองให้สมาชิกสหกรณ์กู้เงินค่อนข้างสูง
4. ผู้ร่วมอภิปรายส่วนใหญ่มีความเห็นว่า อาชีพครูเป็นอาชีพที่มีเกียรติ เป็นปูชนียบุคคล เป็นที่ศรัทธาของคนทั่วไป เป็นผู้นำชุมชน เป็นอาชีพที่ต้องเสียสละ ทั้งร่างกาย เวลา และทุนทรัพย์ ให้กับนักเรียน มีรากฐานมั่นคง และมีความเจริญก้าวหน้า แต่เป็นอาชีพที่มีรายได้น้อยถึงปานกลาง มีค่าใช้จ่ายสูงในสถานะสังคมเศรษฐกิจปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ค่าใช้จ่ายในด้านที่เกี่ยวกับภาษีสังคม จึงทำให้รายได้ของครูไม่พอใช้ และทำให้ครูมีฐานะทางเศรษฐกิจยากจน และเป็นบุคคลที่มีหนี้สินล้นพ้นตัว ผู้ร่วมอภิปรายบางคนให้ความเห็นว่าไม่ได้ตั้งใจจะมาเป็นครู แต่ไม่รู้จะไปทำอะไร ก็เลยเลือกเรียนครูโดยไม่ตั้งใจ และก็ทราบว่ามียาได้น้อย
5. สหกรณ์ออมทรัพย์ครู จะต้องสร้างวินัยทางการเงิน โดยการกำหนดหลักเกณฑ์หรือสมาชิกสหกรณ์ควรมีเงินคงเหลือเท่าไร เพื่อใช้จ่ายในแต่ละเดือน
6. ผู้อภิปรายส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า รัฐควรจัดตั้งหน่วยงานขึ้น รับซื้อหนี้ครูทั้งหมด โดยให้ครูมีหนี้อยู่แห่งเดียว หรือนำเงินมาช่วยเหลือ

7. สำหรับโครงการที่รัฐบาลโดยกระทรวงศึกษาธิการร่วมกับธนาคารพาณิชย์ เพื่อช่วยเหลือครู เช่น โครงการเงินทุนหมุนเวียน โดยรัฐร่วมกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร และโครงการพัฒนาชีวิตครู โดยรัฐบาลร่วมกับธนาคารออมสินนั้น ผู้ร่วมอภิปรายส่วนใหญ่ไม่รู้หรือแค่เคยได้ยิน ซึ่งอ้างว่าเงินกู้แบบนี้จะไม่มาถึงครูระดับล่างมากนัก จะรู้ว่ามีโครงการก็ต่อเมื่อรู้แล้วว่าใครได้ จะได้รับเฉพาะครูในระดับผู้บริหารหรือผู้ใกล้ชิดผู้บริหารในระดับจังหวัดเท่านั้น สำหรับโครงการพัฒนาชีวิตครูนั้น ผู้อภิปรายคนหนึ่งให้ความเห็นว่า โครงการนี้ขอกู้ยุ่งมาก จะต้องหาผู้ร่วมขอกู้ประมาณ 4 – 5 คน จึงทำให้ไม่สะดวกในการขอกู้ สำหรับโครงการเงินทุนหมุนเวียนแทบไม่เคยได้ยินเลย และเชื่อว่าทั้ง 2 โครงการ ไม่สามารถช่วยเหลือหรือแก้ปัญหาหนี้สินครูได้เลย

8. ควรมีการจัดเก็บฐานข้อมูล เพื่อทำการวิจัยต่อไป

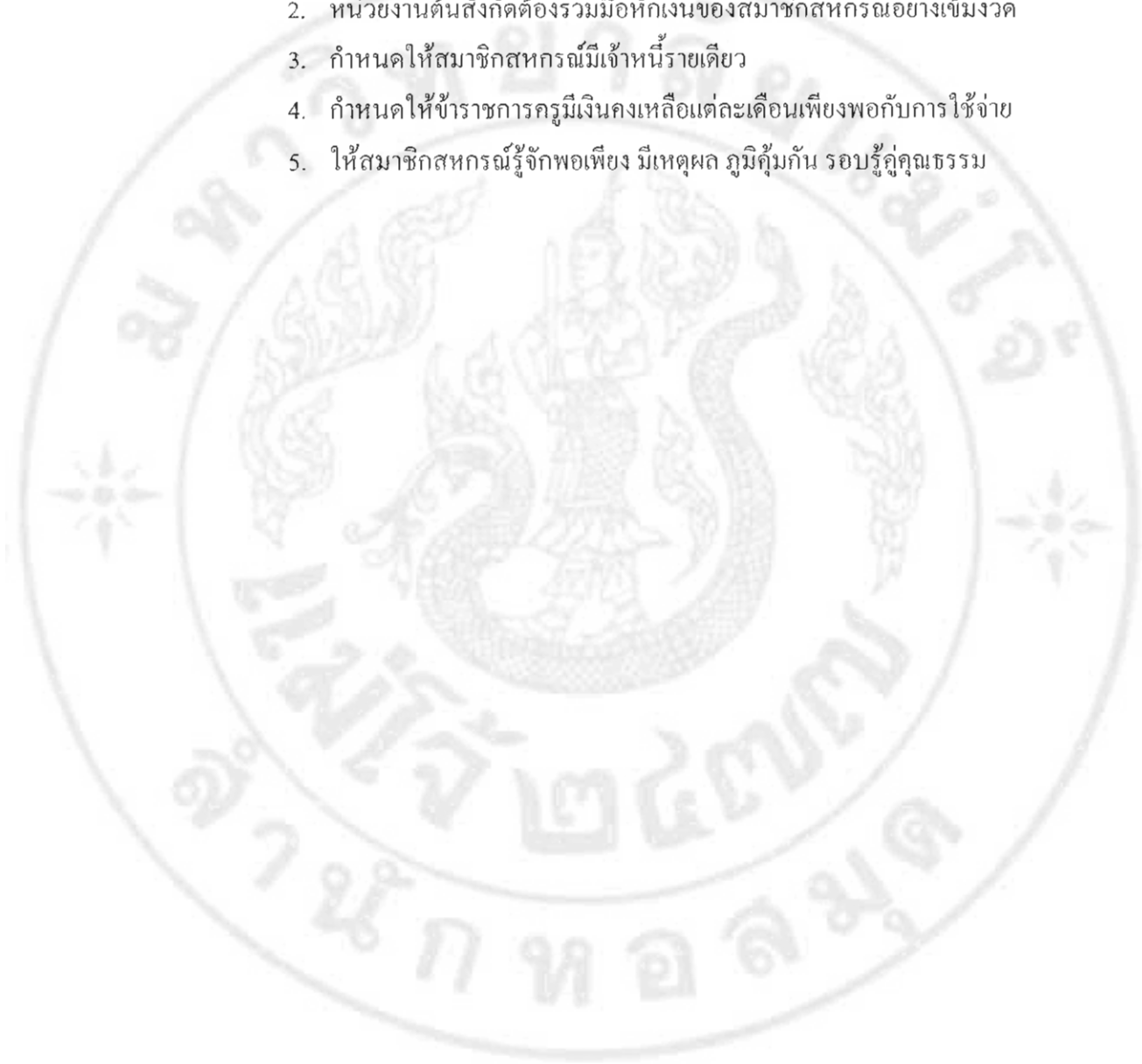
9. ตอบคำถามว่า เมื่อรายได้ไม่พอใช้แล้วอย่างไร ผู้ร่วมอภิปรายส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าต้องประกอบอาชีพเสริมก่อน เช่น สอนพิเศษสำหรับผู้ที่อยู่ในเขตเมือง แต่สำหรับครูที่อยู่ชนบทออกไปก็จะทำทางการเกษตร เช่น เลี้ยงเป็ด เลี้ยงไก่ นอกจากนั้นก็ขายเครื่องสำอางค์ อาหารเสริม แม้กระทั่งขายประกัน แล้วแต่โอกาส เพื่อทำให้มีรายได้เสริม สำหรับทางเลือกสุดท้ายคือการกู้เงิน

แนวทางแก้ไขปัญหานี้สินครู

1. ควบคุมการดำเนินการบริหารหนี้สินครูให้เป็นไปตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ
2. ให้สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูจัดตั้งคณะกรรมการบริหารหนี้สินครู ควบคุมและตรวจสอบการดำเนินการ
3. ไม่พิจารณาหรืออนุมัติเงินกู้ให้แก่ครู ที่ได้เข้าโครงการเงินทุนหมุนเวียน โดยรัฐร่วมกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร โครงการพัฒนาชีวิตครู โดยรัฐบาลร่วมกับธนาคารออมสิน
4. ให้ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์ทำหน้าที่ประสานความร่วมมือระหว่างกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครู ธนาคารออมสิน และสหกรณ์ออมทรัพย์ครู
5. นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้

มาตรการ

1. ให้งานที่เกวข้อง หรือนินบาตสหกรณอมทรพทแห่งประเทศไทย
จำกัด ทำการวิจัยว่าครมีหนี้สินจริงเท่าไร และหนี้สินนั้นเกิดจากอะไร
2. หน่วยงานต้นสังกัดต้องร่วมมือหักเงินของสมาชิกสหกรณอย่างเข้มงวด
3. กำหนดให้สมาชิกสหกรณมีเจ้าหนี้รายเดียว
4. กำหนดให้ข้าราชการครมีเงินคงเหลือแต่ละเดือนเพียงพอกับการใช้จ่าย
5. ให้สมาชิกสหกรณรู้จักพอเพียง มีเหตุผล ภูมิคุ้มกัน รอบรู้คุณธรรม

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง ภาวะหนี้สินครูและแนวทางการบริหารหนี้สินของสหกรณ์ ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการทราบถึงข้อมูลเบื้องต้นของสมาชิกสหกรณ์ ก่อนที่จะมีหนี้สินและหลังจากมีหนี้สินว่าได้นำหนี้สินที่กู้ไปก่อให้เกิดสินทรัพย์ ตามวัตถุประสงค์ การกู้เงินหรือไม่ และเป็นการหาข้อมูลเพื่อนำไปกำหนดแนวทางการในการแก้ไขปัญหาหนี้สินของ ข้าราชการครู

สรุปผลการศึกษา

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์

ข้อมูลพื้นฐานของสมาชิกในการศึกษา เรื่อง ภาวะหนี้สินครูและแนวทางการ บริหารหนี้สินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มี อายุน้อยกว่า 40 ปี การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี และสมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ที่สมรสแล้ว

สมาชิกมีจำนวนคนในครอบครัว 3 คน โดยดำรงตำแหน่งในหน้าที่ในระดับ ครู กศ.2 มากที่สุด มีเงินเดือนเฉลี่ยประมาณ 19,901 บาท/เดือน และสมาชิกส่วนใหญ่มีรายได้เพียงพอ กับค่าใช้จ่าย ระยะเวลาการรับราชการเฉลี่ยประมาณ 23 ปี และระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ ออมทรัพย์เฉลี่ยประมาณ 18 ปี โดยเหตุผลการเข้าเป็นสมาชิก คือต้องการกู้เงินจากสหกรณ์ และเพื่อ การออมทรัพย์โดยสะสมเป็นค่าหุ้น สมาชิกถือหุ้นเฉลี่ย 12,518 หุ้น

สถานที่ในการฝากเงินของสมาชิก คือสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด และ สถาบันการเงิน โดยมีเงินฝากประจำเฉลี่ย 10,056 บาท เงินฝากออมทรัพย์เฉลี่ย 22,907 บาท และ เงินฝากออมทรัพย์พิเศษเฉลี่ย 15,244 บาท สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ไม่มีหนี้สินก่อนเข้ามาเป็น สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด

ตอนที่ 2 ข้อมูลภาวะหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์

ภาวะหนี้และทรัพย์สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่มีหนี้สินกับสหกรณ์ ซึ่งเป็นหนี้สินประเภทเงินกู้สามัญมากที่สุด โดยส่วนใหญ่ใช้ บริการสินเชื่อประเภทเงินกู้สามัญ วงเงินเฉลี่ย 415,200 บาท ใช้บริการเงินกู้พิเศษ วงเงินเฉลี่ย

566,300 บาท และปัจจุบันสมาชิกส่วนใหญ่มีหนี้สินคงเหลือกับสหกรณ์ โดยเป็นหนี้สินที่เป็นประเภทเงินกู้สามัญเฉลี่ย 110,765 บาท ประเภทเงินกู้พิเศษเฉลี่ย 57,875 บาท

ตอนที่ 3 ทรัพย์สินที่ได้จากการกู้สหกรณ์ออมทรัพย์

ทรัพย์สินจากการกู้ยืมเงินจากสหกรณ์ของสมาชิกนั้น ส่วนใหญ่อยู่ในรูปของบ้านมากที่สุด รองลงมาคือ รถยนต์ การศึกษาต่อ และที่ดิน โดยกรณีต่อเติมบ้าน มีราคาประเมินเฉลี่ย 125,324 บาท กรณีซ่อมแซมบ้าน มีราคาประเมินเฉลี่ย 189,678 บาท รถยนต์ มีราคาประเมินเฉลี่ย 318,986 บาท ซึ่งโดยภาพรวมแล้ว สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่เห็นว่า เมื่อเข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์แล้วทรัพย์สินของครอบครัวเพิ่มขึ้น ทำให้สมาชิกสหกรณ์ร้อยละ 96.80 พอใจในการเป็นสมาชิกสหกรณ์

สหกรณ์ต้องมีข้อมูลเบื้องต้นที่แท้จริงของสมาชิกสหกรณ์ เพื่อใช้ในการตรวจสอบคุณสมบัติ สะดวกในการพิจารณาคำขอต่างๆ ของสหกรณ์ และควรที่จะประสานกับสถาบันการเงินอื่น ใช้ฐานข้อมูลเดียวกันทั่วประเทศ มีมาตรการการมีหนี้แห่งเดียว โดยสำรวจข้อมูลสหกรณ์ที่ควรได้รับการช่วยเหลือ เพื่อจะได้ไม่กระทบกับการต้องรับภาระการผ่อนส่งที่มากเกินไปจนเกินความสามารถก่อให้เกิดหนี้นอกระบบ

อภิปรายผล

ผลการศึกษาสอดคล้องกับการศึกษาของ ดาว นามบัณฑิต (2542) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพหนี้สินและความคิดเห็นต่อแนวทางแก้ไขปัญหานี้สินของข้าราชการครู สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่าภาวะการเงินในแต่ละเดือนหลังจากหักเงินเดือน ณ ที่จ่ายเพื่อชำระหนี้แล้ว ครุมีเงินเหลือแต่ไม่พอใช้จ่ายตลอดเดือน ซึ่งมีความเหมือนหรือคล้ายคลึงกับสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด ซึ่งสมาชิกสหกรณ์ยังมีความต้องการกู้เงินจากสหกรณ์มากกว่าแหล่งเงินกู้อื่น ๆ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับบุญ ไตรรัตน์รังสี (2539) ได้วิจัยเรื่อง ทศนคติต่อการเป็นหนี้โดยครูส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อการเป็นหนี้ ช่วยให้มีเครดิตมาพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น มีอำนาจซื้อเพื่อการบริโภคสูงขึ้น และเป็นที่แสดงถึงการมีเครดิตทางสังคม โดยสอดคล้องกับสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด การเป็นหนี้ของครูส่วนใหญ่เป็นหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด ธนาคาร หรือสถาบันการเงิน หนี้ในระบบ สหกรณ์ออมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์โดยวิธีการผ่อนชำระ และสอดคล้องกับสามารถ เตชะวงศ์ (2544) ศึกษาค่านิยมและพฤติกรรมในการ

ดำรงชีวิตของข้าราชการครูที่มีหนี้สิน พบว่าครูส่วนใหญ่มีค่านิยมคล้ายคลึงกัน เกิดจากพฤติกรรมเลียนแบบทำตามกัน ครูที่ไม่มีหนี้สินมักมีค่านิยมแบบเดียวกันหรือคล้ายคลึงกันกับกลุ่มที่มีหนี้สิน โดยพบว่าสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด ก่อนเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ไม่มีหนี้สิน 271 คน เมื่อเป็นสมาชิกสหกรณ์แล้ว เป็นหนี้สินเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสหกรณ์อย่างทั่วถึง
2. ทุกสถาบันที่ช่วยเหลือต้องร่วมมือกันให้ความรู้แก่สมาชิกสหกรณ์ อุดมการณ์หลักการและวิธีการสหกรณ์อย่างต่อเนื่อง
3. รัฐต้องส่งเสริมขบวนการสหกรณ์อย่างจริงจัง โดยจัดสรรงบประมาณในแต่ละปีให้ขบวนการสหกรณ์อย่างเป็นธรรม
4. ครูต้องมีวินัยทางการเงิน โดยให้หน่วยงานต้นสังกัดควบคุม ดูแลอย่างเคร่งครัด หรือกำหนดขอบเขต หลักเกณฑ์ให้ข้าราชการครู มีเงินสดคงเหลือในแต่ละเดือนเพียงพอต่อการยังชีพ
5. ให้ขบวนการสหกรณ์มีการใช้เทคโนโลยีร่วมกัน โดยมีระบบฐานข้อมูลเดียวกัน
6. เพื่อเพิ่มความมั่นคงให้แก่ข้าราชการครู ให้รัฐมีกฎหมาย ให้สหกรณ์หักเงินบำเหน็จบำนาญข้าราชการครู

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการเปรียบเทียบหนี้สินครูของแต่ละสหกรณ์ในพื้นที่ใกล้เคียงกัน หรือเปรียบเทียบกันในแต่ละภูมิภาค
2. ควรมีการระบุข้อมูลหรือปัญหาที่ส่งผลให้เกิดหนี้สินของครู เช่น ปัญหาเกิดจากความจำเป็นทางการเงินของครู ปัญหาเกิดจากครอบครัวของครู หรือการใช้จ่ายขาดวินัยทางการเงิน เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. 2545. คู่มือการใช้งาน อัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของ สหกรณ์ และ
กลุ่มเกษตรกร. กรุงเทพฯ: กองประมวลผลและพัฒนาสารสนเทศ, กระทรวงเกษตรและ
สหกรณ์.
- _____. 2547. รายงานผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั่ว
ประเทศ. กรุงเทพฯ: กรมตรวจบัญชีสหกรณ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2547. เอกสารการประชุมสัมมนา การบริหารเงินทุนหมุนเวียนเพื่อแก้ไข
ปัญหาหนี้สินข้าราชการครู กลุ่มงานกองทุนและสวัสดิการทางการศึกษา. กรุงเทพฯ:
สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา.
- _____. 2548. รายงานการวิจัยการแก้ไขปัญหาหนี้สินครู. กรุงเทพฯ: สำนักเลขาธิการ
สภาการศึกษา.
- _____. 2548. รายงานข้อราชการ. กรุงเทพฯ: สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจ
ราชการที่ 4.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2541. “นักบริหารการอาชีวศึกษายุคใหม่ในภาวะวิกฤติ”. วารสาร
สถาบันพัฒนาครูอาชีวศึกษา. 7, 17 (กันยายน-ธันวาคม 2541): 9-24.
- กัมภีร์ แก้วเจริญ. 2537. “สหกรณ์ออมทรัพย์กับการให้กู้ยืมในประมวลบทความเกี่ยวกับสหกรณ์
ออมทรัพย์”. ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด. 8 (เมษายน 2537): 58-62.
- ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด. 2546. รายงานสถิติข้อมูลด้านการเงินของ
สมาชิกสหกรณ์ ประจำปี 2545. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย.
- ณรงค์ ธารมรรค. 2544. ลูกหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ในสหกรณ์ประเภทสหกรณ์ออมทรัพย์.
กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย.
- ดาว นามบัณฑิต. 2542. การศึกษาสภาพหนี้สินและความคิดเห็นต่อแนวทางแก้ไขปัญหาหนี้สิน
ของข้าราชการครู สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองบัวลำภู. ขอนแก่น: วิทยานิพนธ์
ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นำชัย ทนผล. 2531. วิธีการเตรียมโครงการวิจัย. เชียงใหม่: สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.
(เอกสารโรเนียว)

- บุญ ไตรรัตน์รังษ์. 2539. **ทัศนคติต่อการเป็นหนี้: ค่านิยมทางวัตถุและการเป็นหนี้ครูโรงเรียนเอกชนในเขตบึงกุ่ม**. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ประคอง กรรณสูตร. 2542. **สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤกษศาสตร์** กรุงเทพฯ: ภาควิชาวิจัยการเกษตร คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปราโมทย์ สรวมนาม. 2548. “ทิศทางสหกรณ์ออมทรัพย์ในอนาคต กับการแก้ไขปัญหาพัฒนาคุณภาพชีวิตสมาชิก”. ในการประชุมสัมมนาชมรมเจ้าหน้าที่สหกรณ์ออมทรัพย์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. 8-10 เมษายน 2548. ขอนแก่น: ชุมชนสหกรณ์ออมทรัพย์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- พรทิพย์ เถาว์สุวรรณ. 2541. **ภาวะการเป็นหนี้ของครูโรงเรียนประถมศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดยะลา**. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์.
- พิชญ์ นิตยเสมอ. 2538. **สินเชื่อและการเก็บหนี้**. กรุงเทพฯ: ศรีสง่าการพิมพ์.
- เมรีนา ปลื้มปัญญา. 2543. **ความต้องการสินเชื่อและภาวะหนี้สินของข้าราชการครู**. เชียงใหม่: สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่.
- รจนา สรรชัย. 2544. **แหล่งที่มาของภาวะหนี้สินของครูประถมศึกษา อัมเภอท่าม่วง**. กาญจนบุรี: ห้างหุ้นส่วนภาพพิมพ์.
- รจนา สรรสม. 2544. **แนวคิดของครูที่เสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้**. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- รุ่ง แก้วแดง. 2548. “แนวทางแก้ไขหนี้ของข้าราชการครู”. หนังสือพิมพ์เดลินิวส์. 1 เมษายน: 5.
- ลัดดาวัลย์ พืชรพัฒนกุล. 2543. **การจัดสวัสดิการเพื่อผ่อนคลายภาวะหนี้สินของข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา**. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศิริพร กิจเกื้อกูล. 2540. **สภาพหนี้สินของข้าราชการครู และแนวทางในการให้ความช่วยเหลือ**. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศิริพร รัตนบุษยาพร. 2536. **ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดภาวะหนี้สินของข้าราชการครู**. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2545. **สรุปผลการวิจัยประเมินผลโครงการสินเชื่อเพื่อพัฒนาชีวิตครู ปี 2545**. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สมเกียรติ ฉายไธน์. 2540. ศึกษาภาวะหนี้สินข้าราชการครูทั่วประเทศ. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริม
สหกรณ์.

สหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด. 2545. รายงานกิจการประจำปี 2545. สุโขทัย: สหกรณ์
ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด.

_____. 2547. รายงานกิจการประจำปี 2545-2547. สุโขทัย: สหกรณ์ออมทรัพย์ครู
สุโขทัย จำกัด.

สามารถ เตชะวงศ์. 2544. ค่านิยมและพฤติกรรมในการดำรงชีวิตของข้าราชการครูที่มีหนี้สิน.
เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สำนักงาน ก.ค. 2544. สรุปรายงานผลการศึกษาวิจัยปัญหาหนี้สินข้าราชการครู ปี 2544.
กรุงเทพฯ: สำนักงาน ก.ค.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2547. การสร้างขบวนการ
ขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง.

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2546. แนวทางแก้ไขปัญหาหนี้สินครู. กรุงเทพฯ: สำนัก
นโยบายและยุทธศาสตร์.

ตำรวจ จงเจริญ. 2544. รายงานผลการศึกษาวิจัยปัญหาหนี้สินข้าราชการครู. กรุงเทพฯ:
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุทธิสม ดังก้อน. 2536. ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดของข้าราชการครู. ศึกษาเฉพาะกรณีข้าราชการครู
ประถมศึกษา ในจังหวัดอีสานตอนบน. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย

เสกสรร สุนแสง. 2537. “กฎหมายกับเงินกู้พิเศษ ใน ประมวลบทความเกี่ยวกับสหกรณ์
ออมทรัพย์”. ขุมขุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด. 8 (เมษายน 2537): 23-57

Yamane, Taro. 1967. *Statistics: An Introductory Analysis*. (2 nd ed.). New York: Harper
and Row.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครู
ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการทั่วประเทศ และจำแนกตามภาค

ตารางภาคผนวก 1 จำนวนหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ
ทั่วประเทศ

ที่	จังหวัด	สหกรณ์ออมทรัพย์ ...จำกัด	จำนวนสมาชิก (คน)	จำนวนหนี้สิน (บาท)	จำนวนหนี้สิน เฉลี่ยต่อคน
1	กระบี่	ครูกระบี่	4,664	1,721,950,000.00	369,200.26
2	กรุงเทพฯ	ข้าราชการกระทรวงศึกษาธิการ	11,186	1,788,760,000.00	159,910.60
3	กรุงเทพฯ	ครูกรมสามัญศึกษา	23,318	3,544,690,000.00	152,015.18
4	กรุงเทพฯ	ครูกรุงเทพมหานคร	11,925	1,643,850,000.00	137,849.06
5	กรุงเทพฯ	ครูผู้บริหารโรงเรียนราษฎร์	2,558	86,890,000.00	33,967.94
6	กาญจนบุรี	ครูกาญจนบุรี	5,770	1,052,070,000.00	182,334.49
7	กาฬสินธุ์	ครูกาฬสินธุ์	10,125	3,658,560,000.00	361,339.26
8	กาฬสินธุ์	สามัญศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์	1,041	180,660,000.00	173,544.67
9	กำแพงเพชร	ครูกำแพงเพชร	6,838	1,880,730,000.00	275,040.95
10	ขอนแก่น	ครูขอนแก่น	16,837	5,014,320,000.00	297,815.53
11	จันทบุรี	ครูจันทบุรี	4,607	992,470,000.00	215,426.52
12	ฉะเชิงเทรา	ครูฉะเชิงเทรา	5,634	1,214,200,000.00	215,512.96
13	ชลบุรี	ครูชลบุรี	7,820	1,639,340,000.00	209,634.27
14	ชัยนาท	ครูชัยนาท	3,976	1,183,040,000.00	297,545.27
15	ชัยภูมิ	ครูชัยภูมิ	9,262	2,546,470,000.00	274,937.38
16	ชัยภูมิ	สามัญศึกษาจังหวัดชัยภูมิ	783	151,780,000.00	193,844.19
17	ชุมพร	ครูชุมพร	5,566	1,493,110,000.00	268,255.48
18	เชียงราย	ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเชียงราย	796	152,180,000.00	191,180.90
19	เชียงราย	ครูเชียงราย	10,006	2,622,850,000.00	262,127.72
20	เชียงใหม่	ข้าราชการกระทรวงศึกษาธิการ เชียงใหม่	1,804	293,460,000.00	162,671.84
21	เชียงใหม่	ครูเชียงใหม่	12,972	3,231,330,000.00	249,100.37
22	ตรัง	ครูตรัง	6,928	1,752,160,000.00	252,909.93
23	ตราด	ครูตราด	2,218	498,660,000.00	224,824.17
24	ตาก	ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดตาก	731	245,070,000.00	335,253.08
25	ตาก	ครูตาก	3,391	1,231,850,000.00	363,270.42
26	นครนายก	ครูนครนายก	3,446	1,135,460,000.00	329,500.87

ตารางภาคผนวก 1 (ต่อ)

ที่	จังหวัด	สหกรณ์ออมทรัพย์ ...จำกัด	จำนวนสมาชิก (คน)	จำนวนหนี้สิน (บาท)	จำนวนหนี้สิน เฉลี่ยต่อคน
27	นครปฐม	ครุนครปฐม	6,975	1,504,660,000.00	215,721.86
28	นครพนม	ครุนครพนม	4,678	1,186,100,000.00	253,548.53
29	นครพนม	ครุมัธยมศึกษาานครพนม	635	94,410,000.00	148,677.17
30	นครราชสีมา	ครุนครราชสีมา	18,794	5,171,240,000.00	275,153.77
31	นครราชสีมา	สามัญศึกษาจังหวัดนครราชสีมา	1,506	280,630,000.00	186,341.30
32	นครศรีธรรมราช	ครุนครศรีธรรมราช	16,490	3,941,240,000.00	239,007.88
33	นครศรีธรรมราช	สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช	265	52,300,000.00	197,358.49
34	นครสวรรค์	ครุนครสวรรค์	9,995	2,806,810,000.00	280,821.41
35	นครสวรรค์	สามัญศึกษาานครสวรรค์	1,482	347,480,000.00	234,466.94
36	นนทบุรี	ครุนนทบุรี	6,502	2,318,450,000.00	356,574.90
37	นราธิวาส	ครุนราธิวาส	5,425	854,220,000.00	157,459.91
38	น่าน	ครุน่าน	6,468	2,086,640,000.00	322,609.77
		ครุกรมสามัญศึกษาจังหวัด			
39	บุรีรัมย์	บุรีรัมย์	293	18,730,000.00	63,924.91
40	บุรีรัมย์	ครุบุรีรัมย์	14,485	4,829,310,000.00	333,400.76
41	ปทุมธานี	ครูปทุมธานี	5,602	1,613,300,000.00	287,986.43
42	ปทุมธานี	สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	1,438	208,640,000.00	145,090.40
43	ประจวบคีรีขันธ์	ครุประจวบคีรีขันธ์	3,629	793,890,000.00	218,762.74
44	ประจวบคีรีขันธ์	สามัญศึกษาประจวบคีรีขันธ์	242	31,990,000.00	132,190.08
45	ปราจีนบุรี	ครุปราจีนบุรี	4,987	1,203,030,000.00	241,233.21
46	ปัตตานี	ครูปัตตานี	6,148	1,722,540,000.00	280,178.92
47	พระนครศรีอยุธยา	ครุพระนครศรีอยุธยา	8,134	1,844,940,000.00	226,818.29
48	พะเยา	ครุพะเยา	5,199	1,697,440,000.00	326,493.56
49	พังงา	ครุพังงา	3,105	830,440,000.00	267,452.50
50	พัทลุง	ครุพัทลุง	6,849	2,179,550,000.00	318,228.94
51	พิจิตร	ครุพิจิตร	6,929	2,106,400,000.00	303,997.69
52	พิษณุโลก	ครุพิษณุโลก	9,476	2,369,700,000.00	250,073.87
53	เพชรบุรี	ครุเพชรบุรี	5,907	1,607,760,000.00	272,178.77

ตารางภาคผนวก 1 (ต่อ)

ที่	จังหวัด	สหกรณ์ออมทรัพย์ ...จำกัด	จำนวนสมาชิก (คน)	จำนวนหนี้สิน (บาท)	จำนวนหนี้สิน เฉลี่ยต่อคน
54	เพชรบูรณ์	ครูเพชรบูรณ์	8,781	2,692,320,000.00	306,607.45
55	เพชรบูรณ์	สามัญศึกษาเพชรบูรณ์	856	149,970,000.00	175,198.60
56	แพร่	ครูแพร่	5,474	1,674,360,000.00	305,875.05
57	ภูเก็ต	ครูภูเก็ต	3,223	655,030,000.00	203,236.12
58	มหาสารคาม	ครูมหาสารคาม	8,987	2,970,240,000.00	330,504.06
59	มุกดาหาร	ครูมุกดาหาร	3,503	1,655,880,000.00	472,703.40
60	มุกดาหาร	สามัญศึกษามุกดาหาร	233	38,500,000.00	165,236.05
61	แม่ฮ่องสอน	ครูแม่ฮ่องสอน	2,486	508,310,000.00	204,469.03
62	ยโสธร	ครูยโสธร	4,726	1,632,330,000.00	345,393.57
63	ยะลา	ครูยะลา	5,187	1,613,190,000.00	311,006.36
64	ร้อยเอ็ด	ครูร้อยเอ็ด	12,684	6,238,350,000.00	491,828.29
65	ร้อยเอ็ด	สามัญศึกษาร้อยเอ็ด	1,367	438,990,000.00	321,133.87
66	ระนอง	ครูระนอง	2,054	351,620,000.00	171,187.93
67	ระยอง	ครูระยอง	4,759	898,340,000.00	188,766.55
68	ราชบุรี	ครูราชบุรี	7,071	1,606,390,000.00	227,180.03
69	ลพบุรี	ครูลพบุรี	7,460	2,111,680,000.00	283,067.02
		ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัด			
70	ลำปาง	ลำปาง	1,113	264,080,000.00	237,268.64
71	ลำปาง	ครูลำปาง	7,398	2,358,150,000.00	318,755.07
		ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัด			
72	ลำพูน	ลำพูน	217	22,640,000.00	104,331.80
73	ลำพูน	ครูลำพูน	4,201	1,181,390,000.00	281,216.38
74	เลย	ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย	1,124	655,440,000.00	583,131.67
75	เลย	ครูเลย	6,023	3,201,040,000.00	531,469.37
76	ศรีสะเกษ	ครูศรีสะเกษ	14,501	5,381,440,000.00	371,108.20
		ข้าราชการสังกัด			
77	สกลนคร	กระทรวงศึกษาธิการ	489	187,420,000.00	383,271.98
78	สกลนคร	ครูสกลนคร	10,122	2,940,530,000.00	290,508.79
79	สงขลา	ครูสงขลา	11,402	1,983,150,000.00	173,930.01
80	สตูล	ครูสตูล	3,178	791,350,000.00	249,008.81

ตารางภาคผนวก 1 (ต่อ)

ที่	จังหวัด	สหกรณ์ออมทรัพย์ ...จำกัด	จำนวนสมาชิก (คน)	จำนวนหนี้สิน (บาท)	จำนวนหนี้สิน เฉลี่ยต่อคน
81	สมุทรปราการ	ครูสมุทรปราการ	4,468	865,120,000.00	193,625.78
82	สมุทรสงคราม	ครูสมุทรสงคราม	2,495	525,600,000.00	210,661.32
83	สมุทรสาคร	ครูสมุทรสาคร	3,171	754,980,000.00	238,088.93
84	สระแก้ว	ครูสระแก้ว	3,659	719,590,000.00	196,663.02
85	สระบุรี	ครูสระบุรี	4,651	1,138,150,000.00	244,710.81
86	สิงห์บุรี	ครูสิงห์บุรี	2,962	591,960,000.00	199,851.45
87	สุโขทัย	ครูสุโขทัย	7,168	2,771,380,000.00	386,632.25
88	สุพรรณบุรี	ครูสุพรรณบุรี	7,633	1,869,980,000.00	244,986.24
89	สุราษฎร์ธานี	ครูสุราษฎร์ธานี	8,857	1,690,040,000.00	190,814.05
90	สุรินทร์	ครูสุรินทร์	13,013	4,629,060,000.00	355,725.81
91	สุรินทร์	ครูสัมพันธ์จังหวัดสุรินทร์	1,094	293,540,000.00	268,318.10
92	หนองคาย	ครูหนองคาย	5,428	1,146,860,000.00	211,285.92
93	หนองคาย	เสมานหนองคาย	560	114,680,000.00	204,785.71
94	หนองบัวลำภู	ครูหนองบัวลำภู	4,308	1,787,500,000.00	414,925.72
95	อ่างทอง	ครูอ่างทอง	3,683	1,079,110,000.00	292,997.56
96	อำนาจเจริญ	ครูอำนาจเจริญ	3,134	1,073,680,000.00	342,590.94
97	อุดรธานี	ครูอุดรธานี	10,985	3,420,910,000.00	311,416.48
98	อุดรธานี	สมาคมธรรมจักรอุดรธานี	1,780	562,620,000.00	316,078.65
99	อุดรดิษฐ์	ครูอุดรดิษฐ์	5,954	2,232,070,000.00	374,885.79
100	อุทัยธานี	ครูอุทัยธานี	4,140	1,343,310,000.00	324,471.01
101	อุบลราชธานี	ข้าราชการสังกัดกระทรวง ศึกษาธิการอุบลราชธานี	1,543	408,410,000.00	264,685.68
102	อุบลราชธานี	ครูอุบลราชธานี	14,423	4,907,640,000.00	340,264.85
รวม			589,568	162,786,070,000.00	276,110.76

ที่มา: รายงานสถิติข้อมูลด้านการเงินของสมาชิกสหกรณ์ ประจำปี 2545 (ขุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์
แห่งประเทศไทย จำกัด, 2546)

ตารางภาคผนวก 2 จำนวนหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ
(ภาคกลาง)

ที่	จังหวัด	สหกรณ์ออมทรัพย์ ...จำกัด	จำนวนสมาชิก (คน)	จำนวนหนี้สิน (บาท)	จำนวนหนี้สิน เฉลี่ยต่อคน
1	นนทบุรี	ครูนนทบุรี	6,502	2,318,450,000.00	356,574.90
2	นครนายก	ครูนครนายก	3,446	1,135,460,000.00	329,500.87
3	ชัยนาท	ครูชัยนาท	3,976	1,183,040,000.00	297,545.27
4	อ่างทอง	ครูอ่างทอง	3,683	1,079,110,000.00	292,997.56
5	ปทุมธานี	ครูปทุมธานี	5,602	1,613,300,000.00	287,986.43
6	ลพบุรี	ครูลพบุรี	7,460	2,111,680,000.00	283,067.02
7	เพชรบุรี	ครูเพชรบุรี	5,907	1,607,760,000.00	272,178.77
8	สุพรรณบุรี	ครูสุพรรณบุรี	7,633	1,869,980,000.00	244,986.24
9	สระบุรี	ครูสระบุรี	4,651	1,138,150,000.00	244,710.81
10	ปราจีนบุรี	ครูปราจีนบุรี	4,987	1,203,030,000.00	241,233.21
11	สมุทรสาคร	ครูสมุทรสาคร	3,171	754,980,000.00	238,088.93
12	ราชบุรี	ครูราชบุรี	7,071	1,606,390,000.00	227,180.03
13	พระนครศรีอยุธยา	ครูพระนครศรีอยุธยา	8,134	1,844,940,000.00	226,818.29
14	ตราด	ครูตราด	2,218	498,660,000.00	224,824.17
15	ประจวบคีรีขันธ์	ครูประจวบคีรีขันธ์	3,629	793,890,000.00	218,762.74
16	นครปฐม	ครูนครปฐม	6,975	1,504,660,000.00	215,721.86
17	ฉะเชิงเทรา	ครูฉะเชิงเทรา	5,634	1,214,200,000.00	215,512.96
18	จันทบุรี	ครูจันทบุรี	4,607	992,470,000.00	215,426.52
19	สมุทรสงคราม	ครูสมุทรสงคราม	2,495	525,600,000.00	210,661.32
20	ชลบุรี	ครูชลบุรี	7,820	1,639,340,000.00	209,634.27
21	สิงห์บุรี	ครูสิงห์บุรี	2,962	591,960,000.00	199,851.45
22	สระแก้ว	ครูสระแก้ว	3,659	719,590,000.00	196,663.02
23	สมุทรปราการ	ครูสมุทรปราการ	4,468	865,120,000.00	193,625.78
24	ระยอง	ครูระยอง	4,759	818,340,000.00	188,766.55
25	กาญจนบุรี	ครูกาญจนบุรี	5,770	1,052,070,000.00	182,334.49
26	ระนอง	ครูระนอง	2,054	351,620,000.00	171,187.93

ตารางภาคผนวก 2 (ต่อ)

ที่	จังหวัด	สหกรณ์ออมทรัพย์ ...จำกัด	จำนวนสมาชิก (คน)	จำนวนหนี้สิน (บาท)	จำนวนหนี้สิน เฉลี่ยต่อคน
27	กรุงเทพฯ	ข้าราชการกระทรวงศึกษาธิการ	11,186	1,788,760,000.00	159,910.60
28	กรุงเทพฯ	ครูกรมสามัญศึกษา	23,318	3,544,690,000.00	152,015.18
29	ปทุมธานี	สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	1,438	208,640,000.00	145,090.40
30	กรุงเทพฯ	ครูกรุงเทพมหานคร	11,925	1,643,850,000.00	137,849.06
27	ประจวบคีรีขันธ์	สามัญศึกษาประจวบคีรีขันธ์	242	31,990,000.00	132,190.08
28	กรุงเทพฯ	ครูผู้บริหาร โรงเรียนราษฎร์	2,558	86,890,000.00	33,967.94
รวม			177,886	38,066,990,000.00	213,996.54

ที่มา: รายงานสถิติข้อมูลด้านการเงินของสมาชิกสหกรณ์ ประจำปี 2545, ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์
แห่งประเทศไทย จำกัด (2546)

ตารางภาคผนวก 3 จำนวนหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ
(ภาคเหนือ)

ที่	จังหวัด	สหกรณ์ออมทรัพย์ ...จำกัด	จำนวนสมาชิก (คน)	จำนวนหนี้สิน (บาท)	จำนวนหนี้สิน เฉลี่ยต่อคน
1	สุโขทัย	ครูสุโขทัย	7,168	2,771,380,000.00	386,632.25
2	อุดรธานี	ครูอุดรธานี	5,954	2,232,070,000.00	374,885.79
3	ตาก	ครูตาก	3,391	1,231,850,000.00	363,270.42
4	ตาก	ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดตาก	731	245,070,000.00	335,253.08
5	พะเยา	ครูพะเยา	5,199	1,697,440,000.00	326,493.56
6	อุทัยธานี	ครูอุทัยธานี	4,140	1,343,310,000.00	324,471.01
7	น่าน	ครูน่าน	6,468	2,086,640,000.00	322,609.77
8	ลำปาง	ครูลำปาง	7,398	2,358,150,000.00	318,755.07
9	เพชรบูรณ์	ครูเพชรบูรณ์	8,781	2,692,320,000.00	306,607.45
10	แพร่	ครูแพร่	5,474	1,674,360,000.00	305,875.05

ตารางภาคผนวก 3 (ต่อ)

ที่	จังหวัด	สหกรณ์ออมทรัพย์ ...จำกัด	จำนวนสมาชิก (คน)	จำนวนหนี้สิน (บาท)	จำนวนหนี้สิน เฉลี่ยต่อคน
11	พิจิตร	ครูพิจิตร	6,929	2,106,400,000.00	303,997.69
12	ลำพูน	ครูลำพูน	4,201	1,181,390,000.00	281,216.38
13	นครสวรรค์	ครูนครสวรรค์	9,995	2,806,810,000.00	280,821.41
14	กำแพงเพชร	ครูกำแพงเพชร	6,838	1,880,730,000.00	275,040.95
15	เชียงราย	ครูเชียงราย	10,006	2,622,850,000.00	262,127.72
16	พิษณุโลก	ครูพิษณุโลก	9,476	2,369,700,000.00	250,073.87
17	เชียงใหม่	ครูเชียงใหม่	12,972	3,231,330,000.00	249,100.37
18	ลำปาง	ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัด ลำปาง	1,113	264,080,000.00	237,268.64
19	นครสวรรค์	สามัญศึกษานครสวรรค์	1,482	347,480,000.00	234,466.94
20	แม่ฮ่องสอน	ครูแม่ฮ่องสอน	2,486	508,310,000.00	204,469.03
21	เชียงราย	ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัด เชียงราย	796	152,180,000.00	191,180.90
22	เพชรบูรณ์	สามัญศึกษาเพชรบูรณ์	856	149,970,000.00	175,198.60
23	เชียงใหม่	ข้าราชการกระทรวงศึกษาธิการ เชียงใหม่	1,804	293,460,000.00	162,671.84
24	ลำพูน	ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัด ลำพูน	217	22,640,000.00	104,331.80
รวม			123,875	36,269,920,000.00	292,794.50

ที่มา: รายงานสถิติข้อมูลด้านการเงินของสมาชิกสหกรณ์ ประจำปี 2545 (ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์
แห่งประเทศไทย จำกัด, 2546)

ตารางภาคผนวก 4 จำนวนหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ (ภาคใต้)

ที่	จังหวัด	สหกรณ์ออมทรัพย์ ...จำกัด	จำนวนสมาชิก (คน)	จำนวนหนี้สิน (บาท)	จำนวนหนี้สิน เฉลี่ยต่อคน
1	กระบี่	ครูกระบี่	4,664	1,721,950,000.00	369,200.26
2	พัทลุง	ครูพัทลุง	6,849	2,179,550,000.00	318,228.94
3	ยะลา	ครูยะลา	5,187	1,613,190,000.00	311,006.36
4	ปัตตานี	ครูปัตตานี	6,148	1,722,540,000.00	280,178.92
5	ชุมพร	ครูชุมพร	5,566	1,493,110,000.00	268,255.48
6	พังงา	ครูพังงา	3,105	830,440,000.00	267,452.50
7	ตรัง	ครูตรัง	6,928	1,752,160,000.00	252,909.93
8	สตูล	ครูสตูล	3,178	791,350,000.00	249,008.81
9	นครศรีธรรมราช	ครูนครศรีธรรมราช	16,490	3,941,240,000.00	239,007.88
10	ภูเก็ต	ครูภูเก็ต	3,223	655,030,000.00	203,236.12
11	นครศรีธรรมราช	สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช	265	52,300,000.00	197,358.49
12	สุราษฎร์ธานี	ครูสุราษฎร์ธานี	8,857	1,690,040,000.00	190,814.05
13	สงขลา	ครูสงขลา	11,402	1,983,150,000.00	173,930.01
14	ระนอง	ครูระนอง	2,054	351,620,000.00	171,187.93
15	นราธิวาส	ครูนราธิวาส	5,425	854,220,000.00	157,459.91
รวม			89,341	21,631,890,000.00	242,127.24

ที่มา: รายงานสถิติข้อมูลด้านการเงินของสมาชิกสหกรณ์ ประจำปี 2545 (ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด, 2546)

ตารางภาคผนวก 5 จำนวนหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ
(ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)

ที่	จังหวัด	สหกรณ์ออมทรัพย์ ...จำกัด	จำนวนสมาชิก (คน)	จำนวนหนี้สิน (บาท)	จำนวนหนี้สิน เฉลี่ยต่อคน
1	เลย	ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย	1,124	655,440,000.00	583,131.67
2	เลย	ครูเลย	6,023	3,201,040,000.00	531,469.37
3	ร้อยเอ็ด	ครูร้อยเอ็ด	12,684	6,238,350,000.00	491,828.29
4	มุกดาหาร	ครูมุกดาหาร	3,503	1,655,880,000.00	472,703.40
5	หนองบัวลำภู	ครูหนองบัวลำภู ข้าราชการสังกัด	4,308	1,787,500,000.00	414,925.72
6	สกลนคร	กระทรวงศึกษาธิการ	489	187,420,000.00	383,271.98
7	ศรีสะเกษ	ครูศรีสะเกษ	14,501	5,381,440,000.00	371,108.20
8	กาฬสินธุ์	ครูกาฬสินธุ์	10,125	3,658,560,000.00	361,339.26
9	สุรินทร์	ครูสุรินทร์	13,013	4,629,060,000.00	355,725.81
10	ยโสธร	ครูยโสธร	4,726	1,632,330,000.00	345,393.57
11	อำนาจเจริญ	ครูอำนาจเจริญ	3,134	1,073,680,000.00	342,590.94
12	อุบลราชธานี	ครูอุบลราชธานี	14,423	4,907,640,000.00	340,264.85
13	บุรีรัมย์	ครูบุรีรัมย์	14,485	4,829,310,000.00	333,400.76
14	มหาสารคาม	ครูมหาสารคาม	8,987	2,970,240,000.00	330,504.06
15	ร้อยเอ็ด	สามัญศึกษาร้อยเอ็ด	1,367	438,990,000.00	321,133.87
16	อุดรธานี	เสมารธรรมจักรอุดรธานี	1,780	562,620,000.00	316,078.65
17	อุดรธานี	ครูอุดรธานี	10,985	3,420,910,000.00	311,416.48
18	ขอนแก่น	ครูขอนแก่น	16,837	5,014,320,000.00	297,815.53
19	สกลนคร	ครูสกลนคร	10,122	2,940,530,000.00	290,508.79
20	นครราชสีมา	ครูนครราชสีมา	18,794	5,171,240,000.00	275,153.77
21	ชัยภูมิ	ครูชัยภูมิ	9,262	2,546,470,000.00	274,937.38
22	สุรินทร์	ครูสัมพันธ์จังหวัดสุรินทร์	1,094	293,540,000.00	268,318.10
23	อุบลราชธานี	ข้าราชการสังกัด กระทรวงศึกษาธิการ อุบลราชธานี	1,543	408,410,000.00	264,685.68
24	นครพนม	ครูนครพนม	4,678	1,186,100,000.00	253,548.53
25	หนองคาย	ครูหนองคาย	5,428	1,146,860,000.00	211,285.92

ตารางภาคผนวก 5 (ต่อ)

ที่	จังหวัด	สหกรณ์ออมทรัพย์ ...จำกัด	จำนวนสมาชิก (คน)	จำนวนหนี้สิน (บาท)	จำนวนหนี้สิน เฉลี่ยต่อคน
26	หนองคาย	เสมาหนองคาย	560	114,680,000.00	204,785.71
27	ชัยภูมิ	สามัญศึกษาจังหวัดชัยภูมิ	783	151,780,000.00	193,844.19
28	นครราชสีมา	สามัญศึกษาจังหวัดนครราชสีมา	1,506	280,630,000.00	186,341.30
29	กาฬสินธุ์	สามัญศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์	1,041	180,660,000.00	173,544.67
30	มุกดาหาร	สามัญศึกษามุกดาหาร	233	38,500,000.00	165,236.05
31	นครพนม	ครูมัธยมศึกษานครพนม ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัด	635	94,410,000.00	148,677.17
32	บุรีรัมย์	บุรีรัมย์	293	18,730,000.00	63,924.91
รวม			198,466	66,817,270,000	336,668.59

ที่มา: รายงานสถิติข้อมูลด้านการเงินของสมาชิกสหกรณ์ ประจำปี 2545 (ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์
แห่งประเทศไทย จำกัด, 2546)

ตารางภาคผนวก 6 เกณฑ์การจัดอันดับของสหกรณ์ออมทรัพย์

ทุนดำเนินงาน		ตัวแปรในการวิเคราะห์ขนาดสหกรณ์				คะแนนรวม 3 ตัวแปร		
		คะแนน (1)	ปริมาณธุรกิจ	คะแนน (2)	สมาชิก	คะแนน (3)	ช่วงคะแนนรวม (1)+(2)+(3)	จัดขนาดสหกรณ์
ช่วงข้อมูล (หน่วย : บาท)	คะแนน (1)	ช่วงข้อมูล (หน่วย : บาท)	คะแนน (2)	ช่วงข้อมูล (หน่วย : คน)	คะแนน (3)			ขนาด
> 900,000	1	> 900,000	1	1 - 90	1			
> 900,000 - 2,190,000	2	> 900,000 - 2,220,000	2	91 - 148	2			
> 2,190,000 - 5,400,000	3	> 2,200,000 - 5,400,000	3	149 - 245	3	1 - 6		เล็กมาก
> 5,400,000 - 13,400,000	4	> 5,400,000 - 13,000,000	4	246 - 403	4	7 - 12		เล็ก
> 13,400,000 - 32,600,000	5	> 13,000,000 - 32,800,000	5	404 - 665	5	13 - 18		กลาง
> 32,600,000 - 80,000,000	6	> 32,800,000 - 80,000,000	6	666 - 1,090	6	19 - 24		ใหญ่
> 80,000,000 - 198,000,000	7	> 80,000,000 - 197,500,000	7	1,091 - 1,801	7	25 - 30		ใหญ่มาก
> 198,000,000 - 485,000,000	8	> 197,500,000 - 500,000,000	8	1,802 - 2,998	8			
> 485,000,000 - 1,200,000,000	9	> 500,000,000 - 1,180,000,000	9	2,999 - 4,900	9			
> 1,200,000,001	10	> 1,180,000,000	10	> 4,900	10			

หมายเหตุ: - ผู้ใช้พิจารณาว่าสหกรณ์ที่ต้องการวัดขนาดนั้นมีช่วงทุนดำเนินงาน ปริมาณธุรกิจและจำนวนสมาชิกอยู่ในช่วงใดแล้วทำการให้ระดับคะแนนในแต่ละ

สละรายการ

- หากคะแนนรวมของทั้ง 3 รายการ แล้วพิจารณาว่าคะแนนรวมตกอยู่ในช่วงของสหกรณ์ขนาดใด ก็จะทราบขนาดของสหกรณ์นั้น

ที่มา: กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (2545)

ภาคผนวก ก
รายงานการประชุม

รายงานการประชุม

เรื่อง ภาวะหนี้สิน และแนวทางแก้ไขปัญหาหนี้สินครูและบุคลากรทางการศึกษา

วันจันทร์ที่ 26 กันยายน 2548 เวลา 13.00 น.

ณ ห้องประชุมสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกระทรวงศึกษาธิการ จำกัด

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

	ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง	หน่วยงาน
1.	รศ. ดร.ประเสริฐ จรรยาสุภาพ	ประธานที่ปรึกษา	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
2.	ดร.รัตนา โพธิ์สุวรรณ	กรรมการที่ปรึกษา	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
3.	อ.ชนิษฐา เสดียรไพระกุล	กรรมการที่ปรึกษา	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
4.	นายปราโมทย์ สรวมนาม	ที่ปรึกษา	ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์ แห่งประเทศไทย จำกัด
5.	นายอภิชาติ โกสุมาศ	เจ้าหน้าที่	สำนักงานส่งเสริมสหกรณ์ พื้นที่ I
6.	นายณเดศวรต อินทวงศ์	ประธานกรรมการ	สอ.ครุฑมหาสารคาม จำกัด
7.	นายผดุงเดช จันทรากุลนนท์	รองประธานกรรมการ	สอ.ครูสามัญศึกษาจังหวัดเลย จำกัด
8.	นายวิชัย ราชวงศ์	ผู้จัดการ	สอ.ครูอุบลราชธานี จำกัด
9.	นายประดิษฐ์ พลหงษ์	ผู้จัดการ	สอ.ครูอุดรธานี จำกัด
10.	นายสุรศักดิ์ ยศปัญญา	ผู้จัดการ	สอ.ครูเลย จำกัด
11.	นายสมบุญ เกียรติกุล	รองประธานกรรมการ	สอ.ข้าราชการ กระทรวงศึกษาธิการ จำกัด
12.	นายพรวิชัย พาราพิบูลย์	กรรมการ	สอ.ข้าราชการ กระทรวงศึกษาธิการ จำกัด
13.	นายเอนก ศรีตำราญรุ่งเรือง	กรรมการผู้จัดการ	สอ.ข้าราชการ กระทรวงศึกษาธิการ จำกัด
14.	นางสาวพิชชากร แจ่มศรี	นักวิชาการสหกรณ์ 6ว	กรมส่งเสริมสหกรณ์
15.	นางดวงเดือน สายสมบัติ	ผู้ช่วยผู้จัดการ	สอ.ข้าราชการ กระทรวงศึกษาธิการ จำกัด

เปิดประชุมเวลา 13.00 น.

นายเอนก ศรีสำราญรุ่งเรือง กล่าวว่าตามที่ชมรมสหกรณ์ออมทรัพย์กระทรวงศึกษาธิการร่วมกับชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด ได้จัดประชุมสัมมนา เรื่อง “แนวทางการบริหารหนี้สินครู และบุคลากรทางการศึกษา” ณ หอประชุมคุรุสภา ในวันที่ 26 กันยายน 2548 เวลา 8.30 – 12.00 น. ณ หอประชุมคุรุสภา โดยมีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (ดร.รุ่ง แก้วแดง) เป็นประธาน และบรรยายพิเศษ ซึ่งมีการอภิปรายร่วมกันระหว่างผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา ธนาคารออมสิน ชุมชนสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด และชมรมสหกรณ์ออมทรัพย์กระทรวงศึกษาธิการ พร้อมทั้งมีการซักถาม ตอบปัญหา และมีข้อเสนอแนะเพื่อหาแนวทางแก้ไข ปัญหา โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนา ประกอบด้วย ประธานกรรมการ ผู้จัดการ ผู้ทรงเกียรติ ผู้แทนสหกรณ์ออมทรัพย์ เข้าร่วม 75 สหกรณ์ จำนวน 180 คน สรุปผลการประชุมสัมมนา ดังนี้

1. กำหนดลงนามข้อตกลงร่วมกันระหว่าง 4 หน่วยงานประกอบด้วยกระทรวงศึกษาธิการ สกสศ. ธนาคารออมสิน และ ชสอ. โดยกำหนดหน้าที่แต่ละหน่วยงาน
2. กำหนดมาตรการให้ครูที่เข้าโครงการแก้ไขปัญหานี้สินให้มีเจ้าหน้าที่รายเดียว
3. กำหนดแนวทางสร้างวินัยทางการเงิน
4. กำหนดแนวทางการรณรงค์เรื่องการออม
5. ประชุมเชิงปฏิบัติการกำหนดรายละเอียดต่อไป

ส่วนในช่วงบ่าย ได้เชิญผู้บริหารและฝ่ายจัดการสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมจัดทำโฟกัสกรุป ในกลุ่มย่อย เพื่อต่อยอดงานเพิ่มขึ้นจากช่วงเช้า

จากนั้น ได้มีการแสดงความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อย ดังนี้

รศ.ดร.ประเสริฐ จรรยาสุภาพ กล่าวว่า การทำโฟกัสกรุปของนักศึกษาปริญญาโทครั้งนี้ เพื่อทำการวิจัย และศึกษาภาวะหนี้สินครูและหาแนวทางแก้ไขปัญหานี้สินครู ซึ่งได้มีการประชุมสัมมนาในช่วงเช้า และประชุมจัดทำโฟกัสกรุปในช่วงบ่าย เพื่อต้องการได้ข้อมูลเพิ่มเติมที่จะได้แนวทางแก้ไขปัญหานี้สินครู ซึ่งในช่วงเช้ามีข้อเสนอให้ธนาคารออมสินเป็นพ่อค้าส่ง โดยสหกรณ์ออมทรัพย์เป็นพ่อค้าปลีก แต่ในการทำโฟกัสกรุปครั้งนี้มี 2 ประเด็น เพื่อหาแนวทาง ดังนี้

1. องค์กรใหญ่ ๆ จะมีแนวทาง แก้ไขปัญหานี้สินครู อย่างไร
2. สหกรณ์ออมทรัพย์ จะช่วยแก้ไขปัญหานี้สินครูอย่างไร

กระทรวงศึกษาธิการ เป็นต้นเหตุให้สมาชิกมีหนี้สินเพิ่มขึ้นหรือไม่ จำนวนหนี้สินของ ครูในปัจจุบันตัวเลขจริง ๆ เท่าไร และหนี้สินเกิดจากอะไร จึงให้นักศึกษาทั้ง 4 คน

ศึกษาคนละภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ โดยใช้ขบวนการวิจัยเข้ามาช่วยในการค้นหา ในครั้งนี้

อ.ปราโมทย์ สรวมนาม กล่าวว่า เนื่องจากสถานะเศรษฐกิจค่าครองชีพเพิ่มขึ้น แต่เงินเดือนครูปรับเพิ่มน้อยกว่า จึงไม่สอดคล้องกัน ทำให้เงินเดือนไม่พอใช้จ่าย ครูบางท่านอาจมีภาระครอบครัว รับผิดชอบสูงจึงเกิดปัญหาดังกล่าว อีกประการหนึ่ง เรื่องการหักเงิน ณ ที่จ่ายจากต้นสังกัด จัดอันดับการ หักหนี้สินครูไว้ลำดับท้าย ๆ ทำให้บางรายไม่สามารถหักเงินให้สหกรณ์ได้

แนวทางแก้ไข ครูต้องมีวินัยทางการเงิน และต้นสังกัดต้องจัดอันดับการหักเงิน ณ ที่จ่ายให้กับ สหกรณ์ฯ เป็นอันดับแรก ๆ

นายอภิชาติ โกสุมาศ ได้เสนอการแก้ไขหนี้สินครูส่วนหนึ่งควรกำหนด จำนวนงวดที่แต่ละสหกรณ์ถือใช้สูงสุดไม่เกิน 100 งวด ส่วนจะน้อยกว่าเท่าไร แล้วแต่ความเหมาะสมของแต่ละสหกรณ์

ดร.รัตนา โพธิ์สุวรรณ เสนอ จะหาแนวทางแก้ไขปัญหานี้สินครู ควรแยกเป็น 2 ประเด็น

1. สหกรณ์จะมีแนวทางแก้ไขอย่างไร
2. องค์กรภายนอกจะมีแนวทางแก้ไขอย่างไร ซึ่งในช่วงเช้า จะมีหน่วยงานที่อยู่ภายนอก มาช่วยแก้ไข เช่น ธนาคารออมสิน และธนาคารกรุงไทย

นายวิชัย ราชวงศ์ เสนอ

1. ควรสำรวจเงินเดือน มีเงินคงเหลือหลังหักค่าใช้จ่าย แล้วเป็นจำนวนเงินเท่าไร
2. ให้สำรวจครูมีภาระหนี้สิน โดยความประมาท เช่นการไปค้ำประกันคนอื่น
3. หนี้สินที่เกิดจากการศึกษาบุตร

ข้อมูลเหล่านี้ สพฐ. ไม่เคยสำรวจ แต่การปกครองระดับท้องถิ่น เช่น ผู้บริหารโรงเรียน จะมีข้อมูลประเภทนี้ เพื่อจะได้ดูแลลูกน้อง

เมื่อเกิดปัญหานี้สิน กระทรวงศึกษาธิการ โดย สำนักงาน กค. (เดิม) ได้ร่วมมือกับธนาคารออมสิน จัดทำโครงการแก้ไขปัญหานี้สินครู โดยให้ครูที่เข้าร่วมโครงการแจ้งข้อมูลการมีหนี้สินกับสหกรณ์/ธนาคาร ส่วนหนี้สินบุคคลภายนอก ซึ่งดอกเบี้ยสูง ธนาคารออมสินไม่ยอมรับรู้ และในโครงการนั้น จะมีการรวมหนี้สินทุกอย่าง (ต้องมีสัญญาเข้ามาประกอบการพิจารณา) ชื่อโครงการพัฒนาชีวิตครู โดยให้กู้ใช้บุคคลค้ำประกันภายในวงเงิน 500,000 บาท ถ้าใช้หลักทรัพย์ค้ำประกันวงเงิน 2,000,000 บาท

ต่อมาธนาคารออมสินมีโอกาสเพิ่มให้ข้าราชการกู้ซื้อคอมพิวเตอร์ 50,000 บาท ให้กู้เพื่อการศึกษาบุตร 50,000 บาท และให้กู้เพิ่มอีก คนละ 200,000 บาท ซึ่งโอกาสเหล่านี้มีผลทำให้ครุมีภาระหนี้สินเพิ่มขึ้น คนละ 300,000 บาท และให้กู้ง่าย โดยมอบผู้บังคับบัญชาให้หักจากต้นสังกัด

แนวทางแก้ไข ต้องสำรวจข้อมูล จากตัวบุคคลที่เป็นหนี้สินจริง เพื่อจะได้ข้อมูลจริงสำหรับการแก้ไขปัญหา

รศ.ดร.ประเสริฐ จรรยาสุภาพ สอบถามผู้ที่เข้าร่วมประชุมสรุปว่า

1. ครุมีปัญหาหนี้สินจริง ๆ ประมาณ 5-10% ของแต่ละสหกรณ์ โดยให้มีการสุ่มตัวอย่างเพื่อมาทำการวิจัยข้อมูล
2. ควรจะมีการกำหนดสิทธิการกู้ของครุ แต่ละบุคคล ควรจะมีหนี้เท่าไร จึงจะเหมาะสม

นายณตวรรต อินทะวงศ์ เสนอแนวทางแก้ไขดังนี้

1. ใช้ขบวนการสหกรณ์
2. ควรจะมีเจ้าหน้าที่เงินกู้รายเดียว เพื่อจะควบคุมได้
3. ต้องตั้งเป้าหมายให้ชัดเจน มีการพัฒนาบุคลากร มีเกณฑ์การชี้วัด
4. รัฐบาลควรต้องมีโครงการสนับสนุนเป็นรูปธรรม อาจจะต้องมีจำนวนเงินมาช่วยเหลือ
5. มีการอบรม สื่อสารข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน เพื่อจะได้มีแนวทางสร้างวินัยทางการเงิน เหมือนสหกรณ์เครดิตยูเนียน
6. มีการใช้เทคโนโลยีร่วมกัน เช่นการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ร่วมกันใช้ระบบฐานข้อมูลเดียวกัน

นายเอนก ศรีสำราญรุ่งเรือง กล่าวว่า ปัญหาที่สมาชิกเป็นหนี้สินมากส่วนหนึ่งมาจาก สหกรณ์ออมทรัพย์ครุ ในแต่ละจังหวัดแข่งขันกันเองในการให้สมาชิกกู้ยืม มียอดเงินกู้ที่ค่อนข้างสูงมาก เช่น ให้สิทธิสมาชิกกู้เงินสามัญสูงถึงหนึ่งล้านหกแสนบาท หากสหกรณ์ออมทรัพย์ครุใดให้ต่ำกว่า ครุก็ จะลาออกจากการเป็นสมาชิกสหกรณ์นั้น แล้วไปสมัครเป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครุอีกแห่งหนึ่ง

รศ.ดร.ประเสริฐ จรรยาสุภาพ เสนอว่า ควรจะมีการสร้างวินัยการเงิน ควรจะมีเกณฑ์ ต่าง ๆ ซึ่งทุกสหกรณ์นำไปถือใช้ เช่น เงินการชำระหนี้ วงเงินให้กู้ โดยเสนอว่า ควรจะมีการสร้างวินัยทางการเงิน กำหนดเกณฑ์ต่าง ๆ ซึ่งทุกสหกรณ์นำไปถือใช้

นายปราโมทย์ สรวมนาน เสนอว่า

1. ควรจะมีการสำรวจหนี้สมาชิก 1 คน มีหนี้เกิดจาก สาเหตุใดบ้าง
2. ควรจะขอข้อมูลจากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จะมีข้อมูลลูกหนี้ แต่ละรายที่มีการจัดชั้น
3. ให้แก้ไขในเชิงพัฒนา เช่นเมื่อเก็บข้อมูล ครุคนไหนทำความดี แล้วยังมีหนี้ ควรจะช่วยเหลือเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจ

มติกลุ่มย่อย

1. ครูต้องมีวินัยทางการเงิน
2. หน่วยงานต้นสังกัดต้องหักเงินของสมาชิกสหกรณ์ไว้ในลำดับแรก ๆ
3. ให้มีการกู้โดยผ่อนชำระหนี้ไม่เกิน 100 งวด
4. ให้มีการกำหนดมาตรการให้มีเจ้าหน้าที่รายเดียว
5. ให้มีการกำหนดครุแต่ละคน มีหนี้สินเพียงใด
6. มีการใช้เทคโนโลยีร่วมกัน โดยระบบฐานข้อมูลเดียวกัน

เลิกประชุมเวลา 16.00 น.

ลงนาม ดวงเดือน สายสมบัติ

(นางดวงเดือน สายสมบัติ)

ผู้จดยางงานการประชุม

ภาคผนวก ง

แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่อง ภาวะหนี้สินและแนวทางการบริหารหนี้สินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะหนี้สินและแนวทางการบริหารหนี้สิน ของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด จึงขอความกรุณาจากท่านโปรดตอบแบบสอบถามทุกข้อ ตามความเป็นจริง ผู้วิจัยจะใช้คำตอบของท่านเพื่อการวิจัยเท่านั้น และเก็บคำตอบของท่านไว้เป็นความลับ การวิเคราะห์ข้อมูลจะทำในภาพรวม ดังนั้น ผลการวิจัยจึงไม่มีผลกระทบต่อท่านแต่จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อองค์กร

โปรดเติมข้อความลงในช่องว่างหรือเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่ถูกต้อง

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล

1. เพศ () 1. ชาย () 2. หญิง
2. อายุ ปี
3. การศึกษา
 - () 1. ต่ำกว่าปริญญาตรี
 - () 2. ปริญญาตรี
 - () 3. ปริญญาโท
 - () 4. ปริญญาเอก
4. สถานภาพ
 - () 1. โสด
 - () 2. สมรส
 - () 3. หม้าย/หย่า
5. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน คน

6. ตำแหน่ง

- () 1. ผู้บริหาร
- () 2. ครู คศ.1
- () 3. ครู คศ.2
- () 4. ครู คศ.3
- () 5. อื่นๆ โปรดระบุ

7. เงินเดือน.....บาท/เดือน

8. รวมรายได้ทั้งหมด.....บาท/เดือน (เงินเดือน+เงินประจำตำแหน่ง+ค่าตอบแทน
+ค่าสอนพิเศษ+อื่นๆ)

9. เงินเหลือสุทธิหลังจากการหักจ่ายประจำเดือน.....บาท/เดือน

- () 1. พอใช้ (ข้ามไป ข้อ 11)
- () 2. ไม่พอใช้ (ตอบ ข้อ 10)

10. ในปี 2545 เงินได้รายเดือนไม่พอใช้ท่านมีวิธีการ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. กู้เงินจากสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด
- () 2. สถาบันการเงิน
 - () 2.1 บัตรเครดิต
 - () 2.2 กู้
- () 3. กู้เงินจากบุคคลทั่วไป
- () 4. อื่นๆ.....

11. ระยะเวลารับราชการ.....ปี

12. ท่านเป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด มาแล้ว.....ปี

13. เหตุผลในการเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. เพื่อต้องการออมทรัพย์โดยสะสมค่าหุ้นรายเดือน
- () 2. เพื่อฝากเงินกับสหกรณ์
- () 3. เพื่อกู้เงิน
- () 4. อื่นๆ.....

14. จำนวนหุ้นในสหกรณ์หุ้น รวม.....บาท

15. จำนวนเงินฝากที่ท่านมีในปัจจุบัน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. ฝากสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด แบ่งเป็น

ฝากประจำ	จำนวน.....บาท
ฝากออมทรัพย์	จำนวน.....บาท
ฝากออมทรัพย์พิเศษ	จำนวน.....บาท
- () 2. ฝากสถาบันการเงิน จำนวน.....บาท
- () 3. อื่นๆ..... จำนวน.....บาท

16. ก่อนเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด ท่านมีหนี้สินหรือไม่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. ไม่มี
- () 2. มีหนี้สินกับสถาบันการเงิน จำนวน.....บาท
- () 3. มีหนี้สินผ่อนชำระสินค้า จำนวน.....บาท
- () 4. มีหนี้สินกับบุคคลทั่วไป จำนวน.....บาท
- () 5. มีหนี้สินกับกองทุนสวัสดิการ จำนวน.....บาท
- () 6. อื่นๆ..... จำนวน.....บาท

ตอนที่ 2 ข้อมูลภาวะหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์

17. ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 ถึงปัจจุบัน ท่านมีหนี้สินจากแหล่งเงินกู้ใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() 1. สหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด

เงินกู้สามัญ จำนวน.....บาท

เงินกู้พิเศษ จำนวน.....บาท

() 2. สถาบันการเงิน จำนวน.....บาท

() 3. บุคคลทั่วไป จำนวน.....บาท

() 4. อื่นๆ โปรดระบุ จำนวนบาท

18. ปัจจุบันมีหนี้สินคงเหลือ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() 1. สหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด

เงินกู้สามัญ จำนวน.....บาท

เงินกู้พิเศษ จำนวน.....บาท

() 2. สวัสดิการครูสภา จำนวน.....บาท

() 3. ธนาคารต่างๆ จำนวน.....บาท

() 4. สถาบันการเงิน จำนวน.....บาท

() 5. บุคคลทั่วไป จำนวน.....บาท

() 6. หนี้นอกระบบ จำนวน.....บาท

() 7. อื่นๆ โปรดระบุ บาท

19. ท่านกู้เงินฉุกเฉินจากสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด หรือไม่

() 1. กู้ ประมาณ.....ครั้ง/ปี

() 2. ไม่เคยกู้

ตอนที่ 3 ทรัพย์สินที่ได้จากการกู้เงินจากสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด

20. ทรัพย์สินที่ได้จากการกู้ยืมเงินสหกรณ์ฯตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 ถึงปัจจุบัน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. ที่ดิน ราคาประเมิน.....บาท
- () 2. บ้าน
- () 2.1 ต่อเติมบ้าน ราคาประเมิน.....บาท
- () 2.2 ซ่อมแซมบ้าน ราคาประเมิน.....บาท
- () 3. บ้านพร้อมที่ดิน ราคาประเมิน.....บาท
- () 4. ทาวน์เฮ้าส์ ราคาประเมิน.....บาท
- () 5. คอนโด ราคาประเมิน.....บาท
- () 6. รถยนต์ ราคาประเมิน.....บาท
- () 7. รถจักรยานยนต์ ราคาประเมิน.....บาท
- () 8. เฟอว์นีเจอร์ ราคาประเมิน.....บาท
- () 9. เครื่องประดับ ราคาประเมิน.....บาท
- () 10. เงินสด ราคาประเมิน.....บาท
- () 11. เงินฝากธนาคาร ราคาประเมิน.....บาท
- () 12. สักยาคู่
- () 12.1 ตนเองบาท
- () 12.2 บุตร/หลานบาท
- () 13. อื่นๆ โปรดระบุ
1. ราคาประเมิน.....บาท
2. ราคาประเมิน.....บาท
3. ราคาประเมิน.....บาท
4. ราคาประเมิน.....บาท

21. ท่านคิดว่าเมื่อเป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด แล้วมีผลทำให้ท่านมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นหรือไม่

- () 1. เพิ่มขึ้น
- () 2. เท่าเดิม
- () 3. ลดลง

22. ท่านมีความพอใจหรือไม่กับการเป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด

() 1. พอใจ

() 2. ไม่พอใจ

() 3. อื่นๆ.....

ขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามของท่าน
สมบุญ เกียรติกุล

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล	นายสมบุญ เกียรติกุล
เกิดเมื่อ	1 มี.ค. 2493
ภูมิลำเนา	กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2515 ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง โรงเรียนพนิชยการ ราชดำเนิน กรุงเทพฯ
	พ.ศ. 2519 บริหารธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพฯ
ประวัติการทำงาน	พ.ศ. 2516 หัวหน้าหน่วยควบคุมการผลิต บริษัทวิจิตรอรุณ อุตสาหกรรม จำกัด กรุงเทพฯ
	พ.ศ. 2517 – 2518 รองหัวหน้าห้องปฏิบัติการ บริษัท ไทยซูทติ้งมิลล์ จำกัด กรุงเทพฯ
	พ.ศ. 2519 – 2528 เจ้าหน้าที่ฝ่ายการเงินและบัญชี กองคลัง กรมอาชีวศึกษา กรุงเทพฯ
	พ.ศ. 2529 – 2532 หัวหน้ากลุ่มบริหารงานทั่วไป หน่วยศึกษา กรม อาชีวศึกษา กรุงเทพฯ
	พ.ศ. 2533 – 2546 หัวหน้าฝ่ายพัสดุ กองคลัง กรมอาชีวศึกษา กรุงเทพฯ
	พ.ศ. 2547 – ปัจจุบัน หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป สำนักงานคณะกรรมการ อาชีวศึกษา สำนักวิจัยและพัฒนา กรุงเทพฯ